

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en ny lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Genom lagen ska enligt förslaget försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel tryggas.

Regleringen om mottagande förtydligas genom bestämmelser om integration och mottagande av personer som söker internationellt skydd i olika lagar. Målet är en tydlig och entydig lag som främjar enhetligheten i utbudet av mottagningstjänster. Det föreslås att bestämmelser om myndigheternas behörighet och uppgifter, ersättande av kostnader, förläggningar och flyktingslussar, mottagningstjänster, hjälp till offer för människohandel, företrädande av barn utan vårdnadshavare, personregister och ändringssökande tas in i lagen.

Bestämmelserna om mottagande ska till sitt innehåll i huvudsak kvarstå. De viktigaste ändringarna går ut på att lösgöra det ekonomiska stöd som betalas till personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt

skydd från det allmänna utkomststödet. I lagen föreslås det dessutom ett flertal förtydliganden i fråga om bl.a. hälso- och sjukvårdstjänster, inkvartering av barn utan vårdnadshavare samt personregister. Bestämmelserna om hjälp till offer för människohandel tas in i lagen som sådana. Behoven av ändring av dessa bestämmelser reds ut inom ramen för ett särskilt projekt vars rekommendationer blir färdiga först efter det att denna regeringsproposition har överlämnats till riksdagen.

I lagen om Migrationsverket, lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter, utlänningslagen, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden och barnskyddslagen föreslås det små justeringar till följd av bestämmelserna i den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, som ska utfärdas.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Mottagare av mottagningstjänster	5
Behöriga myndigheter och ersättning för kostnader.....	6
Mottagningstjänster	8
Hjälp till offer för människohandel	14
Företrädande av barn utan vårdnadshavare	15
Bestämmelserna om invånarregister och tystnadsplikt i integrationslagen.....	16
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
Internationella överenskommelser.....	16
Lagstiftningen i EU	17
De nordiska länderna.....	19
Vissa andra länder	24
2.3 Bedömning av nuläget	29
Mottagande av personer som söker internationellt skydd	29
Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter ...	33
Utlänningslagen.....	33
Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	33
Lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden	33
Barnskyddslagen	33
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	33
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	35
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	36
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	36
DETALJMOTIVERING	38
1 LAGFÖRSLAG	38
1.1 Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd	38
1 kap. Allmänna bestämmelser	38
2 kap. Mottagande.....	43
3 kap. Mottagningstjänster.....	47
4 kap. Hjälp till offer för människohandel.....	63
5 kap. Företrädande av barn utan vårdnadshavare.....	63
6 kap. Register	67
7 kap. Rättsskydd.....	70
8 kap. Särskilda bestämmelser	71
9 kap. Ikraftträdande	74
1.2 Lag om Migrationsverket.....	74
1.3 Lag om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter	75
1.4 Utlänningslagen	76
1.5 Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	76
1.6 Lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden.....	77
1.7 Barnskyddslagen	77

2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	77
3	IKRAFTTRÄDANDE	77
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDNING	77
	LAGFÖRSLAG	83
	Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd	83
	Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket	98
	Lag om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter	99
	Lag om ändring av utlänningslagen	101
	Lag om ändring av 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	103
	Lag om ändring av 7 § i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden	104
	Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen	105
	BILAGA	106
	PARALLELLTEXT	106
	Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket	106
	Lag om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter	107
	Lag om ändring av utlänningslagen	109
	Lag om ändring av 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	112
	Lag om ändring av 7 § i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden	113
	Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen	114

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999, nedan *integrationslagen*) trädde i kraft den 1 maj 1999. Under de gångna åren har lagen ändrats flera gånger. Utlänningslagen (301/2004) och dess föregångare samt utvecklandet av Europeiska unionens (EU) lagstiftning om internationellt skydd och mottagande har medfört flera behov av ändring. De senaste ändringarna av integrationslagen hänför sig till hur förvaltningen ska organiseras. Genom en lag (972/2007) som trädde i kraft i januari 2008 inrättades vid inrikesministeriet en enhet som ansvarar för invandring och integration. Genom en lag (1345/2009) som trädde i kraft i januari 2010 gavs Migrationsverket behörighet att styra och planera den praktiska verksamheten vid mottagande av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd samt verkställigheten av hjälp till offer för människohandel.

På grund av de många lagändringarna har integrationslagen blivit mindre tydlig och begriplig. Lagen är även svår att tolka, eftersom den innehåller bestämmelser om två olika ämnesområden, nämligen integration och mottagande av personer som söker internationellt skydd. När inrikesministeriet i april 2009 tillsatte ett projekt för att reformera bestämmelserna om integration, konstaterades det att det inte längre är ändamålsenligt att integration och mottagande av asylsökande regleras i samma lag. Vid sidan av projektet för en totalreform av bestämmelserna om integration tillsattes samma år i oktober ett annat projekt för att samla bestämmelserna om mottagande i en egen lag.

Tidtabellen för reformprojektet som gäller mottagande har varit krävande. Trots att beredningen av lagförslaget om mottagande av personer som söker internationellt skydd inleddes senare ska det behandlas i riksdagen samtidigt som lagförslaget om integration. Alla ändringsförslag som tagits upp under beredningen har på grund av den korta beredningstiden inte kunnat beaktas. De ändringsbehov som gäller hjälp till offer för

människohandel reds ut i ett särskilt projekt vars rekommendationer blir färdiga först efter det att denna regeringsproposition har överlämnats till riksdagen. Likaså ska det utredas i ett särskilt projekt om det är ändamålsenligt att överföra mottagandet av barn utan vårdnadshavare på barnskyddsmyndigheternas ansvar.

Överlag har syftet med reformprojektet som gäller mottagande varit att få till stånd en lag som är tydlig och entydig till sin struktur och som tryggar enhetliga och tillräckliga mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

I 19 § i grundlagen föreskrivs det om vars och ens rätt till social trygghet. Enligt 1 mom. i paragrafen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. I 3 mom. i paragrafen föreskrivs det om det allmännas skyldighet att, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Enligt 3 mom. ska det allmänna också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Det allmänna har till uppgift enligt 19 § 4 mom. att främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende. I 9 § i grundlagen föreskrivs det att utlänningar som lagligen vistas i Finland har rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort.

Integrationslagen innehåller bestämmelser om ordnande av mottagande av personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd samt om hjälp till offer för människohandel. Enligt 1 § är syftet med lagen att genom arrangemang för mottagande trygga försörjning för och omsorg om asylsökande och personer som får tillfälligt

skydd på grund av massflykt. Syftet med lagen är dessutom att hjälpa offer för människohandel.

Mottagare av mottagningstjänster

Mottagandet av asylsökande omfattar enligt 3 § 2 mom., som gäller integrationslagens tillämpningsområde, asylsökande till dess att de har beviljats uppehållstillstånd eller lämnat landet. Mottagandet omfattar dock inte asylsökande som är medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz (unionsmedborgare och därmed jämförbara personer) och som har fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på sin ansökan om internationellt skydd. Enligt 3 mom. i paragrafen omfattar mottagandet personer som får tillfälligt skydd till dess att de har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd eller lämnat landet.

De som har fått uppehållstillstånd utifrån sin asylansökan och personer som har fått tillfälligt skydd och får ett kontinuerligt uppehållstillstånd kan enligt 19 c § 4 mom. i lagen en skälig tid omfattas av mottagandet för att de ska kunna ordna sitt boende och sin försörjning. Enligt 19 c § 5 mom. i lagen kan föreståndaren för en förläggning besluta att en asylsökande som är unionsmedborgare eller därmed jämförbar person under skälig tid ska omfattas av mottagandet av asylsökande av särskilda personliga skäl. Dessutom omfattas unionsmedborgare eller därmed jämförbara personer av mottagandet av asylsökande

fram till dess att de lämnar landet, dock i högst sju dygn, om de samtycker till att lämna landet under övervakning eller till att beslutet om avvisning får verkställas innan 30 dagar har förflutit från delgivningen av beslutet.

Personer som söker internationellt skydd är den huvudsakliga målgruppen för mottagningstjänster, och mottagningstjänsterna har uttryckligen planerats med tanke på deras behov. Under årens lopp har det skett stora förändringar i antalet personer som söker internationellt skydd (bild 1 och 2), och detta har tidvis gjort det svårt att ordna mottagandet. År 2010 har det fram till utgången av oktober anlänt sammanlagt 3290 sökande till Finland, och av dessa är 261 minderåriga utan vårdnadshavare.

Under de senaste åren har antalet personer som fått uppehållstillstånd utifrån en ansökan om internationellt skydd ökat vid förläggningarna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har inte utan flera veckors fördröjning kunnat anvisa bostäder i kommunerna till personer som fått uppehållstillstånd. År 2009 kunde personer som fått uppehållstillstånd flytta från en förläggning till en kommun inom i genomsnitt 5,6 månader efter det att tillståndet beviljats. I augusti 2010 fanns det vid förläggningarna något under 500 personer som fått uppehållstillstånd. I systemet för mottagande av asylsökande har det inte funnits personer som får tillfälligt skydd, eftersom tillfälligt skydd enligt utlänningslagen hittills inte har beviljats någon.

Bild 1. Asylsökande som anlänt till Finland 2000—2009.

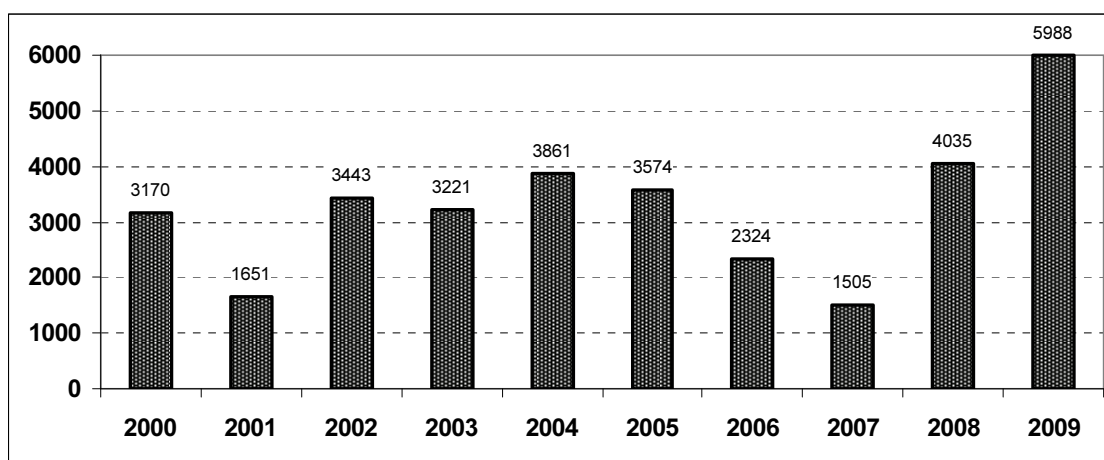
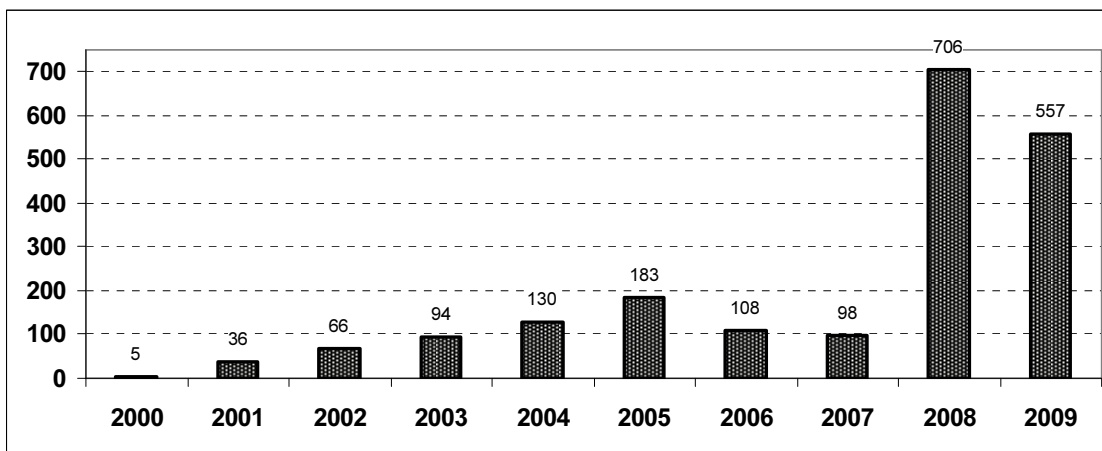

Bild 2. Minderåriga asylsökande som anlänt till Finland utan vårdnadshavare 2000—2009.

Behöriga myndigheter och ersättning för kostnader

I 6 § i integrationslagen föreskrivs det om inrikesministeriets och Migrationsverkets uppgifter enligt den lagen. Enligt 1 mom. i paragrafen ska den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen, uppföljningen och samordningen av mottagandet av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd skötas av inrikesministeriet. Inrikesministeriet har enligt 6 § 4 mom. i integrationslagen även ansvar för att besluta om inrättande och nedläggning av statliga förläggningar och om deras verksamhetsställen.

Med stöd av 6 § 2 mom. i integrationslagen kan i anslutning till inrikesministeriet tillsättas delegationer som bl.a. har till uppgift att följa upp, planera, utveckla och samordna mottagandet av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd. Det finns närmare bestämmelser om delegationernas syfte, arbete och sammansättning i 8—10 § i förordningen om främjande av invandras integration samt mottagande av asylsökande (511/1999, nedan *integrationsförordningen*). I praktiken har någon delegation inte längre tillsatts för mottagningsverksamhet efter det att ansvaret för mottagandet vid ingången av 2008 överfördes från arbetsministeriet till inrikesministeriet.

Enligt 6 § 3 mom. i integrationslagen svarar Migrationsverket för styrningen och pla-

neringen av den praktiska verksamheten vid mottagandet samt för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel. I enlighet med 21 § i lagen avtalar Migrationsverket om inrättande och nedläggning av andra än statliga förläggningar och om deras verksamhetsställen efter att med stöd av 6 § 4 mom. ha fått ett bemyndigande för detta av inrikesministeriet. Enligt 14 § i statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande (512/1999, nedan *statsrådets beslut om ersättning för kostnader*), ska i avtalet tas in bestämmelser om ledningen av och tillsynen över verksamheten vid en förläggning eller flyktingsluss samt grunderna för fastställande av ersättning och tiden för betalning av ersättning. Dessutom ska det avtalas om tillvägagångssättet då en förläggning utvidgas, minskas eller läggs ned. Avtal har i praktiken ingåtts med kommunerna och Finlands Röda Kors.

Enligt 6 a § som gäller beredskap för mottagande av personer som anländer på grund av massflykt kan inrikesministeriet förordna närings-, trafik- och miljöcentralen att avtala med en kommun om utarbetandet av en beredskapsplan för mottagande i en massflyktsituation. Kommunerna ansvarar i dessa situationer för inrättandet och driften av nödvändiga förläggningar eller flyktingslussar, och kostnaderna för dem ersätts med statens me-

del. Statsrådet utser genom förordning de kommuner som ska inrätta och driva sådana förläggningar. Bakgrunden till bestämmelserna är EU-lagstiftningen om tillfälligt skydd. I praktiken har flyktingslussar dock inte behövt inrättas.

Kostnader för verksamhet enligt lag ersätts enligt 4 § i integrationslagen inom ramen för statsbudgeten. I statsrådets beslut om ersättning för kostnader finns närmare bestämmelser om ersättning för kostnaderna. Den som driver en förläggning och andra producenter av tjänster ersätts med statens medel till fullt belopp för de kostnader mottagandet medför. I statsbudgeten föreskrivs det årligen om ett förslagsanslag med vilket kostnaderna för mottagande täcks. Staten ersätter likaså kostnaderna för hjälp till offer för människohandel och företrädande av barn.

Det är uppenbart att kostnaderna för mottagande varierar årligen enligt hur många personer som söker internationellt skydd som har anlänt till Finland, hur längre det tar att behandla ansökningarna och hur snart de sökande som fått tillstånd kan flytta från en förläggning till en kommun. Med undantag för förra året har de årliga totalkostnaderna under de senaste åren varierat kring 30 miljoner

euro. År 2008 uppgick kostnaderna för mottagande till ca 33 miljoner euro. År 2009 var de totala kostnaderna för mottagande dock exceptionellt höga, ca 84 miljoner euro. Den kraftiga ökningen av kostnaderna berodde förutom på att antalet sökande hade ökat och behandlingen av ansökningar hade anhopat sig också på att antalet minderåriga sökande som inkvarterades i förläggningar med fullt uppehälle var klart högre än förut och att en del av de vuxna som sökte internationellt skydd erbjöds full måltidsservice. Inrättandet av nya mottagningslokaler orsakade naturligtvis också ytterligare kostnader när kapaciteten just föregående år hade minskats. Det uppskattas att kostnaderna för mottagande ännu i år förblir höga, men att de börjar sjunka en aning när antalet sökande har minskat och anhopningen av ansökningarna har avhjulpts. Vid jämförande av ovan nämnda siffror ska man dock notera att sättet att beräkna kostnaderna har ändrats i någon mån. Mot slutet av det pågående årtiondet började man räkna kostnader för bl.a. tolknings- och översättnings- samt rättshjälptjänster in i kostnaderna för mottagningsverksamheten. Tidigare hade de inte ingått i dessa kostnader.

Bild 3. Fördelningen av mottagningskostnaderna 2009

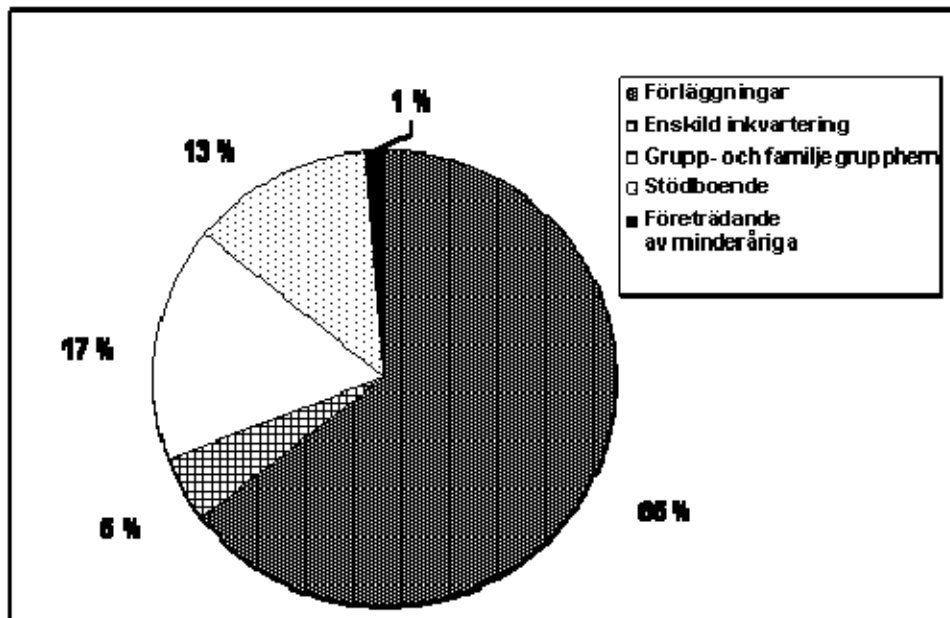
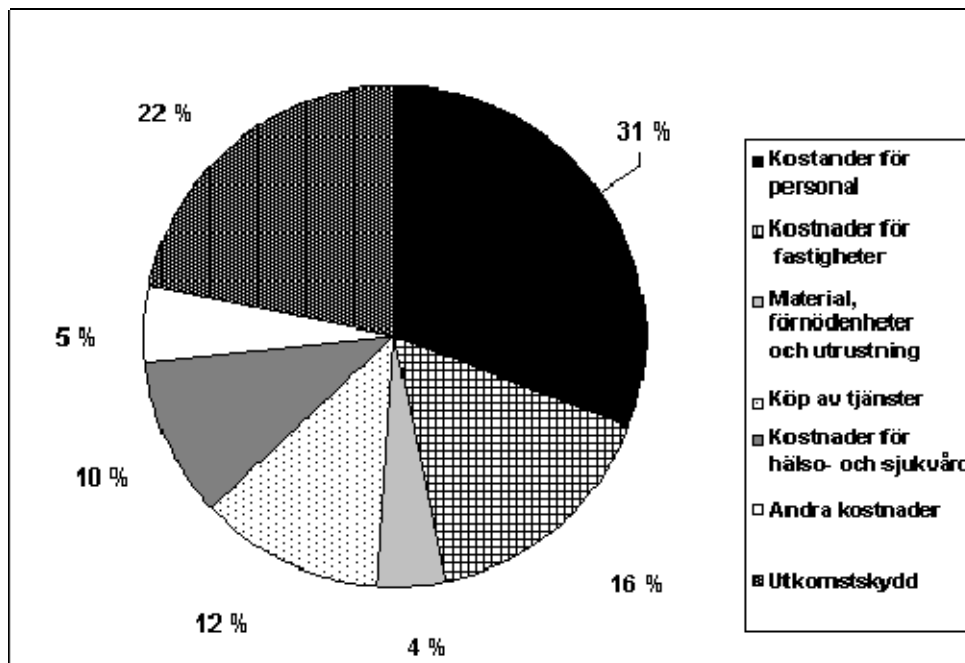

Bild 4. Kostnaderna för mottagande 2009 enligt typ av utgift (inklusive kostnaderna för tagande i förvar)

Mottagningstjänster

I 4 kap. i integrationslagen finns det bestämmelser om mottagandets innehåll. Som mottagande av asylsökande arrangeras enligt 19 § 1 mom. i lagen inkvartering, utkomststöd, nödvändiga socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven. Dessutom kan arbets- och studieverksamhet ordnas. Enligt 19 c § 1 mom. i lagen arrangeras mottagandet av en förläggning.

Inkvartering

Personer som söker internationellt skydd får bo på en förläggning under den tid deras ansökan behandlas. I Finland finns det två förläggningar som drivs av staten, förläggningarna i Joutseno och Uleåborg. De andra förläggningarna drivs av kommuner och av Finlands Röda Kors. Vid Krämertsskogs förläggning i Helsingfors finns det dessutom en förvarsenhet. Antalet mottagningsplatser som behövs vid olika tidpunkter påverkas förutom av antalet sökande även av den totala behandlingstiden för ansökningarna och den tid det tar att lämna landet eller att flytta till en kommun (bild 5 och 6).

Bild 5. Det genomsnittliga antalet platser vid förläggningarna 2000—2009.

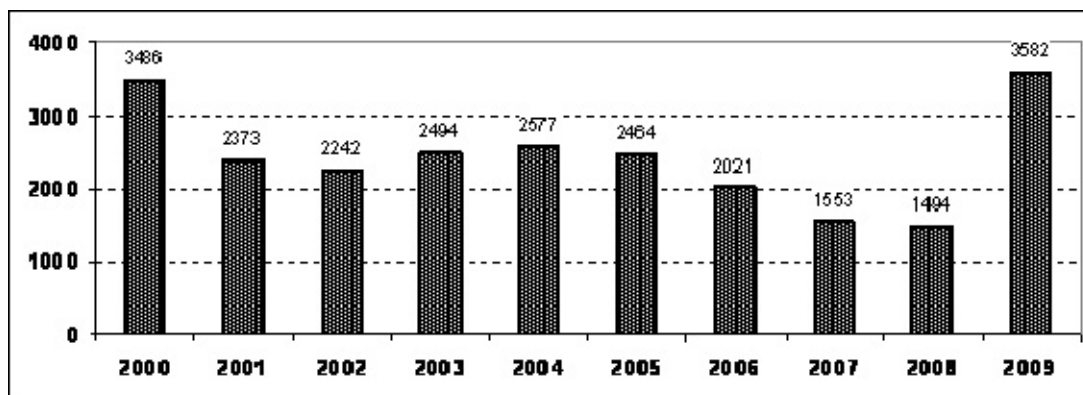
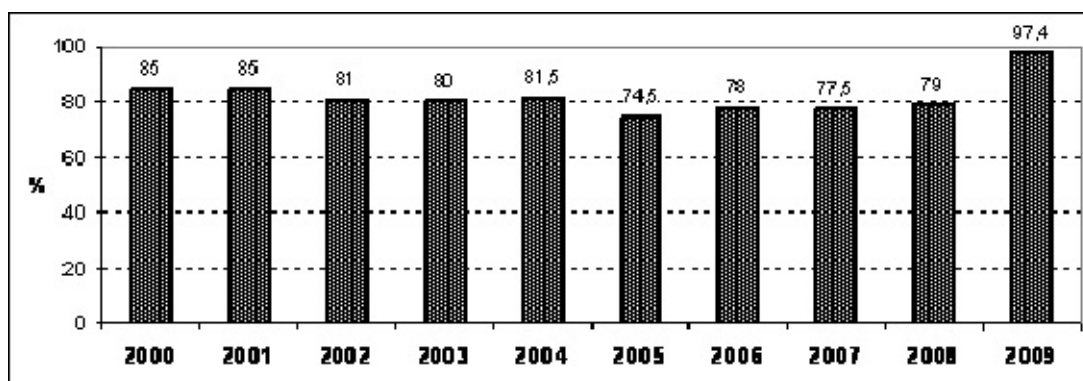

Bild 6. Förläggningarnas genomsnittliga kapacitetsutnyttjande (%) 2000—2009.

Förläggningarna är öppna, och de boende är inte skyldiga att till förläggningens personal rapportera om hur de kommer och går. Boendet är kostnadsfritt för medellösa personer. Inkvarteringsförhållandena är i regel desamma för såväl personer med familj som personer utan familj. Personer utan familj kan dock bli tvungna att dela rum med andra personer av samma kön. Enligt 19 § 2 mom. i integrationslagen ska familjemedlemmar kunna bo tillsammans.

Under de senaste åren har förläggningarna i Helsingfors, Joutseno, Kajana och Åbo, som har erbjudit mottagande i första fasen, fungerat som s.k. transitförläggningar. Polisen och Migrationsverket strävar efter att utföra asylutredningen och asylsamtalen under den tid

en person inkvarteras vid en transitförläggning. Under denna tid ges personer som söker internationellt skydd i huvudsak endast nödvändiga tjänster, och t.ex. arbets- och studieverksamhet för de sökande ordnas inte vid alla förläggningar. Det faktum att boendet i första fasen är tillfälligt betonas för klienterna.

År 2009 grundades förläggningar med s.k. måltidsservice för sådana grupper av sökande vars vistelse vid en förläggning troligen blir kort. Genom att erbjuda full måltidsservice kunde den andel av stödet som betalas i pengar minskas, och detta ansågs göra asylsystemet mindre lockande särskilt när det gäller sökande vars ansökningar är ogrundade. Vid förläggningarna med måltidsservice

har främst sådana medborgare i EU som söker internationellt skydd inkvarterats. Sommaren 2010 ordnades full måltidsservice vid tre förläggningar. Man har dock inte velat utvidga måltidsservicen till alla förläggningar, eftersom den är dyr och har en passiverande inverkan på de sökande.

Enligt 19 c § 2 mom. i integrationslagen kan asylsökande och personer som får tillfälligt skydd förflyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt av grundad anledning. Grundad anledning kan gälla personen själv, förläggningens verksamhet eller behandlingen av asylärendet. Personer som söker internationellt skydd får således inte själva välja till vilken förläggning de förflyttas när inkvarteringen vid en transitförläggning upphör. Den förläggning där en person inkvarteras under den tid han eller hon väntar på beslut om uppehållstillstånd väljs i huvudsak ut på basis av vid vilken förläggning det finns plats. Enligt 44 § i integrationslagen får ändring inte sökas genom besvär i ett beslut som en förläggning fattat och som gäller förflyttning från en förläggning till en annan.

Enligt 19 c § 3 mom. i integrationslagen kan asylsökande och personer som får tillfälligt skydd själva ordna sin inkvartering. Personer som bor i enskild inkvartering ska meddela förläggningen sin adress och lägga fram en utredning om den enskilda inkvarteringen eller visa upp ett hyresavtal. Detta är enligt lagen en förutsättning för att en person som bor i enskild inkvartering ska kunna få andra mottagningstjänster, såsom utkomststöd. Kostnaderna för enskild inkvartering ersätts inte.

I 19 d och 19 e § i integrationslagen finns det bestämmelser om mottagande av minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. Bestämmelserna grundar sig på rådets direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (2003/9/EG, nedan *mottagningsdirektivet*). Enligt 19 d § 1 mom. i integrationslagen kan grupphem inrättas för mottagande av minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. I fråga om behörigheten för anställda vid grupphem gäller enligt 2 mom. i paragrafen vad som förskrivs i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Enligt inrikesministeriets förordning om indel-

ning av utkomststödet grunddel för asylsökande i nyttigheter och en del som ges ut i pengar samt om avgifter som tas ut för inkvartering och tjänster i samband med mottagandet (65/2010, nedan *inrikesministeriets förordning om utkomststöd*) tillämpas bestämmelserna i barnskyddslagen (417/2007) i fråga om antalet anställda vid grupphem och antalet barn som vårdas där.

Tidigare placerades största delen av barn utan vårdnadshavare först i ett grupphem i Esbo som fungerar som transitförläggning och där barn vanligen vistades två till fyra månader. När antalet barn utan vårdnadshavare år 2008 steg märkbart jämfört med tidigare år, blev man tvungen att göra denna praxis smidigare och barn inkvarterades således direkt vid de grupphem där det fanns plats.

Vid samma tid skraddarsyddes en modell för understött boende för sökande i åldern 16-17 år där tjänsterna i regel är desamma som för yngre sökande, men antalet anställda är mindre och gruppstorleken inte fastställd. Stödboende är till sin karaktär en boendetjänst som hjälper unga är bli självständiga. För att avhjälpa trängsel vid inkvarteringen och för att aktivera unga sökande prövade man även att inkvartera dem vid folkhögskolor där de bodde på internat och deltog i undervisningen under läsåret. Målet med projektet "Nuoret turvapaikanhakijat kansanopistoissa" (Nutukka) som inleddes 2005 var att ge unga de grundläggande färdigheter som behövs för att bli vuxen och självständig. För sökande som bodde på folkhögskolor ordnades särskilt tjänster och stöd av en socialhandledare samt kvälls- och veckoslutshandledning. När antalet barn utan vårdnadshavare sjönk, beslöt man dock att avsluta projektet vid ingången av 2010.

Även barn får bo annanstans än vid en förläggning eller ett grupphem. Enligt 19 e § i integrationslagen ska förläggningen och barnets företrädare innan barnet förflyttas till enskild inkvartering reda ut om enskild inkvartering är lämpligt för barnet. Förläggningen ska dessutom lämna uppgifter om den enskilda inkvarteringen till ett kollegialt organ som utses av kommunen på vistelseorten.

Utkomststöd

I 22 § i integrationslagen finns det bestämmelser om möjligheten att bevilja asylsökande och personer som får tillfälligt skydd utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Utkomststöd beviljas av förläggningen. Utkomststöd beviljas dock inte för inkvartering.

I inrikesministeriets förordning om utkomststöd finns närmare bestämmelser om indelning av utkomststödet grunddel i nyttigheter som förläggningen ordnar och i en del som ges ut i pengar. Det utkomststöd som

betalas till asylsökande är 30 procent lägre än utkomststödet grunddel, eftersom det beräknade värdet av de tjänster som ordnas vid en förläggning dras av från stödet. Informationsmedel som finns tillgängliga utan kostnad utgör 15 procent av detta värde och andra tjänster utgör 15 procent. Om en sökande bor på en förläggning med måltidsservice där alla måltider ingår, dras ytterligare 49 procent av från utkomststödet grunddel. Asylsökande kan även beviljas kompletterande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.

Utkomststöd för asylsökande från den 1 februari 2010

	Utkomststödet grunddel	Utkomststöd för asylsökande (avdrag 30 %)	Utkomststöd för asylsökande som bor på förläggningar med måltidsservice (avdrag 79 %)
Ensamstående och ensamförsörjare	417,45 €/månad	292,22 €/månad	87,66 €/månad
Personer som bor i gemensamma hushåll	354,83 €/månad	248,38 €/månad	74,51 €/månad
Personer som uppnått myndighetsåldern och bor hos sina föräldrar	304,74 €/månad	213,32 €/månad	64,00 €/månad
1 barn 10-17 år	292,22 €/månad	204,55 €/månad	61,37 €/månad
2 barn 10-17 år	271,34 €/månad	189,94 €/månad	56,98 €/månad
3 barn 10-17 år	250,47 €/månad	175,33 €/månad	52,60 €/månad
1 barn 0-9 år	262,99 €/månad	184,09 €/månad	55,23 €/månad
2 barn 0-9 år	242,12 €/månad	169,48 €/månad	50,85 €/månad
3 barn 0-9 år	221,25 €/månad	154,88 €/månad	46,46 €/månad

Största delen av de asylsökande är medellösa och får utkomststöd. Det är dock svårt att exakt reda ut antalet asylsökande som får utkomststöd, eftersom uppgifter om detta inte samlas in centraliserat. När sysselsättningsläget i Finland var bra arbetade många asylsökande, men hösten 2009 minskade antalet förvärsarbetande asylsökande avsevärt på grund av recessionen. Enligt en förfrågan som gjordes åt förläggningarna i mars 2010

arbetade endast ungefär 5 procent av de asylsökande. En del av de asylsökande betalades partiellt utkomststöd på grund av låga löneinkomster.

I 23 § i integrationslagen föreskrivs det om återkrav av utkomststöd, och enligt paragrafen kan förläggningen lämna en ansökan om återkrav av utkomststöd till förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om ändringssökande i beslut om utkomststöd finns i 24 § i lagen.

En person som bor på en förläggning och som är missnöjd med ett beslut om utkomststöd får söka ändring i beslutet genom besvär hos förvaltningsdomstolen. I beslut av förvaltningsdomstolen som gäller beviljande av utkomststöd eller dess belopp söks ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med 49 § 2 mom. i socialvårdslagen (710/1982).

Hälso- och sjukvårdstjänster

Asylsökande har enligt 19 § 1 mom. i integrationslagen rätt till nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster, och i fråga om gravida anses även t.ex. rådgivningsbyråttjänster höra till dessa. Minderåriga asylsökande har i praktiken fått nästan samma hälso- och sjukvårdstjänster som de barn som bor i Finland.

Vid de flesta förläggningarna finns det en egen hälsovårdare vars tjänster är kostnadsfria för invånarna. Asylsökande som bor på en förläggning erbjuds möjlighet att delta i en kostnadsfri hälsoundersökning. Det är dock obligatoriskt att delta i tuberkulostest, om smitta misstänks. Mindre utgifter för hälso- och sjukvård, såsom receptfria läkemedel, betalas av den asylsökande själv. För större utgifter, t.ex. för att skaffa glasögon, får vid behov kompletterande utkomststöd beviljas. För hälso- och sjukvårdstjänster får avgifter tas ut i enlighet med lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). I praktiken betalar endast få asylsökande, främst de som arbetar, för hälso- och sjukvårdstjänster.

I 19 a § i integrationslagen finns det bestämmelser om hälso- och sjukvårdstjänster för personer som får tillfälligt skydd. Dessa personer har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster enligt samma grunder som personer som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Beaktande av utsatt ställning och barnets bästa

Enligt 19 § 3 mom. i integrationslagen ska särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet beaktas när inkvartering och mottagandet i övrigt ordnas. Vid mottagandet

ska enligt 4 mom. i paragrafen hänsyn tas till barnets bästa. Ett barn som behöver särskilt stöd ska ges lämplig rådgivning och rehabilitering samt lämpliga mentalvårdstjänster. Bestämmelserna fogades till integrationslagen år 2005 i samband med det nationella genomförandet av mottagningsdirektivet.

I praktiken ska den socialskötare och den hälsovårdare som arbetar vid en förläggning med hjälp av intervjuer och hälsoundersökningar reda ut de sökandes särskilda behov. Även handledare som arbetar vid en förläggning är skyldiga att berätta för hälsovårdaren och socialskötaren om de märker att en klient har särskilda behov. De särskilda tjänster som erbjuds asylsökande planeras utifrån de uppgifter som samlats in i intervjuer och genom sållning.

Information

En 19 f § om information fogades till integrationslagen i samband med det nationella genomförandet av mottagningsdirektivet år 2005. Enligt paragrafen ska asylsökande och personer som får tillfälligt skydd så snart som möjligt, och senast inom 15 dagar från det att asylansökan gjordes eller det tillfälliga skyddet började, ges information om förmåner, skyldigheter, socialvårdstjänster och hälso- och sjukvårdstjänster i anslutning till mottagningsomständigheterna. Informationen ges skriftligen och så långt möjligt på ett språk som personen i fråga skäligen kan antas förstå. Vid behov kan informationen även ges muntligen. Asylsökande ska så snart som möjligt ges information om organisationer eller grupper som ger rättshjälp i fråga om mottagningsomständigheter och asylärenden. Information har i praktiken getts genom att till sökande dela ut broschyrer som har översatts till de språk som asylsökande oftast använder. Information ges även av hälsovårdare, socialskötare och handledare vid förläggningen.

Arbets- och studieverksamhet samt andra utbildningsmöjligheter

Enligt 4 § i integrationsförordningen ordnar förläggningen nyttig verksamhet och möjligheter till delaktighet samt personlig

rådgivning och handledning i syfte att upprätthålla och främja självständigt handlande hos de asylsökande och dem som får tillfälligt skydd. Den sökande undertecknar vid förläggningen en personlig verksamhetsplan där det avtalas om bl.a. den sökandes deltagande i arbets- och studieverksamhet, såsom undervisning i finska, städning eller hushållsarbete.

Föreläggningarna ordnar många olika former av verksamhet såväl vid föreläggningarna som utanför dem. Omfattningen av den verksamhet som ordnas skiljer sig dock mycket mellan föreläggningarna, och detta beror delvis på föreläggningarnas speciella karaktär och placering. Vid transitföreläggningar är det inte nödvändigt att för personer som bor där endast en kort tid ordna lika mycket verksamhet som vid föreläggningar där de flesta bor en lång tid. Vid föreläggningar i städernas centrum eller föreläggningar som har goda trafikförbindelser till städerna är det inte heller nödvändigt att ordna lika mycket verksamhet som på mera avlägsna orter.

Om en asylsökande utan grundad anledning vägrar delta i arbets- och studieverksamhet, kan storleken på grunddelen av det utkomststöd som beviljas personen med stöd av 22 § 4 mom. i integrationslagen minskas med det belopp som föreskrivs i 10 § i lagen om utkomststöd. Storleken på utkomststödet grunddel kan på grund av vägran att delta i arbets- och studieverksamhet minskas med högst 20 procent och på grund av upprepad vägran med högst 40 procent, om minskningen inte kan anses oskäligen med tanke på personens psykiska eller fysiska hälsa, familjesituation eller andra omständigheter. Beloppet kan minskas för högst två månader åt gången.

Asylsökande kan så långt möjligt delta även i utbildning som ordnas utanför föreläggningarna. Asylsökande barn har enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) inte läroplikt, eftersom de inte är fast bosatta i Finland. Kommunerna är inte skyldiga att ordna grundläggande utbildning för dem, och inte heller förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen eller undervisning i det egna modersmålet för personer som deltar i förberedande undervisning. Tillträdet till grundläggande utbildning

eller förberedande utbildning varierar även något på olika orter, trots att staten ekonomiskt stöder ordnandet av förberedande utbildning i kommunerna. Största delen av dem som omfattas av läropliktsåldern har dock haft tillgång till undervisning under den tid de bott på en föreläggning. Barns deltagande i grundläggande utbildning kan även försvåras av förflyttning från en föreläggning till en annan. Barn som har överskridit läropliktsåldern har i viss mån deltagit i utbildning vid kvälls- och vuxengymnasium och folkhögskolor. Även sökande som uppnått myndighetsåldern kan få extra ekonomiskt stöd för de kostnader som deltagandet i utbildningsprogram utanför föreläggningarna medför.

Tolktjänster

Enligt 19 § 1 mom. i integrationslagen arrangeras som mottagande av asylsökande tolktjänster. I praktiken har bestämmelsen ansetts täcka även nödvändiga översättartjänster. Tolktjänster används när det är fråga om beslutsfattande som gäller en asylsökandes rättigheter, förmåner eller skyldigheter, eller när utredningen av ett ärende i övrigt kräver det, och den sökande och personalen vid föreläggningen inte har ett gemensamt språk. I praktiken har föreläggningarna ordnat tolktjänster för social- och hälsovårdens samt arbets- och studieverksamhetens behov, för annan handledning och rådgivning som de erbjuder och för användning av rättshjälp som hänför sig till sökande av asyl. Man har försökt minska behovet av tolkar genom att på de språk som asylsökande oftast använder sammanställa broschyrer och informationsblad om mottagande av asylsökande.

Försäkringsskydd

För olycksfall som inträffat eller yrkes sjukdom som ådragits i sådan arbetsverksamhet eller sysselsättningsfrämjande studieverksamhet som av föreläggningen särskilt anvisats en person betalas enligt 22 a § i integrationslagen till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) till den del den

skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Ärenden som gäller betalning av ersättning behandlas av Statskontoret. Migrationsverket ordnar gruppansvarsförsäkring för personer som deltar i åtgärder som ordnas av förläggningen. På grund av skyldigheten att delta i arbets- och studieverksamhet har det ansetts ändamålsenligt att den som arrangerar verksamheten sköter om att försäkringsskydd ordnas.

Avgifter

Med stöd av 21 a § i integrationslagen kan avgifter tas ut för inkvartering och tjänster vid mottagandet. Bestämmelsen fogades till integrationslagen år 2005 i samband med det nationella genomförandet av mottagningsdirektivet, eftersom allt fler asylsökande hade börjat arbeta. Avgiften ska enligt 21 a § 1 mom. vara skälig och den får inte vara högre än de faktiska kostnaderna. Bestämmelser om beloppet av den avgift som tas ut för inkvartering och andra tjänster vid mottagandet finns i inrikesministeriets förordning om utkomststöd. Enligt 2 § i förordningen kan som ersättning för inkvartering tas ut högst 6 euro per dygn och för annat mottagande som ordnas vid förläggningen kan 1,50 euro per dygn tas ut. Enligt 21 a § 2 mom. i integrationslagen får hos personer som använder socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster tas ut en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Ovan nämnda avgifter tas inte ut, om det medför att försörjningen för den person som avgiften tas ut hos eller personens försörjningsplikt äventyras. I praktiken är betalningsskyldigheten vanligen begränsad till asylsökande som arbetar, även om också andra eventuella inkomster och tillgångar beaktas. Avgifter tas inte heller ut retroaktivt. Enligt 4 mom. i paragrafen får för betalda ersättningar göras ett rättelseyrkande hos föreståndaren för en förläggning. Ändring i ett beslut på ett rättelseyrkande får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Stöd för återresa

I integrationslagens 22 § som gäller utkomststöd föreskrivs det om stöd för återresa till asylsökande och personer som får tillfälligt skydd. Enligt paragrafen kan asylsökande och personer som får tillfälligt skydd som utkomststöd betalas ersättning för kostnaderna för återresan till utgångslandet eller till sitt hemland, om de inte har beviljats uppehållstillstånd eller om de återtar sin ansökan och frivilligt avlägsnar sig ur landet. I 8 a § i lagen föreskrivs det om återflyttningsbidrag som kan beviljas personer som får tillfälligt skydd och offer för människohandel. Förutom ersättning för skäliga resekostnader kan de även betalas ersättning för skäliga flyttningarkostnader samt bidrag för bosättning i det land dit personen återvänder. Bidraget för bosättning är enligt 6 a § i integrationsförordningen för en person som flyttar ensam högst utkomststödet grunddel för två månader, och för en familj högst det ovan avsedda beloppet fördubblat.

Hjälp till offer för människohandel

Kapitel 4 a som gäller hjälp till offer för människohandel fogades till integrationslagen genom en lag (1269/2006) som trädde i kraft i december 2006. Systemet för hjälp till offer för människohandel inrättades utifrån den handlingsplan mot människohandel som godkännts av statsrådet (utrikesministeriets publikationer 18/2005) i anslutning till systemet för mottagande av asylsökande. Hjälpen till offer för människohandel har koncentrerats till de förläggningar som drivs av staten. Hjälp till vuxna offer för människohandel ordnas vid förläggningen i Joutseno och hjälp till minderåriga offer vid förläggningen i Uleåborg. Bestämmelserna om hjälp till offer för människohandel kan enligt 3 § 4 mom. i integrationslagen tillämpas på den som har getts betänketid enligt 52 b § i utlänningslagen eller beviljats uppehållstillstånd enligt 52 a § 1 mom. i utlänningslagen, eller som annars med hänsyn till omständigheterna kan bedömas ha blivit offer för människohandel eller som är i behov av särskild hjälp när ett människohandelsbrott utreds.

För offer för människohandel kan enligt 25 a § i integrationslagen ordnas tjänster och stödåtgärder som kan omfatta juridisk rådgivning och annan rådgivning, krishjälp, socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster, tolktjänster och övriga stödtjänster, inkvartering eller boende, utkomststöd och annan nödvändig omsorg samt stödjande av möjligheterna att återvända tryggt. När tjänster och stödåtgärder tillhandahålls beaktas de särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet hos offret för människohandel samt säkerheten för offret och de anställda som ordnar tjänsterna och stödåtgärderna.

Föreläggningsens föreståndare beslutar enligt 25 d § i integrationslagen om att personer ska omfattas eller inte omfattas av systemet för hjälp till offer för människohandel. Som hjälp vid beslutsfattandet samt när systemet för hjälp till offer för människohandel verkställs och utvecklas har föreståndaren enligt 25 e § i lagen en yrkesövergripande bedömningsgrupp som förutom föreståndaren består av minst en sakkunnig inom socialvården och en sakkunnig inom hälso- och sjukvården samt en företrädare för polisen och en för gränskontrollmyndigheten. I praktiken har det i gruppen även ingått en företrädare för Migrationsverket.

Företrädande av barn utan vårdnadshavare

I 5 kap. i integrationslagen finns det bestämmelser om företrädande av barn som anlänt utan vårdnadshavare. Enligt 26 § 1 mom. i kapitlet kan en företrädare förordnas för flyktingbarn, för barn som får tillfälligt skydd, för barn som ansöker om uppehållstillstånd eller söker asyl och för barn som fallit offer för människohandel och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan någon annan laglig företrädare. För sådana minderåriga offer för människohandel som saknar vårdnadshavare ska det alltid förordnas en företrädare utan dröjsmål. Företrädaren för enligt 26 § 2 mom. i lagen vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet samt bestämmer om barnets boende och förvaltar barnets förmögenhet. Enligt 3 mom. ska företrädaren i sitt uppdrag bevaka barnets intres-

sen och enligt 4 mom. ska denna diskutera angelägenheten med barnet innan han eller hon fattar beslut i en angelägenhet som gäller barnet, om detta är möjligt med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå. I företrädarens uppgifter ingår inte att dra försorg om barnets dagliga behov eller fostran.

Enligt 28 och 30 § i integrationslagen förordnas företrädaren av tingsrätten på ansökan av en förläggning. Till företrädare kan enligt 27 § förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. I inrikesministeriets anvisning om uppgifterna för företrädare som avses i 5 kap. i integrationslagen och om grunderna för ersättning för företrädarens arvode och andra kostnader (IM Dnr/2009/2369, nedan *anvisningen om företrädare*) finns närmare bestämmelser om personer som lämpar sig som företrädare. I synnerhet erfarenhet av socialarbete och barnskydd samt av samarbete med invandrare anses ge en god grund för uppdraget som företrädare. Enligt anvisningen om företrädare kan föreläggningsen även vid behov be tingsrätten kontrollera företrädarkandidatens uppgifter i straffregistret.

Bestämmelser om upphörande av företrädaruppdraget och befriande av företrädaren från uppdraget finns i 29 § i integrationslagen. Tingsrätten beslutar om befriande av företrädaren från uppdraget, om företrädaren begär det, företrädaren är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl eller om barnets vårdnadshavare flyttar till Finland. Företrädarens uppdrag upphör när den som företräds uppnår myndighetsåldern, varaktigt flyttar från Finland eller en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare förordnas i Finland för den som företräds.

Enligt 15 § i statsrådets beslut om ersättning för kostnader kan arvodet till en företrädare och kostnaderna för företrädandet ersättas enligt de grunder som inrikesministeriet fastställer. Dessa grunder har fastställts i anvisningen om företrädare, enligt vilken det arvode som betalas till företrädare fastställs utifrån det faktiska antalet timmar som använts för uppdraget som företrädare så att arvodet är 45 euro per timme.

Bestämmelserna om invånarregister och tystnadsplikt i integrationslagen

I integrationslagens 6 kap. som gäller personregister föreskrivs det om det invånarregister som är avsett för planering och genomförande av mottagande samt för hjälp till offer för människohandel. Migrationsverket bär enligt 35 § i lagen som registeransvarig det huvudsakliga ansvaret för invånarregistret och svarar också för förändret av invånarregistrets riksomfattande delregister. Förläggningarna ansvarar för sina egna delregister. I registret får införas personuppgifter och andra uppgifter om asylsökande, personer som får tillfälligt skydd och offer för människohandel på det sätt som föreskrivs i 37 § i integrationslagen. Bestämmelser om utplåning och lagring av uppgifter finns i 40 § i den lagen.

I 41 § i integrationslagens 7 kap. som innehåller särskilda bestämmelser föreskrivs det om att myndigheter, Folkpensionsanstalten, den som arrangerar mottagandet och företrädare för minderåriga har rätt att av myndigheter och av andra som arrangerar mottagande få de uppgifter som behövs för skötseln av de uppgifter som avses i den lagen. Med stöd av 42 § i lagen kan uppgifter ur invånarregistret utlämnas till polisen, gränsbevakningsväsendet och Migrationsverket för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i utlänningslagen. Uppgifter som gäller privata hemligheter, familjers hemligheter eller personliga omständigheter i fråga om asylsökande, personer som får tillfälligt skydd eller offer för människohandel får dock enligt 43 § inte röjas utan samtycke. Andra uppgifter som erhållits vid skötseln av de uppgifter som avses i integrationslagen får inte heller röjas, om det inte är uppenbart att lämmandet av uppgiften inte äventyrar en persons eller hans eller hennes anhörigas säkerhet.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Internationella överenskommelser

Den viktigaste internationella överenskommelse om flyktingar som Finland har ra-

tificerat är konventionen angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) och därtill anslutande protokoll angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 78/1968). Konventionen innehåller bestämmelser om t.ex. flyktingars rörelsefrihet och vissa sociala förmåner som flyktingar har rätt till, såsom boende, understöd av det allmänna och offentlig undervisning. Konventionen innehåller dock inga egentliga bestämmelser om personer som söker internationellt skydd. I vissa centrala internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter gäller de grundläggande fri- och rättigheterna som garanteras alla personer som befinner sig på en stats territorium och som omfattas av statens jurisdiktion. Vid behandlingen av personer som söker internationellt skydd och bedömningen av mottagandets innehåll är bestämmelserna i följande internationella överenskommelser av betydelse.

Enligt artikel 25 i Förenta nationernas (FN) allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948) har envar rätt till en levnadsstandard, som är tillräcklig för hans egen och hans familjs hälsa och välbefinnande, däri inbegripet föda, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala förmåner.

Artikel 11 i FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976) förpliktar konventionsstaterna att erkänna rätten för envar att för sig och sin familj åtnjuta en tillfredsställande levnadsstandard, däribland att få tillräckligt med mat och kläder samt en lämplig bostad, ävensom att fortlöpande få sina levnadsvillkor förbättrade.

Enligt artikel 9 i FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) har envar rätt till frihet och personlig säkerhet. Ingen får utsättas för godtycklig häktning eller godtyckligt anhållande. Ingen får berövas sin frihet utom av skäl och i den ordning som stadgas i lag. En bestämmelse med samma innehåll ingår i artikel 5 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990). Vid bedömningen av mottagningsvillkoren är även de bestämmelser om förbud mot omänsklig eller förnedrande behandling samt om rätt att åtnjuta respekt för sitt privat- och familjeliv

som ingår i båda konventionerna av betydelse.

FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) innehåller en bestämmelse om behandling av barn som söker internationellt skydd. Enligt artikel 22 i konventionen är konventionsstaterna förpliktade att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn som söker flyktingstatus, oberoende av om det kommer ensamt eller är åtföljt av sina föräldrar eller någon annan person, erhåller lämpligt skydd och humanitärt bistånd vid åtnjutandet av de tillämpliga rättigheter som anges i konventionen och i andra internationella instrument rörande mänskliga rättigheter eller humanitär rätt som nämnda stater har tillträtt. I fall då föräldrar eller andra familjemedlemmar inte kan påträffas, ska barnet ges samma skydd som varje annat barn, som varaktigt eller tillfälligt berövats sin familjemiljö av något skäl, erhåller i enlighet med konventionen. Till denna del är artiklarna 3 och 20 i konventionen av betydelse. Enligt artikel 3 i konventionen ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Enligt artikel 3 åtar sig konventionsstaterna även att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd och vidtar för detta ändamål alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder. I artikel 20 i konventionen förutsätts det att normala barnskyddsåtgärder vidtas när ett barn tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö eller när barnet för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö. Ett sådant barn har enligt konventionen rätt till särskilt skydd och bistånd från statens sida, och då lösningar som gäller barnet övervägs ska hänsyn tas till önskvärdheten av kontinuiteten i ett barns uppföstran. Artikel 12 i konventionen garanterar ett barn rätten att fritt uttrycka sina åsikter i frågor som gäller barnet och förpliktar att beakta dessa åsikter med hänsyn till barnets ålder och mognad. Barnet ska beredas möjlighet att höras i alla administrativa och rättsliga förfaranden som gäller barnet. Enligt artikel 2 i konventionen ska barn behandlas jämlikt oberoende av barnets eller föräldrarnas bak-

grund eller egenskaper. Enligt artikel 39 i konventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social anpassning av ett barn som utsatts för tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller för väpnade konflikter.

Tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till Förenta Nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, den s.k. Palermokonventionen, (FördrS 71/2006) utgör i verksamheten mot människohandel en central internationell förpliktelse. Europarådets konvention om bekämpning av människohandel (Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, Council of Europe Treaty Series No. 197) erbjuder en täckande och enhetlig ram för bekämpande av människohandel, samarbete mellan olika aktörer och för skydd av och hjälp till offren. Finland har undertecknat konventionen den 29 augusti 2006 och det nationella ikraftsättandet av den är under beredning.

Lagstiftningen i EU

Mottagningsdirektivet fastställer sådana miniminormer för mottagande av asylsökande som under normala förhållanden garanterar asylsökande en skälig levnadsstandard och likvärdiga levnadsvillkor i alla medlemsstater. I Finland sattes direktivet i kraft nationellt genom en lag om ändring av integrationslagen (362/2005) som trädde i kraft den 10 juni 2005.

Mottagningsdirektivet innehåller bestämmelser om bl.a. information, dokumentation som ska ges till asylsökande, bosättning, rörelsefrihet, familjer, hälso- och sjukvård, utbildning, sysselsättning, materiella mottagningsvillkor och inskränkning eller indragning av dem samt om personer med särskilda behov. Enligt artikel 4 i direktivet får medlemsstaterna införa eller hålla i kraft mer förmånliga bestämmelser, förutsatt att bestämmelserna inte strider mot vad som föreskrivs i direktivet. I detaljmotiveringen till denna regeringsproposition beskrivs innehål-

let i mottagningsdirektivet närmare i samband med respektive ärende som nämnts ovan.

Europeiska kommissionen har den 3 december 2008 lagt fram ett förslag om omarbeting av mottagningsdirektivet (KOM(2008) 815 slutlig). Huvudsyftet med förslaget är att som en del av andra fasen av det gemensamma europeiska asylsystemet säkerställa högklassigare normer för behandlingen av asylsökande i fråga om mottagningsvillkoren. Genom dessa villkor ska en skälig levnadsstandard garanteras i enlighet med internationell rätt. Enligt flera rapporter har det förekommit många brister i de mottagningsvillkor för asylsökande som ordnats av medlemsstaterna. Dessa brister beror i huvudsak på att bestämmelserna i det gällande mottagningsdirektivet ger medlemsstaterna mycket svängrum. De viktigaste målen i ändringsförslaget gäller följande frågor: 1) mottagningsdirektivets tillämpningsområde ska fastställas tydligt, 2) asylsökandes inträde på arbetsmarknaden ska underlättas, 3) tillräckliga normer för de materiella mottagningsvillkoren ska säkerställas, 4) ändamålsenligt beaktande av personer i en utsatt ställning ska garanteras, 5) det ska säkerställas att tagande i förvar begränsas till exceptionella fall och att rättsskyddet för asylsökande som tagits i förvar stärks. Medlemsstaterna har under behandlingen av ändringsförslaget varit oeniga om många centrala artiklar som föreslås bli ändrade och därför är det ännu öppet vilken form det reviderade direktivet kommer att anta. Förslaget till ändring av direktivet har behandlats flera gånger i en arbetsgrupp för asylfrågor inom EU:s råd och förslaget är ännu under arbete.

Tillfälligt skydd baserar sig på rådets direktiv av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (2001/55/EG, nedan *direktivet om tillfälligt skydd*). Enligt direktivet kan givande av tillfälligt skydd tas i bruk inom EU i ansvarsfördelningens namn genom beslutsfattande med kvalificerad majoritet i rådet. Detta kan göras i exceptionella fall då en stor mängd människor har lämnat

sitt hemland eller sina hemtrakter för att fly förföljelse, väpnade konflikter eller andra omfattande våldssituationer. Tillfälligt skydd får ges under en period på högst tre år. Personer som fått tillfälligt skydd har rätt att när som helst söka internationellt skydd. Den normala behandlingen av en ansökan om internationellt skydd kan avbrytas under den tid tillfälligt skydd ges, och behandlingen av ansökan kan vid behov återupptas när det tillfälliga skyddet upphör.

I direktivet om tillfälligt skydd fastställs medlemsstaternas minimiskyldigheter gentemot personer som får tillfälligt skydd. Dessa skyldigheter är beviljande av uppehållstillstånd, arbete, utbildning, inkvartering, socialtjänster, utkomstskydd, sjukvård och familjeåterförening. I direktivet finns även bestämmelser om återvändande, tillgång till asylprövning och samarbete mellan medlemsstaterna. Direktivet om tillfälligt skydd har aldrig tillämpats i praktiken.

Bestämmelserna om tillfälligt skydd fogades till integrationslagen genom en lag som trädde i kraft i mars 2002 (118/2002) och till utlänningslagen genom en lag som trädde i kraft i mars 2002 (130/2002).

När det gäller människohandel styrs verksamheten och lagstiftningen i EU:s medlemsstater främst av rådets rambeslut om bekämpande av människohandel (2002/629/RIF) som fokuserar på brott. Sedermera har kommissionen lagt fram ett direktivförslag (KOM(2010)95 slutlig) till Europaparlamentets och rådets direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer och om upphävande av rambeslut 2002/629/RIF. Rådets direktiv om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring (2003/81/EG) innehåller förutom bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd även bestämmelser om hjälp till offer för människohandel. Direktivet innehåller miniminormer för behandlingen av offren för såväl tiden innan uppehållstillstånd utfärdas som tiden efter att uppehållstillstånd utfärdats. Direktivet ger medlemsstaterna mycket svängrum när det gäller att ordna hjälp till offer för människohandel och det förpliktar dem inte till annat än ordnande av skälig utkomst och nöd-

vändig medicinsk och annan hjälp till personer som inte har tillräckliga tillgångar eller som har särskilda behov. Dessutom antog EU år 2005 ett meddelande (KOM(2005)514 slutlig) om bekämpning av människohandel, som innehöll en integrerad strategi och förslag till en handlingsplan.

De nordiska länderna

Norge

Bestämmelser om Norges asylsystem och ansvarsmyndigheter finns i Norges utlänningslag. En ny utlänningslag antogs i april 2008 och den trädde i kraft vid ingången av 2010. Den praktiska verksamheten vid mottagande av asylsökande sköts av utlänningsverket (Utländingsdirektoratet, UDI) som lyder under det ministerium (Arbets- och inkluderingsdepartementet, AID) som bär helhetsansvaret för invandrings- och asylpolitiken.

Inkvartering. I Norge finns det fyra sorters boendeplatser för asylsökande: transitförläggningar, förläggningar, stödboende för personer med särskilda behov och återreseförläggningar för personer som återvänder hem. Efter att ha registrerats hos polisen bor alla asylsökande till en början på en transitförläggning där de genomgår en läkarundersökning och en intervju. De asylsökande vars ansökningar behandlas vid ett påskyndat förfarande bor kvar på transitförläggningarna. Eftersom antalet asylsökande har ökat kraftigt, har man dock varit tvungen att direkt inkvartera sökande även vid vanliga förläggningar.

De asylsökande vars ansökningar avgörs vid ett normalt förfarande förflyttas från transitförläggningarna till vanliga förläggningar först efter asylintervjuerna. Barnfamiljer inkvarteras vanligen ganska snabbt vid en vanlig förläggning efter det att ansökan lämnats. En asylsökande ska bo på en förläggning eller en transitförläggning för att kunna få ekonomiskt stöd. Enskild inkvartering godkänns endast från fall till fall, t.ex. av hälsoskäl.

Asylsökande som har fått avslag på sin ansökan förflyttas från vanliga förläggningar till återreseförläggningar. De får ekonomiskt stöd och är berättigade till nödvändigt social-

bidrag. Barn får fortsätta sin skolgång. Barn utan vårdnadshavare, barnfamiljer, sjuka och sökande som samarbetar när det gäller att ordna återresa får dock bo på en vanlig förläggning till dess att de lämnar landet.

Den på sista tiden märkbara ökningen av antalet asylsökande har orsakat brist på inkvarterings- och mottagningsplatser. De nuvarande förläggningarna räcker inte till, men kommunerna och de lokala sammanslutningarna kritiserar öppnandet av nya förläggningar.

Ekonomiskt stöd. Sökande som bor på en förläggning får ekonomiskt stöd av utlänningsverket. Stödets belopp varierar beroende på förläggningen i fråga och beroende på om måltidsservice ordnas. Vid transitförläggningar med måltidsservice får vuxna 470 NOK (58 €) och barn 380 kr (48 €) per månad. För personer som själva köper sin mat är motsvarande summor 2195 kr (274 €) och 1145 kr (143 €) och för äkta par är den totala summan 3550 kr (418 €) per månad. De boende får ofta kläder, sängkläder och köksutrustning.

Vid vanliga förläggningar får vuxna 3100 kr (387 €), äkta par 5160 kr (645 €) och barn 1340—1600 kr (167-200 €) per månad. Personer som placerats vid återreseförläggningar, såväl ensamstående som äkta par, ges 400 kr (50 €) per månad och dessutom hygienartiklar.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Asylsökande har samma förmåner när det gäller hälso- och sjukvårdstjänster som norska medborgare. Tuberkulostest är obligatoriskt. Personer som bor på återreseförläggningar har rätt till nödvändig hälso- och sjukvård, men de ska själva betala alla läkemedelskostnader. Asylsökande barn har alltid rätt till samma vård som norska barn.

Studie- och arbetsverksamhet. Vid vanliga förläggningar lagar de boende sin egen mat och de uppmuntras att delta i skötseln av förläggningen. Förläggningarna är även skyldiga att inrätta ett boenderåd där det också finns företrädare för personalen och som har resurser att ordna verksamhet. De boende har möjlighet att delta i idrotts- och kulturverksamhet tillsammans med norrmän. Barn kan beviljas stöd för att de ska kunna delta i verksamhet utanför förläggningen. Förlägg-

ningarna kan ansöka om särskilt stöd för att ordna verksamhet för barn och unga. Vuxna asylsökande är vid förläggningen berättigade till språkundervisning. Asylsökande är dessutom tvungna att delta i ett informationsmöte där de informeras om det norska samhället.

Personer som bor på transitförläggningar är skyldiga att delta i städning och andra motsvarande sysslor. De kan även laga sin egen mat, om förläggningen inte ordnar måltidsservice. Transitförläggningarna kan stödja barns och ungas verksamhet, men detta sker sällan på grund av att de boende vistas där en så kort tid. Vid återreseförläggningarna ordnas det endast ringa verksamhet och där finns inte heller möjlighet till matlagning.

Barn. Vid Norges utlänningsverk finns det en egen enhet som sköter mottagande av minderåriga asylsökande utan vårdnadshavare. Personer under 15 år hör till barnskyddets ansvarsområde. De inkvarteras vid en förläggning där specialutbildad personal arbetar. Personer mellan 15 och 18 år inkvarteras i sin tur vid särskilda förläggningar under den tid ansökan behandlas.

Om man vet att asylsökande i åldern 6—16 år kommer att stanna i Norge i över tre månader, har de möjlighet och skyldighet att gå i skola ända till dess att de fyller 16 år eller har gått ut tionde klassen. Minderåriga asylsökande som är över 16 år har möjlighet till yrkesutbildning. De kan även ansöka om ekonomiskt stöd för utbildning på andra stadiet. Personer under 18 år kan inte helt och hållet själva besluta om frågor som berör dem, utan en företrädare eller vårdnadshavare ansvarar för dessa frågor. Barn har dock rätt att påverka och bli hörda i frågor som berör dem själva. Barns åsikter beaktas med hänsyn till deras ålder och utvecklingsnivå.

Övriga tjänster. Asylsökande har rätt att använda tolkhjälp. Vid utlänningsverket finns det en särskild enhet som producerar översättar- och tolktjänster.

Sverige

I Sverige innehar Migrationsverket som lyder under justitiedepartementet det administrativa ansvaret för mottagande av asylsökande och för att de tjänster som hör samman med mottagandet erbjuds. Migrationsverkets

ansvar för mottagande av asylsökande fastställs i Sveriges lag om mottagande av asylsökande m.fl. som trädde i kraft 1994 (1994:137). Lagen tillämpas i fråga om asylsökande från det att ansökan lämnats till dess att personen fått uppehållstillstånd eller lämnat landet.

Sveriges regering tillsatte i december 2007 ett utredningsprojekt för att granska mottagandet av asylsökande. Utgångspunkten med utredningen var att mottagandet skulle stödja en effektiv asylprocess. Det är förenligt med såväl de sökandes som hela samhällets intresse att behandlingstiden i fråga om asylansökningar är kort. Utredningen Aktiv väntan — asylsökande i Sverige (Statens offentliga utredningar 2009:19) offentliggjordes i februari 2009. I utredningen granskas framförallt det boende som ordnas av Migrationsverket, det ekonomiska bistånd som asylsökande får under asylprocessen, integrationen av personer som fått uppehållstillstånd, återsändandet av personer som fått avslag på sin ansökan, de tjänster som är riktade till personer med särskilda behov samt utvecklandet av samarbetet mellan Migrationsverket och andra samarbetsparter. I utredningen identifieras flera problem med det gällande mottagningssystemet. Enligt utredningen ska mottagningstiden vara aktiv och mottagningsåtgärderna ska bättre än tidigare planeras utifrån individuella behov. Mottagandet ska ses som en helhet och det ska både stödja de asylsökandes integration och dessutom också främja återsändandet av sökande som fått avslag på sin ansökan. Sveriges regering planerade att under 2010 överlämna en lagmotion till riksdagen som baserar sig på utredningen, men ärendet har inte gått vidare.

Inkvartering. Asylsökande får själva bestämma om de skaffar en enskild bostad, bor hos bekanta eller släktingar eller om de bor i hyresbostäder som Migrationsverket erbjuder eller på förläggningar. Över hälften av de sökande bor i enskild inkvartering. Migrationsverket har hyresbostäder runt om i Sverige. Ensamkommande minderåriga asylsökande inkvarteras på hem för vård och boende där personal som fått specialutbildning arbetar. En del minderåriga placeras dessutom i familjehem, och inkvartering hos bekanta eller släktingar är även möjlig.

Ekonomiskt stöd. Migrationsverket ger asylsökande som saknar egna besparingar eller inkomster ekonomiskt stöd i form av dagersättning. Det stöd som beviljas asylsökande är för vuxna 71 SEK (6,6 €), för make eller maka 61 kr (5,7 €) och för barn 37-50 kr (3,5-4,7 €) per dag. Om måltidsservice ordnas vid förläggningen, är stödet till vuxna 24 kr (2,3 €), till make eller maka 19 kr (1,8 €) och till barn 12 kr (1,1 €).

Ekonomiskt stöd kan även beviljas särskilt för nödvändiga kostnader, såsom att skaffa glasögon eller för skötseln av ett nyfött barn. Avsikten är att stödet ska användas för att skaffa t.ex. mat, kläder och personliga hygienartiklar. Utifrån den utredning som nämnts ovan och som gjordes 2009 håller man på att höja stödets grunddel till 80 kronor (7,4 €) per dag. Stödet får minskas, om en sökande försvårar behandlingen av asylärendet eller inte medverkar till att klarlägga sin identitet eller till att lämna landet när han eller hon fått avslag på sin ansökan. Om det finansiella stödet upphör helt, placeras den sökande vid en förläggning där måltider ordnas för de boende.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Kommunen betalar för de asylsökandes hälso- och sjukvård med de tillgångar som beviljats av Migrationsverket. Om vårdkostnaderna är större än den grundsumma som beviljats, får kommunen ansöka om tilläggsfinansiering av Migrationsverket. De sökande är berättigade till kostnadsfria, frivilliga hälsoundersökningar. De sökande debiteras en bruksavgift för första hjälpen, tandvård och medicinering. Minderåriga asylsökande får vård på samma villkor som svenska barn. Bestämmelser om hälsovården för asylsökande finns i lagen om detta (2008:344). Enligt lagen har vuxna asylsökande rätt att få vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning.

Studie- och arbetsverksamhet. För asylsökande i åldern 18-64 år ordnas verksamhet. Verksamheten skräddarsys individuellt med beaktande av varje sökandes behov, men i praktiken består verksamheten i regel ofta av undervisning i svenska. Förutom språkstudier kan verksamheten dessutom hänföra sig till driften av förläggningen, och arbetspraktik är även möjlig. Det är dessutom möjligt att del-

ta i verksamhet utanför förläggningen. Skyldigheten att delta i verksamheten gäller alla sökande oberoende av boendeform. Om en sökande vägrar, kan det ekonomiska stöd som betalas till honom eller henne minskas. Verksamhet ska erbjudas en sökande inom en månad efter det att asylansökan registrerats, och därför kan sökande som vistas i landet en kortare tid än detta bli utan denna verksamhet. Om det konstateras att Sverige inte ansvarar för behandlingen av en asylansökan, ersätts lektionerna i svenska med t.ex. lektioner i engelska och adb-studier.

Barn. En del av de minderåriga asylsökandena som saknar vårdnadshavare placeras i kommuner där Migrationsverket har centraler för ansökan om asyl. När det gäller barn och unga flyttar i praktiken ungefär en tredjedel till enskild inkvartering hos släktingar. En del placeras i kommuner med vilka Migrationsverket ingår avtal som gäller omsorg om barn. Den kommun där en minderårig asylsökande utan vårdnadshavare bor har ansvar för omsorgen om den sökande såväl under den tid asylansökan pågår som efter det att personen eventuellt fått ett uppehållstillstånd. Minderåriga asylsökande utan vårdnadshavare, även sådana som bor i enskild inkvartering, förordnas på initiativ av kommunen en företrädare som har rätt och är skyldig att besluta om alla frågor som berör huvudmannen vare sig de är personliga, ekonomiska eller juridiska. Enligt lagarna i Sverige har barn inte rättshandlingsförmåga under asylprocessen. Kommunen har ansvar för att göra det möjligt för barn att gå i skola. Asylsökande barn och unga har samma rätt till skolgång som svenska barn, men skolgång är inte obligatoriskt.

Övriga tjänster. Personer som fått avslag på sin ansökan har ända till dess att de avlägsnas ur landet samma förmåner som de asylsökande som genomgår asylprocessen. Personer som fått avslag på sin ansökan är dock skyldiga att samarbeta med myndigheterna när det gäller att ordna återresan. Samarbetet är en förutsättning för att få de tjänster som ordnas som mottagande, t.ex. inkvartering, utkomststöd, utbildning och hälso- och sjukvårdstjänster.

Danmark

I Danmark har systemet för mottagande av asylsökande under de senaste åren blivit allt mer inriktat på återvändande, och asylprocessen effektiviserats. I Danmark minskade antalet asylsökande också under flera år. Nyligen har dock antalet sökande ökat och man försöker göra systemet ännu effektivare för att förhindra att anhopning uppstår. Flykting-, invandrings- och integrationsministeriet (Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration) ansvarar för lagberedningen och administrativa ärenden som gäller invandring och flyktingpolitik. Ministeriet ansvarar också för mottagande av asylsökande. Enligt utlänningslagen driver och administrerar utlänningsverket (Udlændingeservice) förläggningar. Förläggningar kan även drivas av statliga myndigheter, organisationer eller privata aktörer som ministeriet eller kommunerna har godkänt.

Inkvartering. Utlänningsverket är skyldigt att ordna inkvartering för asylsökande. I Danmark inkvarteras sökande först vid förläggningen i Sandholm där de registreras samt intervjuas av polisen. Efter den inledande fasen av asylprocessen kan sökande placeras vid en annan förläggning. Förläggningar finns runtom i landet och de flesta drivs av Danmarks Röda Kors. Förläggningar som drivs av en kommun finns endast på några orter. Minderåriga asylsökande utan vårdnadshavare placeras vid en särskild förläggning som drivs av Röda Korset.

Enskilt boende är möjligt endast, om Danmarks utlänningsverk ger specialtillstånd till det. Enskild inkvartering kan i vissa fall understödjas ekonomiskt. Sökande som bor i understödd enskild inkvartering kan fortfarande få ekonomiskt stöd och utlänningsverket bekostar dessutom den sökandes resekostnader för möten med utlänningsmyndigheterna samt nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Sökande kan få tillstånd till understött enskilt boende, om deras ansökan ännu behandlas och de har vägande hälsomässiga eller psykosociala skäl för enskilt boende. Hälsomässiga skäl kan vara t.ex. diabetes, hjärtfel eller cancer. Psykosociala skäl kan vara t.ex. den sökandes ålder och problem som hänför sig till den eller att ett

barn som saknar vårdnadshavare vill bo hos sina släktingar. Personalen vid en förläggning kan hjälpa sökande att hitta bostäder. Om en sökande har släktingar i Danmark, kan han eller hon få tillstånd att bo hos dem. Inkvartering hos släktingar understöds inte ekonomiskt.

Danmarks Röd Kors och utlänningsverket driver två återreseförläggningar där asylsökande som fått avslag på sin ansökan placeras innan de återvänder hem. Återreseförläggningarna drivs i samband med vanliga förläggningar. Vid återreseförläggningarna får de sökande full måltidsservice eller kostpenning. Vid dessa förläggningar finns det flera väktare än vid vanliga förläggningar, eftersom endast personer som kallats till förläggningen har tillstånd att komma in. Polisen ansvarar för att ordningen bevaras. De boende har inte rätt att delta i undervisning eller att arbeta.

Ekonomiskt stöd. Bestämmelser om ekonomiskt stöd till asylsökande finns i utlänningslagen. Asylsökande är vanligen berättigade till ekonomiskt stöd. Om en asylsökande emellertid är gift med en person som har uppehållstillstånd i Danmark, har sökanden inte rätt till stöd. I sådana fall förmodas det att den sökandes make eller maka försörjer honom eller henne. En asylsökande ingår med förläggningen ett avtal som innehåller bl.a. en plan för den sökandes utbildning och arbetsuppgifter. Sökande som följer den uppgjorda planen kan få tilläggsstöd. Även föräldrar i barnfamiljer har rätt till tilläggsstöd.

I Danmark är det dagliga ekonomiska stödet till asylsökande 47,35 DKK (6,4 €) för vuxna som bor ensamma och 37,49 kr (5,0 €) för personer som bor i ett gemensamt hushåll med en annan vuxen. Asylsökande kan även få tilläggsstöd och beloppet av detta stöd beror på om asylansökan behandlas i Danmark eller inte. Tilläggsstödet belopp är 7,90 kr (1,1 €), om det ännu är oklart i vilket land ansökan behandlas, och 27,62 kr (3,7 €), om ansökan behandlas i Danmark. Om en sökande får avslag på sin asylansökan och ett beslut om avlägsnande ur landet, minskas hans eller hennes tilläggsstöd till en euro per dag. En sökande får inget ekonomiskt stöd alls, om asylansökan behandlas vid ett påskyndat förfarande som uppenbart ogrundad.

I fråga om barn varierar det ekonomiska stödet enligt hur många barn det finns i en familj och om förläggningen ordnar måltidsservice eller inte. Stödets storlek påverkas även av om ansökan behandlas i sak i Danmark eller om utredningen av den ansvariga staten ännu pågår. Om ansökan behandlas i Danmark och förläggningen inte ordnar måltidsservice, är stödet för det första och andra barnet 72,70 kr (9,8 €). Stödet är 26,80 kr (3,6 €) per barn, om förläggningen ordnar måltidsservice. De asylsökande som fått ett slutligt avslag på sin ansökan, men vägrar att samarbeta med myndigheterna när det gäller att ordna återresa, får inga andra stöd än kostpenning. Storleken på kostpenningen för en vuxen som bor ensam vid en vanlig förläggning där det inte finns måltidsservice är ungefär 643 kr (86,4 €) för två veckor. Barnfamiljer får dessutom med två veckors mellanrum en förpackning med varor där det finns bl.a. frukter, läskedrycker och karameller.

Om en sökande fått kostpenning i över fyra veckor, men fortfarande vägrar att lämna landet, får myndigheterna förflytta honom eller henne till en återreseförläggning för att invänta avlägsnande ur landet. Polisen får föra sökande till en förvarsenhet, om de inte medverkar till förflyttningen. Om de sökande kommer från ett land som i Danmark har listats som ett land där risken för förföljelse är liten och de inkvarteras vid förläggningen i Sandholm, får de där måltidsservice, men har inte rätt att få någon annan form av ekonomiskt stöd. De sökande får kostpenning, om de bor på en förläggning där måltidsservice inte erbjuds.

I Danmark är de årliga kostnaderna för mottagande av en asylsökande vid en vanlig förläggning ungefär 222 400 kr (ungefär 30 000 €). I Danmark uppgick de totala kostnaderna för mottagande 2008 till uppskattningsvis 340,4 miljoner kr (ungefär 46 miljoner €).

Hälso- och sjukvårdstjänster. Utlänningsverket ersätter asylsökande för grundläggande och nödvändig vård. Kriterierna för vård är att vården är nödvändig, brådskande eller gäller smärtlindring. Med undantag av minderåriga sökande har asylsökande inte rätt till samma hälso- och sjukvård som personer som bor i Danmark. Om de sökande har tillräckliga tillgångar, kan utlänningsverket besluta att de inte får kostnadsfri hälso- och sjukvård.

Studie- och arbetsverksamhet. De asylsökande får inte förvärvsarbeta. Sökande som uppnått myndighetsåldern är dock skyldiga att delta i skötseln av de dagliga sysslorna vid förläggningen. Arbetet kan bestå av t.ex. städning, kontorsarbete eller annat underhåll av förläggningen. Det ekonomiska stödet kan minskas, om en sökande inte deltar i dessa uppgifter. Sökande kan även delta i oavlönad praktik eller i frivilligarbete utanför förläggningen.

Asylsökande som nyligen anlänt till landet deltar vid förläggningen i en utbildning där de informeras om vilka skyldigheter, rättigheter och förmåner de har. När det har beslutats att en sökandes asylansökan behandlas i Danmark, har han eller hon rätt att delta i undervisning i engelska och sitt eget modersmål samt i yrkesinriktad undervisning. Sökande som uppnått myndighetsåldern och vars ansökan ännu behandlas ska delta i den utbildning som de erbjuds vid förläggningen. Utbildningen kan omfatta studier i allmänna färdigheter och yrkesfärdigheter.

Barn. Minderåriga asylsökande har på samma sätt som danska medborgare rätt att gå i skola ända fram till nionde klassen. Undervisningen kan ordnas i samarbete med förläggningen. Dessutom kan asylsökande barn erbjudas annan specialundervisning vid en förläggning. När deras färdigheter räcker till kan asylsökande barn fortsätta grundskolan i en vanlig dansk skola.

Ekonomiskt stöd per månad till personer som söker internationellt skydd i de nordiska länderna

	Pris-index 2009*	Ensamstående / familjeöverhuvud		Make / maka		Barn	
		Förläggning utan måltids-service	Förläggning med måltids-service	Förläggning utan måltids-service	Förläggning med måltids-service	Förläggning utan måltids-service	Förläggning med måltids-service
Norge	154	380 € (tillägg för ensamförsörjare 95 €)	145 € (tillägg för ensamförsörjare 50 €)	250 €	145 €	165—200 € (myndiga barn 244 €)	100 €
Danmark	139	300 €	190 €	260 €	150 €	290 €	110 €
Finland	120	290 €	85 €	245 €	70 €	185 €	55 €
Sverige	104	200 €	70 €	170 €	55 €	105—140 €	30 €

Prisindexet baserar sig på Eurostats livsmedelsindex 2009 (genomsnittet för alla de 27 EU-medlemsstaterna var 100). De övriga siffrorna bygger på de uppgifter som man fick hösten 2009 via Europeiska migrationsnätverket och på publikationen "Report by the Committee of Experts on asylum rules of other countries" som Danmarks ministerium för flyktingar, invandrare och integration gav ut sommaren 2009. Siffrorna är inexakta därför att de kommer från olika källor och att det har skett förändringar i valutakurser. För Finlands del motsvarar siffrorna grunddelen i den mottagningspenning som föreslås i denna proposition. Beloppet är i samma storleksklass som det utkomststöd som nu betalas till sökande.

Siffrorna i tabellen är en sammanfattning av de vanligaste stödbeloppen som betalas ut i pengar till personer som söker internationellt skydd i de nordiska länderna, när ansökningarna avgörs vid normalt asylförfarande. Ovan i detta kapitel redogörs i detalj för utbetalning av stöd särskilt för varje land. I Danmark till exempel dras ca 75 euro av från det stöd som betalas varje månad till personer med inkvartering utan måltider, om det ännu är oklart vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva asylansökan eller om den sökande redan har fått avslag på sin ansökan och meddelats ett beslut om avlägsnande ur landet. Den sökande får inget finansiellt stöd i Danmark om ansökan avgörs som ogrundad vid påskyndat förfarande. Dessutom kan den sökande, åtminstone i Sverige och Finland, vid behov få kompletterande ekonomiskt stöd till nödvändiga kostnader. I Norge kan invånare på förläggningar förutom finansiellt stöd också få t.ex. kläder som nyttigheter. I Finland kan stödbeloppet också sänkas med 20 procent, om en förläggningens invånare utan grundad anledning upprepade gånger vägrar

delta i arbetsverksamhet som han eller hon anvisats.

Vissa andra länder

Nederländerna

Den centralmyndighet (Centraal Orgaan opvang asielzoekers, COA) som i Nederländerna ansvarar för mottagande av asylsökande är ett självständigt förvaltningsämbete som finansieras av justitieministeriet.

Inkvartering. I början av asylförfarandet inkvarteras de sökande vid en transitförläggning. Om asylansökan inte avgörs vid ett påskyndat förfarande, dvs. inom 48 timmar, erbjuds de asylsökande inkvartering vid en vanlig förläggning under den tid ansökan behandlas. Asylsökande som fått avslag på sin ansökan och som väntar på att bli avlägsnade ur landet inkvarteras vid en särskild återreseförläggning. Sökande som fått avslag på sin ansökan förutsätts lämna landet inom 28 dagar. Om en sökande inte har lämnat landet inom den utsatta tiden, placeras han eller hon

vid en sluten förläggning i högst 12 veckor. Placeringen vid en sluten förläggning kan dock fortgå en längre tid, om avlägsnandet ur landet inte har lyckats inom den utsatta tiden.

Ekonomiskt stöd. Centralmyndigheten ger de asylsökande kost- och brukspenning. I den inledande fasen ges de sökande fickpenning. Förutom mat och inkvartering får vuxna 129,48 euro i månaden, och barn en summa som är mindre än detta. Om måltidsservice och inkvartering inte erbjuds, är stödet till vuxna 220 euro i månaden. Dessutom betalas stöd för andra utgifter: en engångssumma för kläder samt utgifter för rekreation och utbildning. Asylsökande ska varje vecka under den tid ansökan behandlas anmäla sig via ett fingeravtryckssystem. Ansökan anses vara återkallad och rätten till förmåner upphör, om en sökande under två på varandra följande veckor inte anmäler sig.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Asylsökande har i regel samma rättigheter till hälso- och sjukvårdstjänster som personer som är fast bosatta i Nederländerna. Vid varje förläggning finns en hälso- och sjukvårdsenhet som erbjuder asylsökande grundläggande hälso- och sjukvård. Personer som placerats vid transitförläggningar är berättigade endast till nödvändig vård. För asylsökande ordnas en försäkring för sjukdomskostnader och en ansvarsförsäkring.

Studie- och arbetsverksamhet. Vid förläggningarna har asylsökande möjlighet att studera holländska och få information om det nederländska samhället. Asylsökande har vid alla förläggningar med undantag av transitförläggningar möjlighet att laga sin egen mat. Vid vanliga förläggningar och återreseförläggningar ordnas mångsidig verksamhet, såsom kvällsprogram, självförsvarskurser och verksamhet riktad särskilt till kvinnor. De boende ska städa sina egna rum samt de gemensamma rummen, och de kan delta i reparationer och underhåll av förläggningarna. Om sökande vägrar att delta i uppgifterna, kan deras ekonomiska stöd minskas. Personer som placerats vid återreseförläggningar erbjuds möjlighet att delta i en återreseintervju. Om en sökande vägrar att delta i återreseintervjun kan det leda till att återrestödet går förlorat, dvs. till förlust av t.ex. arbets-

redskap eller annan utrustning som var avsedda att användas i hemlandet.

Barn. Asylsökande under 12 år som anlant ensamma placeras vanligen i en fosterfamilj. Asylsökande i åldern 12-15 år som anlant ensamma inkvarteras i grupphem där det finns personal dygnet runt. Asylsökande i åldern 16-18 år placeras i grupphem eller i förläggningar avsedda för barn.

Alla sökande under 18 år har rätt till en laglig företrädare som undertecknar en minderårig persons asylansökan. Ett barn kan även tacka nej till en företrädare. Lagliga företrädare ordnas av en organisation vid namn Nidos som stöds finansiellt av justitieministeriet. Företrädarna godkänns av en domare som befullmäktigar Nidos att fatta juridiska beslut för ett barns räkning. En företrädare kan även förordnas för ett barn vars förälder är minderårig eller som är offer för människohandel.

Belgien

Enligt den lag om mottagande av asylsökande som trädde i kraft 2007 i Belgien har varje asylsökande oberoende av tillvägagångssättet vid behandlingen av asylansökningar rätt till mottagningsvillkor som möjliggör ett värdigt liv. Lagen förutsätter dessutom särskilda arrangemang i fråga om barn och utsatta grupper. Den mottagande myndigheten (Fedasil) i förbundsstaten beviljar de stöd som ska ges till de sökande och sköter tillsammans med sina samarbetspartner om mottagandet. Den statssekreterare som ansvarar för integration och kampen mot fattigdom övervakar den mottagande myndigheten tillsammans med den minister och den statssekreterare som ansvar för ärenden som gäller invandring och asyl.

Inkvartering. Efter det att asylansökan lämnats hänvisar den mottagande myndigheten de sökande till en förläggning, och de ges en broschyr med information om sina rättigheter under mottagandet. Alla sökande anvisas även en socialarbetare som hjälper dem med asylförfarandet och ordnar annan hjälp enligt behov. Efter att ha bott fyra månader på en förläggning kan en sökande anhålla om rätt att flytta till enskild inkvartering. Den mottagande myndigheten övervakar förläggning-

arna för att säkerställa att mottagandet är enhetligt. Även flera frivilligorganisationer driver förläggningsverksamhet och enskild inkvartering.

Ekonomiskt stöd. Till vuxna som bor på en förläggning betalas 26 euro i månaden i fickpenning. Den summa som betalas till barn är mindre än detta. Förläggningarna erbjuder inkvartering, mat, kläder, hälso- och sjukvård, social och psykologisk hjälp, tolktjänster, rättshjälp, undervisning och möjlighet att delta i program för frivilligt återvändande. Enskild inkvartering understöds inte ekonomiskt och vid små förläggningar kan en del av nyttigheterna fås i pengar. Fickpenningen kan höjas, om den sökande deltar i gemensamma sysslor, t.ex. städning. Stöd enligt prövning kan i särskilda fall beviljas av socialverket. Asylsökande är berättigade till ekonomiskt stöd under hela den tid asylförfarandet pågår. Personer som fått avslag på sin ansökan får stöd fram till den dag de är skyldiga att lämna landet. Enligt lagen om mottagande av asylsökande kan beslut om ekonomiskt stöd överklagas hos arbetsdomstolen.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Hälso- och sjukvårdstjänster är tillgängliga för alla sökande oberoende av om de bor vid förläggningar eller inte. För hälso- och sjukvården ansvarar antingen en sjukhusläkare eller en privat allmänläkare.

Studie- och arbetsverksamhet. Vuxna asylsökande har möjlighet att delta i de kurser som förläggningarna ordnar. På dessa kurser ges utbildning i t.ex. språk, adb-färdigheter, matlagning och sömnad. Sökande kan även delta i andra kurser än sådana som ordnas av förläggningarna. Motsvarande studieverksamhet ordnas också för personer som bor i enskild inkvartering. Förläggningarna ordnar dessutom idrotts- och kulturverksamhet.

Barn. I Belgien finns det två förläggningar som är utrustade särskilt för inkvartering av barn utan vårdnadshavare. Skolgång är obligatorisk för personer i åldern 6-18 år och för dessa personer ordnas särskilda kurser som förbereder för skolgång. För barn som är yngre än detta ordnas förskoleverksamhet. Lagstiftningen i Belgien förpliktar myndigheterna att anmäla varje barn utan vårdnadshavare till det förmyndarväsende som är underställt justitieministeriet och som förord-

nar intressebevakare för minderåriga. Intressebevakare är personer, vanligen frivilliga, som utbildats och övervakas av förmyndarväsendet och som får ekonomisk ersättning för sitt arbete.

Frankrike

I Frankrike finansieras mottagandet av asylsökande av staten och drivs i huvudsak av frivilligorganisationer. För den riksomfattande styrningen och planeringen ansvarar invandrarmyndigheten OFII (Office français de l'immigration et de l'intégration) som är underställd det ministerium som sköter invandring, integration, nationell identitet och utvecklingsfrågor. OFII har ansvar för att ta hand om invandare under deras fem första år i landet.

Inkvartering. I den inledande fasen av asylförfarandet inkvarteras de sökande vid transitförläggningar. För personer som fått en tillfällig inkvartering på ett par månader av detta slag försöker man ordna en plats vid en förläggning där personen kan bo under hela den tid asylförfarandet pågår. Antalet platser vid förläggningarna har under de senaste åren inte varit tillräckligt med tanke på antalet asylsökande. De sökande har ibland varit tvungna att söka alternativ inkvartering, i sista hand t.o.m. på härbärgen för bostadslösa där personer inkvarteras endast en natt åt gången och måltidsservice inte erbjuds. Avsikten är att förläggningarnas kapacitet ska ökas med tusen platser år 2010.

Ekonomiskt stöd. Tidsbegränsat ekonomiskt stöd betalas endast till de asylsökande som inte har möjlighet att bo på förläggningar och som inte har tackat nej till den inkvartering som erbjudits. En förutsättning för stöd är dessutom intyg på oförmåga att sköta sin egen utkomst. Det ekonomiska stöd som asylsökande beviljas uppgår till ungefär 300 euro i månaden och det är inte möjligt att få försörjartillägg. Regionförvaltningsmyndigheterna eller de kommunala myndigheterna kan dessutom i exceptionella fall bevilja extra ekonomiskt stöd.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Som social- och hälsovårdstjänster erbjuds de asylsökande en allmän sjukförsäkring som täcker alla läkemedels- och sjukhuskostnader för en sö-

kande och hans eller hennes make eller maka samt för minderåriga som är beroende av den sökande för sin försörjning. Om det inte finns intyg på familjeband, ska en sökande göra en anmälan under ed för att även maken eller maken och barnen ska omfattas av försäkringen. Innan sjukförsäkringen träder i kraft har de asylsökande tillgång till första hjälpen, och de läkemedel som skrivs ut där är kostnadsfria. I Frankrike finns det även frivilligorganisationer som erbjuder tandvård samt ögonmedicinsk och psykologisk hjälp till asylsökande som inte har sjukförsäkring. De lokala hälsovårdsmyndigheterna erbjuder vanligen hälso- och socialvårdstjänster för barn och mödrar som saknar försäkring. Asylsökande som har vistats i Frankrike i över tre månader och vars ansökan behandlas vid ett påskyndat förfarande kan ansöka om statligt hälso- och sjukvårdsbidrag.

Studie- och arbetsverksamhet. Vuxna ges vid förläggningarna undervisning i franska. Annan verksamhet är beroende av frivilligarbete.

Barn. Asylsökande barn som är över tre år får sättas i skola, och för barn i åldern 6-16 år är det obligatoriskt och kostnadsfritt att gå i skola. Det är även möjligt att delta i undervisning på andra stadiet. I Frankrike utses ett tillfälligt ombud för barn som saknar vårdnadshavare och denna hjälper och representerar barnet i administrativa och juridiska ärenden. Det tillfälliga ombudet representerar barnet till dess att en intressebevakare förordnas för barnet. Yrkesutbildad intressebevakare förordnas för största delen av de minderåriga som saknar vårdnadshavare, men även eventuella släktingar kan förordnas till intressebevakare.

Tyskland

I Tyskland hör lagstiftningen om mottagande av asylsökande till inrikesministeriets förvaltningsområde. Förbundsländerna har dock ansvar för hur mottagandet av asylsökande ordnas i praktiken och det finns många skillnader mellan förbundsländerna.

Inkvartering. Asylsökande inkvarteras under de tre första månaderna av asylförfarandet vid en förläggning i ett förbundsland. Efter detta inkvarteras de sökande vid en annan

lokal förläggning som drivs av ett förbundsland eller en lokalförvaltning. Asylsökande är skyldiga att bo på en förläggning. Det är möjligt att avvika från denna skyldighet av orsaker som hänför sig till den sökandes hälsotillstånd, den allmänna ordningen och säkerheten, eller andra tvingande skäl.

Ekonomiskt stöd. Asylsökande beviljas ekonomiskt stöd enligt lagen om asylsökandes utkomst, om de inte har inkomster eller tillgångar. Utkomst som ges i form av nyttigheter, såsom bl.a. inkvartering, uppvärmning, el, möbler och hushållsmaskiner, prioriteras alltid i förhållande till utkomststöd som betalas i pengar. De asylsökande ges även betalningsförbindelser samt betalkort som innehåller en viss summa för anskaffning av dagligvaror.

Storleken på det ekonomiska stöd som varje månad betalas till asylsökande i pengar är för de vuxna i en familj 184 euro, för barn under åtta år 112,48 euro och för andra familjemedlemmar 158,50 euro. Asylsökande som bor på en förläggning får en månatlig brukspenning som för barn under 15 år uppgår till 20,45 euro och för personer som fyllt 15 år till 40,90 euro. Kompletterande utkomststöd kan beviljas för att t.ex. täcka särskilda utgifter i fråga om gravida kvinnor och nyfödda samt utgifter för barn med särskilda behov och för skolmaterial. Om asylansökan ännu efter fyra år från det att ansökan lämnats inte har avgjorts, beviljas asylsökande utkomststöd på samma villkor som tyska medborgare, och detta innebär att den andel av utkomststödet som betalas i pengar stiger betydligt.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Asylsökande har rätt till nödvändig sjukvård och tandvård. Tillstånd av socialmyndigheterna krävs för att få andra hälso- och sjukvårdstjänster än sådana som behövs vid akut vård. Asylsökande har rätt till regelbundna hälsoundersökningar och nödvändiga vaccinationer. Barn under sex år har rätt till läkar- och tandläkarundersökningar riktade till barn, och även gravida kvinnor och mödrar till nyfödda kan beviljas en mer omfattande tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster. Asylsökande har även efter att de har fått avslag på sin ansökan rätt till social- och hälsovårdstjänster ända fram till dess att de lämnar landet. Om

asylansökan ännu inte har avgjorts efter fyra år från det att ansökan lämnats, har en asylsökande rätt till samma hälso- och sjukvårdstjänster som tyska medborgare.

Studie- och arbetsverksamhet. De asylsökandes rätt till språkundervisning eller annan undervisning varierar från ett förbundsland till ett annat. För asylsökande ordnas dock i samarbete med kommunerna olika former av verksamhet som inriktar sig på stöd i vardagslivet.

Barn. I vissa förbundsländer har minderåriga asylsökande läroplikt och i vissa förbundsländer kan minderåriga välja om de vill gå i skola eller inte. Minderåriga asylsökande som saknar vårdnadshavare och är under 16 år inkvarteras vid förläggningar som drivs eller övervakas av barnskyddsmyndigheterna. I flera förbundsländer har även minderåriga som fyllt 16 år möjlighet att bo på en enhet för minderåriga. Minderåriga asylsökande som fyllt 16 år och saknar vårdnadshavare för självständigt talan vid asylförfarandet. I andra juridiska ärenden företräds en asylsökande som fyllt 16 år av en intressebevakare som förordnats för honom eller henne. Asylsökande som saknar vårdnadshavare och är under 16 år förordnas med tanke på asylförfarandet en intressebevakare av en vårdnadsdomstol. Intressebevakaren bistår en minderårig i alla faser av förfarandet. Intressebevakaren kan vara en släkting eller familjemedlem till en asylsökande eller en företrädare för det lokala ungdomsväsendet.

Schweiz

I Schweiz ansvarar förbundsstatens migrationsmyndighet (Bundesamt für Migration) för prövningen av asylansökningar och för beslut om asyl, uppehållstillstånd och avlägsnande ur landet samt för övervakningen av mottagandet.

Inkvartering. Asylansökningar lämnas till de registreringscentraler som förbundsstatens myndighet driver och vid vilka även största delen av de sökande inkvarteras. Om en asylansökan inte kan behandlas inom rimlig tid, hänvisas den sökande till en kanton för inkvartering som inte omfattas av förbundsstatens ansvar. Största delen av kantonerna pla-

cerar till en början asylsökande vid förläggningar och i en senare fas av förfarandet i enskild inkvartering. Familjemedlemmar placeras så långt möjligt inom samma kanton.

Ekonomiskt stöd. Bestämmelser om ekonomiskt stöd till asylsökande finns i lagen om asyl, kantonernas socialvårdslagar och i rekommendationerna från förbundsstatens migrationsmyndighet, som ansvarar för ärendet. Enligt grundlagen i förbundsrepubliken Schweiz ansvarar kantonerna för givande av socialbidrag till personer som är i behov av bidrag. Kantonerna övervakar fördelningen av det ekonomiska stöd som beviljas asylsökande, och i praktiken kan fördelningen av stödet skötas av sammanslutningar, organisationer eller privata företag. Förbundsstaten ersätter kantonerna för de utgifter som socialbidraget orsakar.

Socialbidraget ska täcka bl.a. mat, skydd, kläder och grundläggande hälso- och sjukvård. Det socialbidrag som betalas till asylsökande är dock mindre än det bidrag som betalas till schweiziska medborgare och personer som fått uppehållstillstånd. Under vissa förutsättningar kan asylsökande få ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension samt sjukförsäkring. Socialbidrag kan betalas kontant eller ges som naturaförmåner. Asylsökande som fått avslag på sin ansökan är i regel inte berättigade till de stöd som samhället erbjuder, men enligt grundlagen ska de dock garanteras en utkomst enligt miniminivån.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Alla personer som bor i Schweiz ska ha en sjukförsäkring och detta förutsätts även av asylsökande. En normal sjukförsäkring täcker kostnaderna för sjukdomar, olyckor och förlossningar.

Barn. Asylsökande under 16 år har rätt till kostnadsfri skolgång. Minderåriga asylsökande anvisas en företrädare som ansvarar för att barnets bästa beaktas vid asylförfarandet.

Förenade kungariket

I Förenade kungariket ansvarar den migrationsmyndighet (The UK Border Agency) som är underställd inrikesministeriet för mottagandet av asylsökande.

Inkvartering. Asylsökande anvisas vanligen en bostad utanför huvudstaden, om inte

boende i huvudstaden eller dess närhet är nödvändigt t.ex. av hälso- eller sjukvårdsmässiga orsaker. Asylsökande kan även bo i enskild inkvartering. I dessa fall har de asylsökande anmälningsskyldighet och denna skyldighet kan genomföras även i form av elektronisk övervakning som sker med hjälp av tekniska medel.

Ekonomiskt stöd. Migrationsmyndigheten kan på ansökan betala ekonomiskt stöd till medellösa asylsökande. Den som får understöd ska underteckna ett avtal där han eller hon förbinder sig att bo på den anvisade inkvarteringsplatsen och meddela om alla förändringar av omständigheter.

Det finansiella stödet till vuxna som bor ensamma motsvarar 186,26 euro per månad. Kompletterande stöd kan betalas till gravida och mödrar till barn under tre år samt som engångsersättning efter att ett barn har fötts. Om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd överklagas, betalas ekonomiskt stöd fram till dess att ansökan avgörs med laga kraft. Utbetalningen av utkomststöd och rätten till kostnadsfritt boende upphör inom 21 dagar efter det att avslag på en ansökan har delgetts, om beslutet om avslag på ansökan inte överklagas. Asylsökande som har fått avslag på sin ansökan förväntas lämna landet frivilligt. De kan fortsättningsvis ges inkvartering och ekonomiskt stöd som betalningsförbindelser, om de kan lägga fram ett motiverat hinder för avlägsnande ur landet eller en utredning om hur planerna för att frivilligt lämna landet framskrider. Asylsökande som har minderåriga som är beroende av dem för sin utkomst får dock stöd fram till dess att de lämnar landet. Även minderåriga utan vårdnadshavare och andra personer i en utsatt ställning får stöd fram till dess att de lämnar landet.

Hälso- och sjukvårdstjänster. Asylsökande har rätt till offentliga hälso- och sjukvårdstjänster. Utöver detta kan medellösa asylsökande erbjudas kostnadsfri tandvård. Asylsökande som fått avslag på sin ansökan har rätt till endast nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Annan hälso- och sjukvård kan ges på inrådan av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

Studie- och arbetsverksamhet. Asylsökande erbjuds inga särskilda kurser eller annan

verksamhet. Asylsökande som uppnått myndighetsåldern anses när det gäller utbildning vara utländska studerande och de ska i regel betala alla kostnader studierna medför. I vissa fall kan asylsökande dock få finansiering t.ex. för kurser i engelska.

Barn. Asylsökande barn under 16 år är berättigade till samma grundläggande utbildning som landets egna medborgare. Barn över 16 år får vid behov finansiering för sina studier på samma villkor som medborgarna. De lokala barnskyddsmyndigheterna är skyldiga att trygga välfärden för minderåriga asylsökande som saknar vårdnadshavare. Tryggandet av behovsprövad välfärd omfattar bl.a. att sörja för inkvartering. Den organisation (The British Refugee Council) som ger rådgivning till asylsökande har en betydande roll när det gäller att erbjuda hjälp till barn utan vårdnadshavare. Minderåriga asylsökande utan vårdnadshavare ska vid asylsamtalen ha med sig en vuxen som barnet litar på. Denna vuxna kan vara t.ex. ett juridiskt biträde, en socialarbetare, släkting, läkare, anställd inom kyrkan, lärare eller företrädare för en välgörenhetsorganisation eller Röda Korset.

2.3 Bedömning av nuläget

Mottagande av personer som söker internationellt skydd

Den gällande integrationslagen har under årens lopp erbjudit en god grund för ordnandet och utvecklingen av mottagande av personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd. Syftet med integrationslagens bestämmelser om mottagande är att trygga utkomsten för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd, och detta syfte är fortfarande aktuellt. Det faktum att lagen innehåller bestämmelser om två olika verksamheter, nämligen om integration av invandrare och om mottagande av personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd, gör att lagen är svår att förstå. Lagen har dessutom ändrats flera gånger under sin giltighetstid, vilket har bidragit till att den i någon mån är oklar till sin struktur. Den nuvarande fördel-

ningen av bestämmelserna om mottagande mellan lagen och olika föreskrifter på lägre nivå motsvarar inte till alla delar kraven i grundlagen, och fördelningen är inte heller helt tydlig med tanke på den praktiska tillämpningen.

Bestämmelserna om behöriga myndigheter har nyligen ändrats genom att ansvaret för mottagandet har överförts från arbetsministeriet till inrikesministeriet och ansvaret för den praktiska styrningen av mottagandet från de dåvarande arbets- och näringscentralerna till Migrationsverket. Att koncentrera förvaltningen har visat sig vara ändamålsenligt med tanke på en mer övergripande styrning av förvaltningsområdet och i synnerhet en enhetlig utveckling av mottagandet och av utredningen och beslutsfattandet i fråga om asyl.

Till följd av att behoven när det gäller mottagande ofta ändras snabbt är det ändamålsenligt att kommunernas och de privata sammanslutningarnas eller privata stiftelsernas möjligheter att vid sidan av staten ordna praktiska mottagningstjänster bevaras i sin nuvarande form. I fråga om ersättning för kostnader finns det inte heller något behov av att ändra gällande praxis. Ansvaret för ersättningen för kostnaderna ska också i fortsättningen innehas av staten och variationerna i antalet personer som söker internationellt skydd ska kunna bemötas flexibelt. Det finns dock plats för precisering i bestämmelserna om de praktiska förfarandena, eftersom några oklarheter har uppstått, i synnerhet när det gäller arvoden för företrädare för barn och kostnadsersättningar, efter det att arbets- och näringscentralernas uppgifter överförts delvis till Migrationsverket och delvis till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Den huvudsakliga målgruppen för mottagningstjänster är personer som söker internationellt skydd. När antalet sökande har ökat har också antalet personer som beviljats uppehållstillstånd på basis av ansökan om internationellt skydd ökat på förläggningar under de senaste åren, vilket har vållat problem. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har inte kunnat anvisa bostäder i kommunerna för personer som beviljats uppehållstillstånd utan flera månaders fördröjning. Till följd av fördröjningarna ska rätten till mottagningstjän-

ter för personer som fått uppehållstillstånd kvarstå ända fram till dess att dessa personer fått en bostad och möjlighet att flytta till en kommun.

I den gällande integrationslagen föreskrivs det inte om vem som beslutar om att en person som söker internationellt skydd ska inkvarteras vid en förläggning eller förflyttas till en annan förläggning. Det kan ha uppstått praktiska problem i synnerhet i rusningssituationer, om olika förläggningars åsikter om behovet av att flytta en sökande har varit motstridiga. För att undvika praktiska problemsituationer är det nödvändigt att i lag föreskriva om såväl beslutsfattaren som Migrationsverkets möjlighet att vid behov delta i beslutsfattandet.

Det utkomststöd som i Finland betalas till personer som söker internationellt skydd har förmodats locka hit sökande som inte har kunnat lägga fram grunder för behovet av skydd. Under de senaste åren har i synnerhet unionsmedborgare misstänkts söka skydd i Finland i hopp om just ekonomiskt stöd. Hösten 2009 redde inrikesministeriet ut storleken på det ekonomiska stöd som i de olika medlemsstaterna betalas till personer som söker internationellt skydd, och enligt utredningen verkade det som om det stöd som betalas i Finland i pengar är högre än i andra länder. Den andel av stödet som de sökande får i form av förnödenheter ökades och den andel som betalas i pengar minskades genom inrikesministeriets förordning om utkomststöd som trädde i kraft i början av februari 2010, men i samband med detta aktualiserades frågan om det är nödvändigt att ändra strukturen på det ekonomiska stöd som betalas till de sökande. Social- och hälsovårdsministeriet ansåg i sitt utlåtande om inrikesministeriets förordning om utkomststöd att det ekonomiska stöd som betalas till personer som söker internationellt skydd och utkomststöd ska skiljas åt. Förutom att systemet med utkomststöd eventuellt har lockat personer till Finland för att ogrundat söka internationellt skydd, är systemet till vissa delar svårt att tillämpa på mottagningsverksamheten. Sökande får ju inkvartering vid förläggningar och dessutom ordnas andra mottagningstjänster som ersätter en del av de utgifter som det är meningen att utkomststödet ska täcka.

När antalet asylansökningar som lämnades av unionsmedborgare ökade försökte man också göra systemet mindre lockande genom att vid vissa förläggningar erbjuda de sökande full måltidsservice. Tidigare hade full måltidsservice ordnats endast för barn utan vårdnadshavare. Genom att erbjuda måltidsservice ville man minska den andel av utkomststödet som betalas till de sökande i pengar. Full måltidsservice var avsedd för personer som vistas på förläggningar endast en kort tid, i synnerhet för sökande vars ansökningar avgörs vid påskyndat förfarande. Det har inte ansetts vara ändamålsenligt att utvidga systemet med måltidsservice på grund av att det är dyrt och passiverar sökande.

Ökningen åren 2008 och 2009 av antalet minderåriga sökande utan vårdnadshavare ledde till praktiska ändringar i inkvarteringen av barn. Personer över 16 år började inkvarteras i s.k. stödbostäder, men det finns dock inga bestämmelser i lag om dessa bostäder. Barn som snart uppnår myndighetsåldern inkvarterades även vid vissa folkhögskolor. Systemet för mottagande av barn som saknar vårdnadshavare har kritiserats för att dessa nya arrangemang inte uppfyller de villkor för inkvartering av barn som avses i den gällande integrationslagen och som baserar sig på barnskyddslagen. I fortsättningen är det nödvändigt att skapa en genom lag reglerad grund för utvecklingen av olika former av inkvartering och samtidigt fastställa de förutsättningar som de eventuella nya formerna av inkvartering ska uppfylla.

Ännu mer långtgående ändringar har föreslagits när det gäller mottagande av barn. Enligt dem bör ansvaret för mottagande av barn som saknar vårdnadshavare underställas social- och hälsovårdsministeriet och den praktiska verksamheten bör överföras på barnskyddsmyndigheterna i kommunerna. Under projektets gång har man dock inte i tillräcklig grad kunnat reda ut detta, utan det föreslås att ett särskilt utredningsprojekt tillsätts för detta ändamål.

Barns tillgång till grundläggande eller förberedande undervisning har även tidvis väckt debatt. Kommunerna är inte skyldiga att ordna undervisning för personer som söker internationellt skydd och som omfattas av läro-

pliktsåldern och praxis i fråga om tillgång till grundläggande eller förberedande undervisning varierar i någon mån även beroende på i vilken kommun förläggningen finns. Förflyttningar av barn från en förläggning till en annan har likaså ansetts störa deltagandet i grundläggande utbildning. Frågan om skyldigheten att ordna undervisning diskuterades i förhandlingarna om denna regeringsproposition enligt kommunallagen, men samförstånd nåddes inte med Finlands Kommunförbund om kommunernas skyldighet att ordna förberedande undervisning inför den grundläggande utbildningen för personer som söker internationellt skydd och är i läropliktsåldern. I samband med det projekt som utreder mottagandet av barn är det även nödvändigt att utreda hur barn kan tryggas en bättre tillgång till grundläggande och förberedande utbildning än för närvarande. Enligt den utredning som Migrationsverket gjorde i september 2010 fick asylsökande barn i läropliktsåldern, med några få undantag, undervisning.

Enligt den gällande integrationslagen har företrädaren rätt att bestämma om barnets boende. Vid vissa förläggningar har detta orsakat praktiska problem, och det har därför ansetts vara mer ändamålsenligt att en förläggning, efter att ha hört företrädaren, beslutar om inkvartering av ett barn utan vårdnadshavare. Det har likaså föreslagits att mer detaljerade bestämmelser om företrädarnas behörighet för uppdraget ska ingå i lagen. Då antalet minderåriga sökande utan vårdnadshavare ökade var det brist på företrädare och många av dem som var verksamma som företrädare hade endast lite erfarenhet.

Bestämmelsen i den gällande integrationslagen om de nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster som säkerställs för personer som söker internationellt skydd har visat sig vara mångtydig och har medfört olika praxis vid olika förläggningar. Riksdagens biträdande justitieombudsman som utrett ärendet har i sitt förslag om precisering av lagstiftningen i december 2009 konstaterat att det i integrationslagen bör fastställas klart och entydigt vad begreppet ”nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster” ska innehålla. Bestämmelsen om de nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster ska preciseras med hänvisningar till hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Lagändringar som gäller hjälp till offer för människohandel har på olika håll ansetts vara nödvändiga. Minoritetsombudsmannen, som är verksam som nationell rapportör om människohandel, överlämnade den 9 juni 2010 till riksdagen sin första rapport om människohandel och fenomen i anslutning till denna handel. I rapporten presenteras ungefär trettio rekommendationer för att effektivisera verksamheten mot människohandel och förbättra offrens ställning. Rapportören fäster även uppmärksamhet vid verksamheten inom systemet för hjälp till offer för människohandel. Önskemål om ändring har också framförts av dem som genomfört systemet för hjälp till offer för människohandel, dvs. såväl förläggningarna som andra aktörer som är med i systemet.

Integrationslagens bestämmelser om personregister motsvarar inte till alla delar dagens behov. Enligt bestämmelserna om det invånarregister som upprätthålls för planering och genomförande av mottagandet av personer som söker internationellt skydd tillåts det inte att uppgifter om utkomststöd eller hälsotillstånd införs i registret. Eftersom man vid förläggningarna dock betalar utkomststöd och ger hälso- och sjukvårdstjänster, behandlas och samlas dessa uppgifter i praktiken. För att säkerställa invånarnas rättsskydd, god förvaltning och enhetlig praxis är det viktigt att det finns bestämmelser om detta i lag. Det är också nödvändigt att föreskriva om registreringen av uppgifter om företrädare för barn. Att uppgifter om företrädare inte registreras har ansetts som en brist i synnerhet vid Migrationsverket, som betalar företrädarnas arvoden och kostnadsersättningar.

Den senaste ändringen av integrationslagen (637/2010) gällde begränsning av de mottagningstjänster som ordnas för unionsmedborgare och därmed jämförbara personer. Syftet med ändringen var att minska antalet ogrundade asylansökningar som lämnas av unionsmedborgare. I regeringens proposition (RP 25/2010 rd) om denna ändring konstaterades att ändringens verkningar ska följas noggrant och, om målet inte uppnås och kommunerna förorsakas oväntade kostnader, ska situationen granskas på nytt. Det hade alltså särskilt framförts oro för att de uni-

onsmedborgare som ställs utanför mottagandet av asylsökande ska förorsaka kommunerna kostnader genom att vända sig till socialmyndigheterna i kommunerna. Nämnda lagändring trädde i kraft den 1 juli 2010 och det är ännu för tidigt att bedöma dess konsekvenser i sin helhet. Utifrån Migrationsverkets statistik från oktober om asylsökande verkar det dock som om antalet unionsmedborgare har minskat betydligt. Medan det fram till utgången av juni hade kommit sammanlagt 425 bulgariska asylsökande till Finland och enbart under juni 139 sökande, kom det i juli endast 40 sökande och i augusti 12 sökande. Det kom två rumänska sökande i juli-oktober, medan det under ett halvt år kommit sammanlagt 92 sökande.

I samband med projektet för mottagningslagen uppkom frågan om juridisk rådgivning och rättshjälp för personer som söker internationellt skydd. Det ansågs dock att frågan inte ska regleras i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Inrikesministeriet ska tillsätta ett särskilt projekt för att utreda frågan.

Lagen om Migrationsverket

Enligt 2 § 2 mom. i lagen om Migrationsverket (156/1995) ska Migrationsverket svara för styrningen och planeringen av den praktiska verksamheten vid mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd. Det är nödvändigt att ändra momentet, eftersom i lagförslaget om mottagande av personer som söker internationellt skydd föreslås en bestämmelse om att Migrationsverket ska svara för styrningen och planeringen av mottagningsverksamheten i praktiken och dessutom för övervakningen av mottagningsverksamheten. Momentet behöver också ändras för att motsvara de termer som används i den föreslagna lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

Ordet asylsökande som används i momentet föreslås ändras till personer som söker internationellt skydd för att motsvara definitionen i utlänningslagen.

I de föreslagna lagarna om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om främjande av integration föreslås änd-

ringar i registerbestämmelser. Därför är det nödvändigt att ändra 2 § 3 mom. i lagen om Migrationsverket som gäller register som förs av Migrationsverket.

Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

I 1 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) finns en hänvisning till integrationslagen. Det är nödvändigt att ändra laghänvisningen så att den gäller lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd som föreslås i denna regeringsproposition. I 12 § i lagen finns bestämmelser om brukspenning och utkomststöd. Det är nödvändigt att ändra paragrafen, eftersom det i denna regeringsproposition föreslås att bestämmelser om ekonomiskt stöd ska ändras. I 33 och 34 § i lagen föreskrivs det om behandling av personuppgifter, rätt att få uppgifter, utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt. Det är nödvändigt att ändra dessa bestämmelser, eftersom det i denna regeringsproposition föreslås att registerbestämmelser och bestämmelser om rätten att få uppgifter ska ändras.

Utlänningslagen

I utlänningslagens 97 a § om asylsamtal, 105 a § om rätt att få uppgifter och 133 § om registrering av invandrare vid massinvandring finns en hänvisning till 26 § i integrationslagen där det föreskrivs om företräddande av barn utan vårdnadshavare. Det är nödvändigt att ändra denna hänvisning.

Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) hänvisas det till integrationslagen. Det är nödvändigt att ändra hänvisningen så att den gäller lagen mottagande av personer som söker internationellt skydd som föreslås i denna regeringsproposition.

Lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden

I lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden (660/2001) finns det i 7 §, som gäller rätt att få uppgifter, en hänvisning till 25 a § i integrationslagen. I den sistnämnda paragrafen föreskrivs om innehåll i hjälpen till offer för människohandel. Det är nödvändigt att ändra denna hänvisning. En motsvarande bestämmelse finns i 33 § i denna regeringsproposition.

Barnskyddslagen

I barnskyddslagens 25 § om anmälningskyldighet hänvisas det till en enhet som bedriver mottagningsverksamhet för asylsökande. Det är nödvändigt att ändra paragrafen så att termerna i den motsvarar de termer som används i den föreslagna lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Projektet som gäller mottagningslagen tillsetts i oktober 2009 vid sidan av projektet för en totalreform av integrationslagen för att utarbeta en särskild lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Avsikten med projektet har i första hand varit att säkerställa att mottagningsverksamheten, när den nya lagen om främjande av integration träder i kraft och den gällande lagen upphävs, har den lagstadgade grund som krävs. Syftet har varit att utarbeta entydiga bestämmelser genom vilka man tryggar utkomsten för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

Målet med projektet har varit en ändamålsenlig och till sin struktur tydlig lag som främjar att utbudet av mottagningsstjänster är enhetligt vid de olika förläggningarna. I enlighet med vad som förutsätts i grundlagen har det likaså ur författningar på lägre nivå i lagen tagits in bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om personer som söker

internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

De viktigaste ändringarna går ut på att lösgöra det ekonomiska stöd förläggningarna betalar från det allmänna utkomststödet. I stället för utkomststöd ska till vuxna i fortsättningen betalas mottagningspenning och till barn utan vårdnadshavare brukspenning. Bestämmelser om penningens belopp ska finnas i lagen om mottagning av personer som söker internationellt skydd. Att bevilja mottagningspenning och i synnerhet brukspenning ska vara enklare än att bevilja utkomststöd och lämpar sig därför bättre än det allmänna utkomststödet för de behov som uppstår vid mottagande av personer som söker internationellt skydd. Genom ändringen strävar man efter att göra det ekonomiska stödet mindre lockande när det gäller att lämna ogrundade ansökningar. Den brukspenning som ska betalas till barn som saknar vårdnadshavare är mindre än det nuvarande ekonomiska stödet och mottagare av mottagningspenning ska därför få fullt uppehälle på förläggningen. Man har inte för avsikt att till andra delar ändra den genomsnittliga storleken på det stöd som betalas i pengar utan det kvarstår i sin nuvarande form.

Målet med propositionen är att bättre än förut beakta barnets bästa. Bestämmelsen om barnets bästa föreslås bli preciserad med en hänvisning till barnskyddslagen. Det föreslås att man fortsätter med den praxis att inkvartera unga vid enheter för stödboende som för några år sedan inleddes. Enheter för stödboende anses passa bra för flera unga som snart uppnår myndighetsåldern och dessutom är enheter för stödboende som en form av inkvartering kostnadseffektivare än grupphem. Det föreslås därför att det ska finnas bestämmelser i lag om enheter för stödboende som är avsedda för personer i åldern 16–17 år och om maximiantalet barn som inkvarteras där samt om minimiantalet anställda som tar hand om dem. Avsikten är trots detta att även i fortsättningen bevara grupphem enligt den gällande lagen som det huvudsakliga alternativet för inkvartering av barn i alla åldrar. Förutom att barn inkvarteras i grupphem och vid enheter för stödboende ska de även kunna inkvarteras vid andra inkvarteringsplatser som är avsedda för dem.

För att trygga enhetliga tjänster föreslås det att mer precisa bestämmelser utfärdas om hälso- och sjukvårdstjänster än för närvarande. För att trygga brådskande vård av personer som söker internationellt skydd föreslås det i den bestämmelse i lagförslaget som gäller hälso- och sjukvård en hänvisning till lagstiftningen om hälso- och sjukvård. Dessutom ska det föreskrivas om rätten till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga. Personer som får tillfälligt skydd och barn får i enlighet med gällande praxis samma hälso- och sjukvårdstjänster som personer som bor i Finland.

I förslaget har man med beaktande av bestämmelserna i 124 § i grundlagen velat precisera de bestämmelser som gäller andra än myndigheternas verksamhet i syfte att upprätthålla förläggningar och flyktingslussar och producera tjänster för dessa. I anslutning till detta föreslås det att innehållet i de avtal om ordnande av mottagningstjänster som Migrationsverket ingått preciseras. Det föreslås dessutom att bestämmelser om andra än myndigheters straffrättsliga tjänsteansvar när de utövar den offentliga makten vid skötseln av uppgifter som hänför sig till mottagandet tas in i lagen.

Preciseringar och kompletteringar föreslås likaså bl.a. när det gäller måltidsservice, beslut om inkvartering, företrädares behörighet och personregister. De föreslagna ändringarna motsvarar i stort sett gällande praxis. Genom att ta in dem i lagen strävar man efter en mer jämlik behandling och en större öppenhet i verksamheten samt att rättigheterna tillgodoses och skyldigheterna fullgörs för personer som söker internationellt skydd och personer som får tillfälligt skydd.

Det föreslås att bestämmelserna om hjälp till offer för människohandel tas in i lagen som sådana från den gällande integrationslagen. För att bedöma verkställigheten av den preciserade handlingsplanen mot människohandel har man tillsatt en egen styrgrupp som arbetar under ledning av inrikesministeriet. Styrgruppen utarbetar inom 2010 åtgärdsrekommendationer för att vidareutveckla lagstiftningen och åtgärderna mot människohandel. En särskild regeringsproposition om ändring av bestämmelserna om hjälp till offer

för människohandel kommer att beredas senare.

4 Propositionens konsekvenser

Avsikten med denna proposition är att i första hand säkerställa att mottagningsverksamheten, när den nya lagen om främjande av integration träder i kraft och den gällande lagen upphävs har den lagstadgade grund som krävs. De föreslagna ändringarna består till största delen av precisering och överföring till lagnivå av gällande praxis.

I och med att det ekonomiska stöd som betalas till de sökande lösgörs från det allmänna utkomststödet blir förfarandet för beviljande av stödet och stödets struktur enklare. Med ändringen strävar man dock egentligen efter en signaleffekt. Personer som söker internationellt skydd vistas lagligt i Finland, men fram till dess att deras ansökan avgjorts endast tillfälligt. De får en del av utkomsten och omsorgen i form av nyttigheter från förläggningen och det är därför inte ändamålsenligt att ge en bild av att de skulle ha samma rätt till utkomststöd som betalas i pengar som personer som bor i landet. Ändringen har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Den föreslagna storleken på mottagningspenningen motsvarar det stöd som för närvarande ska betalas till personer som söker internationellt skydd. Till barn utan vårdnadshavare betalas i fortsättningen brukspenning i stället för mottagningspenning och denna brukspenning är mindre än mottagningspenningen. Denna ändring har dock inte stora kostnadseffekter. Tidigare skulle barn med hjälp av utkomststödet täcka sina utgifter för t.ex. mat och kläder, men nu överförs ansvaret för detta till förläggningen.

Bestämmelserna om enheter för stödboende befäster den ekonomiska konsekvens som ibruktagandet av stödboende har haft. Vid enheter för stödboende kan det i en byggnad bo flera minderåriga och det behövs färre anställda än vid gruppheim avsedda för barn. I praktiken har stödboende ordnats sedan 2008. Genom bestämmelserna om förutsättningarna för inkvartering vid enheter för stödboende säkerställer man förutom en mer

kostnadseffektiv verksamhet också vården och fostran av minderåriga.

I propositionen föreslås inga ändringar av myndigheternas behörighet eller uppgifter, och inte heller tillvägagångssätten ändras nämnvärt. Det föreslås att Migrationsverkets uppgifter utökas med övervakningen av mottagandet. I praktiken har man dock redan satt att detta hör till det styrningsansvar som ålagts Migrationsverket. Syftet med bestämmelserna om beslutsfattandet i frågor som gäller inkvartering och förflyttning av invånare och Migrationsverkets möjlighet att vid behov delta i beslutsfattandet strävar man efter att på ett flexibelt sätt lösa en problemsituation. En övergång från beviljande av utkomststöd till beviljande av mottagnings- och brukspenning leder också endast till små ändringar i förfaranden. Vid beviljande av mottagningspenning iaktas i stor utsträckning de förfaranden som anges i lagen om utkomststöd. Som en ny bestämmelse föreslås föreståndarens eller vissa anställdas skyldighet att ta hand om ämnen och föremål som kan orsaka fara för liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom samt om deras möjlighet att inspektera de rum som en invånare i förläggningen förfogar över. Syftet med ändringen är att öka säkerheten för både invånarna och personalen.

Genom en mer preciserad lag än tidigare strävar man efter att påverka utbudet av mottagningstjänster så att tjänsterna är så enhetliga som möjligt oberoende av förläggningen, den aktör som upprätthåller förläggningen eller dess placering. Avsikten är att uppnå en större jämlikhet än tidigare för personer som söker internationellt skydd. Mer preciserade bestämmelser än tidigare om mottagningstjänster gör det också möjligt att bättre beakta personer i utsatt ställning vid tillhandahållande av tjänster. Även om många frågor som hänför sig till mottagande av barn ska utredas senare i samband med ett särskilt projekt föreslås det preciseringar som gäller barnets bästa. Barnets bästa ska beaktas bättre än för närvarande och genom att på lagnivå föreskriva om enheter för stödboende tryggar man vård och uppfostran av barn som snart uppnår myndighetsåldern.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet. För att bereda lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd tillsattes ett projekt den 13 oktober 2009. I projektet hördes till en början anställda vid några av förläggningarna om behovet av ändring av bestämmelserna om mottagande. Den förvaltningsövergripande styrgrupp som tillsattes för att styra beredningen av projektet sammanträdde allt som allt fyra gånger. I styrgruppen ingick företrädare för inrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. I styrgruppen ingick dessutom företrädare för Migrationsverket, en statlig förläggning, Minoritetsombudsmannens byrå, Kommunförbundet och för vissa organisationer som arbetar med personer som söker internationellt skydd. Under beredningen hölls även expertmöten som hänförde sig till bl.a. utkomststöd, hälso- och sjukvårdstjänster, hjälp till offer för människohandel och mottagande av barn.

Utlåtanden om propositionen begärdes av 101 intressentgrupper. Sammanlagt fick man 40 utlåtanden. Lagreformen ansågs generellt vara nödvändig och brådskande. De föreslagna bestämmelserna ansågs vara tydligare än gällande bestämmelser. Det uppskattades särskilt att mer praxis och frågor som nu regleras i författningar på lägre nivå enligt förslaget tas in i lagen. I många utlåtanden lades dock fram önskemål om att bestämmelserna om barn utan vårdnadshavare och om hjälp till offer för människohandel skulle ha reformerats i detta sammanhang. Man önskade att dessa bestämmelser skulle reformeras så snabbt som möjligt i ett särskilt projekt.

6 Samband med andra propositioner

Vid sidan av denna regeringsproposition om mottagande av personer som söker internationellt skydd har det vid inrikesministeriet beretts en regeringsproposition med förslag till lag om främjande av integration och lagar om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 185/2010 rd). Avsikten är att genom dessa lagförslag skilja åt bestämmel-

serna i den gällande integrationslagen om integration och bestämmelserna om mottagande av asylsökande till egna lagar. Det föreslås att den gällande integrationslagen upphävs när de nya lagarna träder i kraft. Det är därför nödvändigt att den lag om mottagandet av personer som söker internationellt skydd som föreslås i denna proposition och lagen om främjande av integration träder i kraft samtidigt.

Social- och hälsovårdsministeriet har till riksdagen överlämnat en regeringsproposition med förslag till lag om hälso- och sjukvård (RP 90/2010 rd). De lagar som föreslås i propositionen avses träda i kraft den 1 maj 2011. I ovan nämnda proposition föreslås det även att 14 § i folkhälsolagen (66/1972) och 3 § i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), som båda gäller brådskande vård, ändras. Den föreslagna 26 § om hälso- och sjukvårdstjänster i denna regeringsproposition som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd innehåller hänvisningar till nämnda bestämmelser i folkhälsolagen och i lagen om specialiserad sjukvård. Eventuella ändringar av dessa ska beaktas vid riksdagsbehandlingen av denna regeringsproposition.

Inrikesministeriet överlämnade den 24 juni 2010 regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet samt av vissa lagar som har samband med dem (RP 98/2010 rd). De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa, men dock samtidigt med de lagar som ingår i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om genomförande av vissa bestämmelser i beslutet om Europol samt till vissa lagar som har samband med den (RP 81/2010 rd), som överlämnades till riksdagen den 11 juni 2010. I förslaget till ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet föreslås en ändring i 22 § som gäller gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem. I propositionen föreslås att 22 § 2 mom. ändras så att det inte längre hänvisas till andra lagar. I denna regerings-

proposition föreslås det att momentet i fråga ändras med anledning av laghänvisningen i momentet. Den ändring som föreslås i denna

proposition blir onödig i och med att momentet i fråga ändras med anledning av propositionen RP 98/2010 rd.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. I paragrafen föreslås en bestämmelse som fastställer lagens syfte. Enligt förslaget är syftet med lagen att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel med respekterande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna samt med beaktande av EU-lagstiftning och de internationella fördrag som är förpliktande för Finland. I fråga om de nämnda grupperna ersätter bestämmelsen 1 § i den gällande integrationslagen, där lagens syfte i fråga om försörjning och omsorg fastställs på samma sätt, men utan hänvisning till de grundläggande fri- och rättigheterna, EU-lagstiftningen och de internationella fördragen.

Den föreslagna paragrafen är en bestämmelse som allmänt ska styra myndigheternas verksamhet. I enskilda fall av tillämpning ska bestämmelserna i lagen tolkas i enlighet med lagens syfte. Med uttrycket försörjning och omsorg i paragrafen hänvisas det i synnerhet till 19 § 1 mom. i grundlagen, där det föreskrivs att alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. En förutsättning för detta är att personen inte kan skaffa sådan trygghet genom egen verksamhet eller få den ur andra system för social trygghet eller av andra personer. Grundlagens 19 § 1 mom. har nära samband med 7 § i samma lag som tryggar rätten till liv.

Vid beredningen av lagen har man fäst särskild uppmärksamhet vid att föreskriva att mottagandet av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt

hjälp till offer för människohandel ska ordnas på så sätt att personerna i fråga bemöts i enlighet med grundlagen och internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna. Vid beredningen har också EU:s lagstiftning beaktats, i synnerhet mottagningsdirektivet.

2 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs det om lagens tillämpningsområde gällande personkrets och sakområden. Enligt paragrafen ska mottagningslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt på hjälp till offer för människohandel.

Lagens tillämpningsområde preciseras i 14 § i denna lag. Den som sökt internationellt skydd kan ha rätt att få tjänster med stöd av denna lag, även om han eller hon inte längre är sökande, utan redan har fått uppehållstillstånd eller fått avslag på sin ansökan. De som får tillfälligt skydd kan också ha rätt till tjänster baserade på denna lag under en viss tid efter att de fått uppehållstillstånd på någon annan grund eller deras uppehållsrätt i Finland har upphört. Mottagningstjänster kan också tillhandahållas dem vars ärende gällande tillfälligt skydd tills vidare inte har avgjorts.

I paragrafen om tillämpningsområdet hänvisas det också till bestämmelser som getts med stöd av mottagningslagen, eftersom avsikten är att vissa bestämmelser på förordningsnivå ska utfärdas med stöd av lagens bestämmelser om bemyndigande.

3 §. Definitioner. Paragrafen innehåller definitioner på de mest centrala begreppen i denna lag. Den föreslagna paragrafen ersätter definitionerna i 2 § 3—6 punkten och bestämmelserna om tillämpningsområdet i 3 § 2—4 mom. i den gällande integrationslagen. Dessutom definieras förläggning, transitförläggning och flyktingsluss.

Med person som söker internationellt skydd avses en utlänning som ansökt om in-

ternationellt skydd i enlighet med 95 § i utlänningslagen. Den föreslagna definitionen motsvarar definitionen av en asylsökande i 2 § 3 punkten i den gällande integrationslagen. Begreppet föreslås bli ändrat så att det stämmer överens med definitionen i utlänningslagen.

Med person som får tillfälligt skydd avses en utlänning som fått skydd med stöd av 109 § i utlänningslagen. Enligt 109 § i utlänningslagen kan tillfälligt skydd ges en utlänning som är i behov av internationellt skydd och som inte tryggt kan återvända till sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland på grund av att en väpnad konflikt eller någon annan våldssituation eller en miljökatastrof har lett till massflykt från landet eller dess närområden. För att tillfälligt skydd ska kunna ges förutsätts att skyddsbehovet kan bedömas bli kortvarigt. Det tillfälliga skyddet varar sammanlagt högst tre år. En person som får tillfälligt skydd beviljas tillfälligt uppehållstillstånd.

Med mottagande avses en helhet som utgörs av förläggningar och flyktingslussar samt deras mottagningstjänster och vars syfte är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Definitionen motsvarar huvudsakligen definitionen i 2 § 4 punkten i den gällande integrationslagen, enligt vilken mottagande innebär arrangemang för försörjning och omsorg på förläggningar eller flyktingslussar.

Med förläggning avses en plats där personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras och där det ordnas mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Grupper och enheter för stödboende som är avsedda för barn är också förläggningar. Som inkvarteringsplats kan förläggningen antingen vara en byggnad eller grupp av byggnader avsedd för massinkvartering eller utgöras av en huvudbyggnad där mottagningstjänsterna ordnas och flera från varandra åtskilda bostäder. Artikel 14.1 i mottagningsdirektivet förutsätter att om inkvartering tillhandahålls in natura bör den beviljas i en eller flera av följande former: a) anläggningar som används i syfte att hysa sökande under prövningen av en asylansökan som

lämnats in vid gränsen, b) förläggningar som garanterar en tillräcklig levnadsstandard, c) privathus, lägenheter, hotell eller andra lokaler som anpassats för sökande. Bestämmelser om förläggningarna finns i 9 och 10 § i denna lag och bestämmelser om mottagningstjänsternas innehåll i 3 kap. i denna lag.

Med transitförläggning avses en förläggning eller del av en förläggning där personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras under tiden för asylutredning och asylsamtal eller annars för en kort tid. Personer som söker internationellt skydd inkvarteras i allmänhet först på en transitförläggning i närheten av ett verksamhetsställe för Migrationsverket och ett sådant verksamhetsställe för polisen till vilket invandrarfrågor har koncentrerats. Efter asylutredningen och asylsamtal förflyttas sökanden vid behov till en annan förläggning. En person vars ansökan om internationellt skydd ska behandlas vid påskyndat förfarande blir dock i regel kvar på transitförläggningen.

Med flyktingsluss avses en plats där utlänningar som avses i 109 eller 133 § i utlänningslagen inkvarteras och där mottagningstjänster ordnas för dem. Flyktingslussar behövs i situationer där ett så stort antal personer som söker internationellt skydd eller andra utlänningar anländer till Finland att de inte kan placeras på förläggningar eller där det inte är möjligt att klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna vid sedvanligt förfarande. Bestämmelser om flyktingslussar finns i 12 § i denna lag.

Med offer för människohandel avses personer som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 52 a § i utlänningslagen. Ett sådant uppehållstillstånd beviljas om det på grund av förundersökning eller domstolsbehandling i anslutning till människohandel är motiverat att offret för människohandel vistas i Finland, offret för människohandel är berett att samarbeta med myndigheterna för att de som misstänks för människohandel ska kunna gripas och offret för människohandel inte längre har förbindelser med de personer som är misstänkta för människohandel. Med offer för människohandel avses också en person som i enlighet med 52 b § i utlänningslagen har getts en betänketid på minst trettio dagar och högst sex månader, under vilken perso-

nen ska besluta om han eller hon kommer att samarbeta med myndigheterna. Med offer för människohandel avses dessutom personer som annars med hänsyn till omständigheterna kan bedömas ha blivit offer för människohandel eller som är i behov av särskild hjälp när ett människohandelsbrott utreds. Offer för människohandel kan sålunda också vara en person som inte har möjlighet eller behov att få den betänketid eller det uppehållstillstånd som avses ovan. Definitionen av offer för människohandel är avsedd att vara flexibel så att de olika situationer som framkommer i det praktiska hjälparbetet vid behov ska omfattas av definitionen och tröskeln för att komma in i systemet för hjälp till offren ska vara låg. Det är också nödvändigt att offret får hjälp omedelbart då behov uppstår. Avsikten är inte att definitionen av offer för människohandel ska ändras i denna proposition från det som bestäms i den gällande integrationslagen. I fråga om motiveringen är det i detta sammanhang nödvändigt att hänvisa till detaljmotiveringen till 2 och 3 § gällande definitioner och tillämpningsområde i regeringens proposition RP 183/2006 rd.

Med hjälp till offer för människohandel avses tjänster och stödåtgärder som en förläggning ordnar för offer för människohandel i syfte att trygga försörjningen för och omsorgen om offret. Avsikten med tjänsterna är att hjälpa offret att återhämta sig, öka hans eller hennes funktionsförmåga och stöda integrationen eller en trygg återresa. Närmare bestämmelser om hjälpsystemet finns i 4 kap. Definitionen motsvarar definitionen i 2 § 6 punkten i den gällande lagen.

4 §. Förhållande till andra lagar. I paragrafen konstateras lagens förhållande till de centrala förvaltningsrättsliga författningarna förvaltningslagen (434/2003) och förvaltningsprocesslagen (586/1996). Vid behandling av ärenden som avses i lagen iaktas förvaltningslagen. Sådana förvaltningsärenden som avses i lagen är olika slags ansökningar gällande mottagningstjänster och hjälp till offer för människohandel samt sådana ärenden som gäller tillhandahållande och vägrande av mottagningstjänster och tjänster avsedda för offer för människohandel som blir anhängiga utan någon särskild ansökan, beredningen av ärendena, beslut i ärendena och åtgärder för

genomförande av besluten. Förvaltningslagen tillämpas som komplement till den del det inte finns särskilda bestämmelser i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd om behandlingen av ett förvaltningsärende eller om det förfarande som ska iaktas i ett förvaltningsärende. Förvaltningsprocesslagen tillämpas på förfarandet i förvaltningsdomstolarna, om inte något annat bestäms särskilt i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

5 §. Tillämpning av lagen på barn. Enligt 19 § 4 mom. i den gällande integrationslagen ska barnets bästa beaktas vid mottagandet. Det föreslås att den gällande bestämmelsen preciseras med en hänvisning till barnskyddslagen samt genom bestämmelser om att barnets önskemål och åsikter ska utredas och beaktas, att barnet ska höras och att ärenden som gäller barn ska behandlas skyndsamt.

Paragrafens 1 mom. innehåller en allmän bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas. Vid tillämpningen av denna lag på personer under aderton år ska särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa samt barnets utveckling och hälsa. Vid bedömningen av barnets bästa ska bestämmelserna om bedömning av barnets bästa i barnskyddslagen beaktas.

Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Principen om barnets bästa har uttryckligen beskrivits i artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter, enligt vilken barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. FN:s kommitté för barnets rättigheter ger i sin allmänna kommentar nr 6 (2005) anvisningar för tillämpningen av konventionen om barnets rättigheter i fråga om minderåriga som anlät utan vårdnadshavare. Enligt kommittén ska man vid fastställandet av barnets bästa på ett övergripande sätt beakta barnets identitet, medborgarskap, fosteran, etniska, kulturella och språkliga bakgrund samt sårbarhet och behov av skydd. Enligt artikel 18 i mottagningsdirektivet ska

hänsyn i första hand tas till barnets bästa när medlemsstaterna genomför bestämmelser som gäller underåriga i detta direktiv.

I 4 § i barnskyddslagen preciseras bedömningen av barnets bästa och förutsätts sådana lösningar gällande barn genom vilka man kan trygga barnets bästa. Vid bedömningen av barnets bästa ska uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet 1) en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer, 2) möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå, 3) en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål, 4) en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet, 5) utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet, 6) möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt 7) hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

Barnets bästa är alltid individuellt och bundet till barnets aktuella livssituation. Barnets bästa ska ses i sin helhet med beaktande av barnets individuella behov, önskemål och åsikter. För bedömningen av barnets bästa krävs det att det bland förläggningspersonal finns anställda som är insatta i frågor kring barnets bästa. Socialarbetarna är ofta i en central ställning när barnets åsikt och barnets bästa utreds. I lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) betonas minderårigas intresse och barns självbestämmanderätt. Likaså finns det bestämmelser om minderåriga patienters ställning i 7 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992).

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om utredande och beaktande av barnets önskemål och åsikter enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. En bedömning av barnets bästa förutsätter att barnets önskemål och åsikt utreds, varför en utredning alltså ska göras oberoende av barnets ålder.

Motsvarande bestämmelser om utredande av barns önskemål och åsikt finns i 20 § i barnskyddslagen. I den paragrafen konstateras det dessutom att barnets åsikt ska utredas finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära. Enligt regeringens proposition om barnskydds-

lagen (RP 252/2006 rd) ska det vid utredandet av barns önskemål och åsikt tas hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå samt förmåga att uttrycka sig. Vilka metoder och hjälpmedel som ska användas samt stöd och hjälp som barnet behöver bestäms enligt det. När det är fråga om ett litet barn kan man bl.a. iaktta barnets beteende och relation till personer som står barnet nära. I synnerhet då det är fråga om ett mycket litet barn kan barnets önskemål och åsikt även utredas indirekt med hjälp av personer som står barnet nära, daghemspersonalen eller andra sakkunniga genom att man hör dem eller skaffar annan utredning från dem. I fråga om barn som närmar sig skolåldern eller äldre barn sker utredandet av barnens åsikter och önskemål i regel genom att man diskuterar med barnet och som hjälp kan man använda hjälpmedel som utvecklats särskilt för arbete med barn. Då ett barns åsikt utreds ska man säkerställa att barnet uppriktigt och fritt kan säga sin mening om saken. Barnet måste veta varför och i vilket ärende det hörs och till vilket ändamål de uppgifter som samlats in vid hörandet används. Barnet bör även ha rätt att inte uttrycka någon åsikt om saken. Då barnet hörs ska man även beakta att barnet kan ha lojalitetskonflikter, t.ex. i förhållande till föräldrarna eller andra personer som står barnet nära, som kan påverka dess åsikt. Utredandet av barnets åsikt samt hörandet bör genomföras på ett så positivt och tryggt sätt som möjligt med tanke på barnet, t.ex. på det sätt som barnet vill och på en plats som är bekant för barnet. Sättet att utreda barnets åsikt ska dessutom väljas så att det inte orsakar onödiga påfrestningar på relationerna mellan barnet och dess föräldrar och barnet närstående personer.

I 2 mom. föreslås också bestämmelser om sådana situationer där barnets åsikt inte behöver utredas. En motsvarande bestämmelse finns i 20 § 3 mom. i barnskyddslagen. Enligt regeringens proposition om barnskyddslagen är syftet med bestämmelsen att betona att huvudregeln är att barnets åsikt ska utredas och att utredningen kan utelämnas endast undantagsvis. Barnets åsikt behöver inte utredas om det skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller om det annars är uppenbart befogat att inte göra det. Det kan vara fråga om

sistnämnda situation t.ex. då en ansökan eller ett yrkande som är klart ogrundat ska behandlas. Då kan det vara motiverat att barnet inte hela tiden belastas med åsiktsutredningar. Utredandet kan äventyra barnets hälsa och utveckling t.ex. när barnets mentala tillstånd är sådant att utredandet av dess åsikt skulle chocka eller annars belasta barnet oskäligt. Det psykiska skyddet av barnet går i ett sådant fall före utredandet av dess åsikt.

I 2 mom. föreslås också att ett barn som fyllt tolv år ska ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Motsvarande bestämmelser om hörande av barn finns i 20 § 2 mom. i barnskyddslagen. Enligt 34 § i förvaltningslagen får ett ärende avgöras utan att barnet hörs på de grunder som anges i samma paragraf. Enligt artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter ska barn med beaktande av deras ålder och mognad höras i domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet. I konventionen har det dock inte ställts någon åldersgräns för skyldigheten att höra barnet. I 14 § i förvaltningslagen föreskrivs det om omyndigas talan. Enligt 14 § 3 mom. har en minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken ärenden som gäller barn ska behandlas i brådskande ordning. Barn utan vårdnadshavare är i utsatt ställning, varför i synnerhet ärenden som gäller dem ska behandlas så snart som möjligt.

6 §. Tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. I paragrafen föreslås det att då denna lag tillämpas ska de särskilda behov som beror på personens särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. Paragrafen ersätter 19 § 3 mom. i den gällande integrationslagen, genom vilket artikel 17 i mottagningsdirektivet sattes i kraft nationellt.

Enligt artikel 17 i mottagningsdirektivet anses såsom utsatta personer till exempel underåriga, i synnerhet underåriga utan medföl-

jande vuxen, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld. I förarbetena till mottagningsdirektivet nämns också transsexuella personer, vilka det kan vara svårt att inkvartera bland såväl kvinnor som män. Enligt det förslag till nytt mottagningsdirektiv som kommissionen gav i december 2008 kan som personer i utsatt ställning också anses offer för människohandel, personer med hälsoproblem samt ogifta kvinnor från länder där det förekommer betydande laglig könsdiskriminering. Förteckningen är inte uttömmande, utan huruvida en person är i utsatt ställning och de särskilda behov som detta föranleder utreds alltid individuellt.

De särskilda behoven bedöms av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården så snart som möjligt efter att ett ärende som gäller internationellt skydd, tillfälligt skydd eller hjälp till offer för människohandel har blivit anhängigt. I praktiken intervjuar socialarbetare och hälsovårdare som arbetar vid förläggningen kort varje sökande första gången under den första veckan efter ankomsten till förläggningen. En längre intervju ordnas inom två eller tre veckor. Tidsgränserna varierar något mellan förläggningarna och beroende på antalet nya invånare. I intervjuerna försöker man kartlägga sökandens situation som helhet. Sökanden genomgår också en hälsoundersökning. Dessutom är de handledare som arbetar på förläggningarna skyldiga att berätta för hälsovårdarna och socialarbetarna om de märker att någon invånare eventuellt har särskilda behov. De särskilda tjänster som ska erbjudas planeras utgående från det material som samlats in vid intervjuer och sållningar. Den kartläggning som hälsovårdaren gör är tillsammans med hälsoundersökningen särskilt viktiga på transitförläggningar, där den som ansöker om internationellt skydd endast stannar en kort tid för asylutredning eller asylsamtal. Socialarbetet prioriteras däremot mera på de förläggningar där personer som söker internationellt skydd stannar tills beslutet ges.

För att kunna beakta särskilda behov måste personalen vid en förläggning ha kännedom om flyktingfrågor, människohandel och kul-

turella skillnader och förmåga att identifiera behov som kan bero på tidigare traumatiska erfarenheter, såsom förföljelse eller allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Inkvarteringen och andra mottagningstjänster ska ordnas så att personer i utsatt ställning känner sig så trygga som möjligt. Den utsatta ställningen ska tas i beaktande också vid handledning och rådgivning, och vid behov ska en person i utsatt ställning hänvisas till lämplig vård.

7 §. Ersättning för kostnader. Enligt artikel 24.2 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna anslå de medel som behövs för att kunna genomföra de nationella bestämmelser som antas för genomförandet av detta direktiv.

I 1 mom. föreslås först en allmän bestämmelse om statens ersättningsansvar. Staten ersätter kostnader som orsakas av åtgärder som avses i denna lag inom ramen för statsbudgeten. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 4 § 1 mom. i den gällande integrationslagen. För närvarande finns närmare bestämmelser i ett beslut av statsrådet om ersättning för kostnaderna.

Enligt 2 mom. ska Migrationsverket betala kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar och flyktingslussar samt ersättning till tjänsteproducenten för ordnandet av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid som en utlänning har rätt till mottagningstjänster med stöd av 12 eller 14 § i denna lag. Migrationsverket betalar också ersättning för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland.

Enligt 3 mom. betalar Migrationsverket på ansökan arvodet till en företrädare för en minderårig som saknar vårdnadshavare och inte har uppehållstillstånd i Finland på basis av den tid som företrädaren har använt för uppdraget. Verket betalar också ersättning för de kostnader som orsakats av företrädandet. Genom inrikesministeriets förordning ges närmare bestämmelser om grunderna för betalningen av arvodet och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader.

2 kap. Mottagande

8 §. Styrning av mottagandet. Enligt artikel 23 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Det föreslås att behörighetsfördelningen mellan inrikesministeriet och Migrationsverket ska förbli oförändrad. För närvarande finns bestämmelser om deras uppgifter i 6 § i integrationslagen, enligt vilken den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen, uppföljningen och samordningen av mottagandet av personer som söker internationellt skydd och mottagandet av personer som får tillfälligt skydd ankommer på inrikesministeriet. Ministeriets uppgifter fastställs dock också i 11 § i reglementet för statsrådet (262/2003). Enligt den nämnda paragrafen ska ministeriet bl.a. behandla till det egna ansvarsområdet hörande ärenden som gäller verksamhets- och ekonomiplanering, lagberedning, forskning, utveckling och övervakning samt andra sådana ärenden som ska anses höra till skötseln av de uppgifter som hör till det egna ansvarsområdet. Enligt 10 § i reglementet ska ministerierna vid behov samarbeta under ledning av det behöriga ministeriet. Enligt 15 § i reglementet omfattar inrikesministeriets ansvarsområde också bl.a. invandring och internationellt skydd, vilka kan anses omfatta även mottagandet. Det är därför inte nödvändigt att man i denna lag särskilt nämner inrikesministeriets behörighet i anslutning till styrningen av mottagandet.

Styrningen, planeringen och övervakningen av mottagningsverksamheten i praktiken samt styrningen av genomförandet av hjälp till offer för människohandel ankommer på Migrationsverket. Åtgärder som gäller mottagande har placerats i en särskild enhet vid Migrationsverket. I 6 § i den gällande integrationslagen finns inget omnämnande om övervakning, men den har i praktiken ansetts ingå i det styrningsansvar som ankommer på verket. Det föreslås att övervakning fogas till bestämmelsen i enlighet med ordalydelsen i mottagningsdirektivet. Det är också motiverat att lyfta fram övervakningen med anknytning till den i lagförslagets 60–63 § föreskrivna rätten att ta hand om ämnen och fö-

remål som påträffas hos en invånare i en förläggning eller flyktingsluss eller inspektera rum som en invånare förfogar över. Det är fråga om åtgärder som tangerar de rättigheter som tryggas i grundlagen och det är särskilt viktigt att övervaka dessa. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska Migrationsverket bl.a. sköta den ekonomiska planeringen av mottagandet. Verket ska också se till att antalet mottagningsplatser motsvarar behovet och försäkra sig om att det finns beredskap att flexibelt utöka platserna om antalet sökande plötsligt ökar men det ändå inte är fråga om sådan massinvandring som avses i 12 §. Vid behov ska Migrationsverket ge anvisningar om placeringen av sökande på olika förläggningar på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på asylutredningen och besluten om asyl. Verket ska också ge praktiska anvisningar i anslutning till mottagnings-tjänsterna. Dessutom samordnar verket också frivillig återresa i samarbete med förläggningarna.

9 §. Statliga förläggningar och flyktingslussar. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska inrikesministeriet besluta om inrättande och nedläggning av statliga förläggningar och flyktingslussar samt om deras verksamhetsställen. Paragrafen motsvarar i fråga om förläggningarna 6 § 4 mom. i den gällande integrationslagen. Inrättande av statliga flyktingslussar är enligt motiveringen till den gällande integrationslagen (RP 25/2001 rd) möjligt med stöd av 6 § 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs det att de statliga förläggningarna och flyktingslussarna lyder under Migrationsverket. Paragrafen motsvarar 11 § i den gällande integrationsförordningen. Under Migrationsverket lyder för närvarande två statliga förläggningar, dvs. förläggningarna i Joutseno och Uleåborg.

Enligt 3 mom. förutsätts föreståndaren för en statlig förläggning eller flyktingsluss ha en för uppgiften lämplig examen, god förtroendet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga samt sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver. Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna. Bestämmelser om vem som utnämner föreståndaren för

en förläggning och andra tjänstemän eller personal i arbetsavtalsförhållande samt beslutar om tjänstledighet ska utfärdas genom förordning. Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om de statliga förläggningarnas och flyktingslussarnas arbetsförordning och om vem som ska godkänna arbetsordningen.

10 §. Icke-statliga förläggningar och flyktingslussar. Efter att ha fått befogenheter från inrikesministeriet kan Migrationsverket enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen avtala om inrättande och nedläggning av icke-statliga förläggningar och flyktingslussar samt om deras verksamhetsställen. Avtalen kan ingås med kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund samt privata sammanslutningar och stiftelser. Den föreslagna paragrafen ersätter bestämmelserna i 6 § 4 mom. i den gällande integrationslagen samt 14 § i statsrådets beslut om ersättning för kostnaderna. I 6 § 4 mom. i den gällande integrationslagen nämns inte flyktingslussar, men enligt både den nämnda paragrafen i statsrådets beslut och motiveringen till 21 § i den gällande integrationslagen kan också flyktingslussar upprätthållas av andra än staten. Det föreslås att bestämmelsen preciseras i fråga om innehållet i avtalet om inrättande av förläggningar och flyktingslussar och dessutom föreslås en bestämmelse om straffrättsligt tjänsteansvar.

Inrikesministeriets befogenheter enligt 1 mom. att inrätta icke-statliga förläggningar och flyktingslussar behövs för att trygga ministeriets möjlighet att styra den allmänna utvecklingen av mottagandet. När förläggningar eller flyktingslussar inrättas och läggs ner måste också de regionala effekterna beaktas. Genom att inrikesministeriet kopplas till beslutsfattandet blir också den riksomfattande dimensionen i mottagandet mera uppmärksammas.

I praktiken har förläggningar drivits förutom av staten och kommunerna närmast av Finlands Röda Kors som har en lång erfarenhet av anordnande av mottagande. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundlägg-

gande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast ges myndigheter. I 124 § förutsätts det att då offentliga förvaltningsuppgifter överförs på andra än myndigheter ska de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och andra krav på god förvaltning i verksamheten säkerställas genom bestämmelser. Enligt 2 § om tillämpningsområdet i förvaltningslagen ska förvaltningslagen tillämpas vid statens affärsverk, offentligrättsliga föreningar samt på enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. En tjänsteproducent som upprätthåller en förläggning eller en flyktingsluss ska sålunda iakttä både förvaltningslagen och denna lag i ärenden som gäller att tillhandahålla eller vägra mottagningstjänster, beredningen av ärendena, beslutsfattandet och verkställandet av besluten. Också genom det avtal som görs med Migrationsverket förbinder sig en serviceproducent som upprätthåller en förläggning eller flyktingsluss att iakttä de allmänna förvaltningslagar som garanterar rättssäkerheten, även om skyldigheten att följa dessa lagar följer direkt av lag, vilket också grundlagsutskottet har konstaterat i sina utlåtanden (GrUU 13/2010 och GrUU 3/2009).

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen ska ett avtal om inrättande av icke-statliga förläggningar och flyktingslussar åtminstone innehålla bestämmelser om 1) förläggningens eller flyktingslussens lokaler och personal, 2) ordnandet av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar, 3) ersättning av kostnaderna, 4) styrning och tillsyn, 5) utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar samt 6) en beredskapsplan. Avtalet ska innehålla uppgifter om var förläggningen eller flyktingslussen ska inrättas och hur många inkvarteringsplatser den kommer att ha samt grundläggande uppgifter om lokalernas utrustning. I avtalet kommer man också överens om personalstrukturen och de kompetenskrav som ska ställas på personalen. Personalens antal och personalstrukturen bestäms dock årligen mera detaljerat i samband med att förläggningens verksamhetsplan och budget fastställs. I avtalet

konstateras det att mottagningstjänsterna ordnas i enlighet med denna lag och med iakttagande av allmänna förvaltningslagar samt avtalas det om de förfaranden som hänför sig till ersättning för kostnader. Vidare konstateras det i avtalet att Migrationsverket har planerings-, styrnings- och övervakningsansvar i fråga om den praktiska verksamheten vid mottagandet samt att Migrationsverket och statens revisionsverk har rätt att granska serviceproducentens bokföring när det gäller ordnandet av mottagningstjänster. På grund av det varierande antalet personer som söker internationellt skydd och det behov av flexibilitet i mottagningsverksamheten som detta ger upphov till ska avtalet också innehålla bestämmelser om ökning och minskning av antalet platser samt om nedläggning av förläggningen och flyktingslussar. Bestämmelsen om uppgörande av en beredskapsplan strävar till att säkra en tillräcklig flexibilitet när det uppkommer ett plötsligt behov att öka antalet mottagningsplatser och anställda i exceptionellt hög grad.

I fråga om behörigheten för föreståndaren för andra än statliga förläggningar och flyktingslussar gäller enligt 3 mom. vad som föreskrivs i 9 § 3 mom. i denna lag om behörigheten för föreståndaren för en statlig förläggning eller flyktingsluss. Föreståndaren för en statlig förläggning eller flyktingsluss förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtroenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga samt sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.

I 4 mom. i den föreslagna bestämmelsen föreskrivs det att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar i 40 kap. i strafflagen (39/1889) även ska tillämpas på andra än myndigheter som utövar offentlig makt vid skötseln av uppgifter som hänför sig till mottagningstjänster.

11 §. Förvar av utlänningar som tagits i förvar. I lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter regleras bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 § i utlänningslagen i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål. Den tills vidare enda förvarsenheten verkar i anslutning till förläggningen i Krämertsskog i Helsingfors.

Enligt 1 § 2 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter gäller om förvarsenheternas verksamhet i tillämpliga delar vad som bestäms om mottagande av asylsökande i integrationslagen. Enligt 2 § 1 mom. i lagen kan en förvarsenhet inrättas i anslutning till en förläggning som staten eller kommunen driver. I anslutning till en förläggning som kommunen driver kan en förvarsenhet inrättas genom att Migrationsverket och kommunen ingår ett avtal. Kommunen ska själv sköta förvarsenhetens verksamhet. De kostnader som kommunen åsamkas av inrättandet och driften av förvarsenheten ersätts av statens medel. Enligt 3 § svarar inrikesministeriet för den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen och uppföljningen av den verksamhet som avses i lagen. För styrningen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet svarar Migrationsverket.

12 §. Mottagande vid massinvandring. I paragrafen föreslås bestämmelser om förfaranden som motsvarar innehållet i 6 a § i den gällande integrationslagen och som ska tillämpas om ett exceptionellt stort antal utlänningar anländer till Finland inom en kort tid. Enligt 1 mom. ordnas mottagningstjänsterna på flyktingslussar, om ett så stort antal utlänningar enligt 109 eller 133 § i utlänningslagen kommer till Finland att de inte kan placeras på förläggningarna eller det inte är möjligt att klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna vid sedvanligt förfarande.

I 109 § i utlänningslagen föreskrivs det att tillfälligt skydd kan ges en utlänning som inte tryggt kan återvända till sitt hemland eller sitt permanenta bosättningsland på grund av att en väpnad konflikt eller någon annan våldssituation eller en miljökatastrof har lett till massflykt från landet eller dess närområden. I 133 § i utlänningslagen föreskrivs det om möjligheten att föra sådana invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar till en flyktingsluss för registrering, om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa. Enligt de ovan nämnda bestämmelserna i utlänningslagen avgör statsrådet vilken befolkningsgrupp

som ges tillfälligt skydd och fattar beslut om att inkvartera invandrare på en flyktingsluss för registrering.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen är avsikten att inkvartering på flyktingslussar ska vara kortvarig. Därför får den som inkvarteras på en flyktingsluss nyttigheter som behövs för den oundgängliga försörjningen. Flyktingslussar inrättas för brådska mottagande i det första skedet. Utöver inkvartering får de som inkvarteras på flyktingslussar annan oundgänglig försörjning och omsorg som avses i 19 § 1 mom. i grundlagen tills personen flyttar till en förläggning eller någon annan inkvarteringsplats eller frivilligt lämnar landet eller blir avlägsnad ur landet.

En flyktingsluss omfattar de lokaler som reserverats för verksamheten och om möjligt ett för flyktingslussens bruk reserverat markområde av angiven storlek runt byggnaden. På en flyktingsluss ska det finnas 3—6 kvadratmeter bostadsutrymme per person samt toaletter och tvätttrum, sjukrum, serviceutrymmen, matlagningsutrymmen eller åtminstone utrymmen för utdelning av mat. Dessutom behövs kontorsutrymmen och personalutrymmen samt utrymmen för åtgärder som vidtas av polisen och gränsbevakningsväsendet, bl.a. för upptagande av signalement. Om antalet invandrare är mycket stort, kan det hända att inkvarteringen i det mest akuta skedet måste ordnas i tält. Brandsäkerheten, avfallshanteringen och säkerhetsfrågorna på en flyktingsluss ska klarläggas redan i det skede då en lokal reserveras för verksamheten och en ny kontroll av dessa ska företas innan lokalerna tas i bruk. Samma frågor ska också klarläggas för inkvartering i tält. För driften av en flyktingsluss och mottagandet av människor behövs personal motsvarande ca 4—5 procent av antalet invandrare, dvs. ca 40—50 anställda per 1 000 invandrare.

På en flyktingsluss ska det om möjligt finnas separata, från varandra avskiljbara inkvarteringsenheter och gemensamma lokaler i anslutning till dem, eftersom det bland flyktingarna kan finnas sådana etniska och politiska grupperingar som på grund av deras interna relationer inte kan inkvarteras i gemensamma utrymmen. Bland flyktingarna kan det också finnas skadade, sjuka och äldre

personer samt personer som bär på smittsamma sjukdomar, vilka samtliga behöver ändamålsenliga inkvarteringsutrymmen.

Det föreslås att en flyktingsluss ska tillhandahålla mat, kläder, hygienartiklar och andra nödvändiga nyttigheter. Mottagningspenning betalas inte ut. De inkvarterades identitet kanske inte ännu i detta skede har retts ut och det kan hända att även andra uppgifter som krävs för beviljande av mottagningspenning saknas. Då utkomststödet ges i form av nyttigheter bidrar det också till att de inkvarterade hålls inom flyktingslussens område, vilket är önskvärt åtminstone tills den registrering som avses i utlänningslagen har utförts.

Då direktivet om tillfälligt skydd sattes i kraft nationellt, tog grundlagsutskottet i ett utlåtande (GrUU 18/2001 rd) ställning till huruvida utkomststödet kan ges i form av nyttigheter. I konstitutionellt hänseende finns det enligt utskottet i och för sig inget att anmärka mot detta, särskilt inte om de exceptionella förhållandena på flyktingslussarna beaktas. Utskottet konstaterade följande i sitt utlåtande: ”Att personer med tillfälligt skydd får sin försörjning uteslutande i form av nyttigheter, till exempel mat och kläder, betyder åtminstone i princip att deras valfrihet när det gäller fundamentala saker i livet är mindre än om de hade fått utkomststöd i pengar. Detta är ett potentiellt problem med avseende på bestämmelserna om jämlikhet och diskrimineringsförbudet i 6 § grundlagen. Men sett i ett grundlagsperspektiv kan bestämmelsen tillåtas eftersom tiden på flyktingsluss är kort och inte är tänkt att vara längre än från några dagar till en vecka.”

Enligt 2 mom. kan inrikesministeriet förordna närings-, trafik- och miljöcentralen att avtala med en kommun om utarbetande av en beredskapsplan för mottagandet vid massinvandring. I beredskapsplanen ska det redogöras för de utrymmen som förläggningen förfogar över, ordnandet av oundgänglig försörjning och omsorg för invandrarna och personalarrangemang samt för organiseringen av den övriga verksamheten. Beredskapsplanen kan omfatta även andra offentligrättsliga samfunds, t.ex. Finlands Röda Kors, eller privata sammanslutningars eller stiftelsers del i ordnandet av mottagandet vid massinvandring. De kan t.ex. stöda myndigheterna

vid inrättandet av en flyktingsluss eller upprätthålla flyktingslussens under myndigheternas ledning. Beredskapsplanen ska göras upp i form av en avsiktsförklaring som vid behov snabbt kan verkställas. Planeringen och ordnandet av verksamheten utförs i samarbete med den regionala förvaltningsmyndigheten. Beredskapsplanerna ska hållas uppdaterade.

I 3 mom. föreskrivs det att de kommuner som utarbetat en beredskapsplan eller kommuner där det annars med hänsyn till omständigheterna är motiverat att placera utlännningar som kommit till Finland ska inrätta och upprätthålla ett tillräckligt antal flyktingslussar och förläggningar efter att de ingått det avtal med Migrationsverket som avses i 10 §. Vid behov kan kommunerna utses genom förordning av statsrådet. Utgångspunkten är att arrangerandet av mottagande vid massinvandring är frivilligt för kommunerna och att det grundar sig på en avsiktsförklaring som ingås mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen och ett avtal om inrättande av en flyktingsluss som ingås mellan Migrationsverket och kommunen. I praktiken kan det dock uppstå situationer där avtal inte fås till stånd eller där de inte hinner ingås tillräckligt snabbt. Dessutom bör flyktingslussar kunna inrättas på de platser som är mest lämpliga i regionalt hänseende. Också i dessa situationer har kommunerna den bästa beredskapen att inrätta och driva en flyktingsluss eller förläggning. Därför föreslås det i paragrafen att kommunen ska inrätta en flyktingsluss eller en förläggning samt driva den, om statsrådet genom förordning föreskriver om detta. Avsikten är att bestämmelsen ska avse kommuner med vilka staten har avtalat om beredskap för en omfattande invandring. Om ett stort antal människor plötsligt anländer till en kommun eller kommunen har tillgång till utrymmen som lämpar sig för mottagandet, kan bestämmelsen även komma att avse kommuner som saknar en beredskapsplan.

3 kap. **Mottagningstjänster**

13 §. Mottagningstjänster. I paragrafen föreskrivs om anordnare av mottagningstjänster och vad som omfattas av mottagningstjänsterna. Enligt artikel 13.1 i mottagningsdirek-

tivet ska medlemsstaterna se till att materiella mottagningsvillkor finns tillgängliga för sökande när de lämnar in sin asylansökan. Enligt artikel 13.2 ska Medlemsstaterna utfärda bestämmelser om materiella mottagningsvillkor för att garantera en levnadsstandard som täcker de asylsökandes behov i fråga om hälsa och uppehälle. Medlemsstaterna skall se till att kraven på levnadsstandard även uppfylls för personer med särskilda behov, i enlighet med artikel 17. Enligt artikel 13.5 får materiella mottagningsvillkor tillhandahållas in natura eller i form av ekonomiska bidrag eller kuponger, eller i form av en kombination av dessa.

Enligt 1 mom. ska mottagningstjänsterna ordnas av den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient. Förläggningen ansvarar sålunda också för ordnandet av mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och själva har ordnat sin inkvartering men är registrerade som klienter vid förläggningen i fråga. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 19 c § 1 mom. i den gällande integrationslagen.

I 2 mom. fastställs mottagningstjänsternas innehåll. Bestämmelsen motsvarar 19 § 1 mom. i den gällande integrationslagen. Enligt det föreslagna 2 mom. hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt arbets- och studieverksamhet till mottagningstjänsterna. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas. Närmare bestämmelser om olika mottagningstjänster finns senare i detta kapitel.

Enligt 3 mom. kan fullt uppehälle ordnas i grupphem och enheter för stödboende avsedda för barn utan vårdnadshavare. I sådana fall ordnar grupphemmet eller enheten för stödboende också de nyttigheter och tjänster som mottagningspenningen enligt 19 § i denna lag annars är avsedd för. I praktiken ordnas fullt uppehälle inklusive måltider så gott som alltid i grupphemmen. Också i enheter för stödboende kan fullt uppehälle ordnas. I synnerhet för unga som snart uppnår myndighetsåldern är det emellertid motiverat att bevilja mottagningspenning i stället för nyttigheter

och tjänster. Den unga får lära sig att leva ett självständigt liv genom att använda pengar och själv ordna sina måltider.

14 §. Mottagare av mottagningstjänster. Paragrafen ersätter den gällande integrationslagens 3 § 2 och 3 mom. om lagens tillämpningsområde samt 19 c § 3 och 4 mom. om arrangemang för mottagande.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen kan personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd beviljas mottagningstjänster. Momentet beskriver den huvudsakliga målgruppen för mottagningstjänsterna. Mottagningssystemet är avsett för att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd.

Personer som söker internationellt skydd får mottagningstjänster från det att de lämnat in sin ansökan. Personer som får tillfälligt skydd kan få mottagningstjänster från och med inresedagen. Mottagningstjänster kan alltså också tillhandahållas personer som ännu inte har beviljats tillfälligt skydd. Enligt huvudregeln upphör rätten till mottagningstjänster då den som söker internationellt skydd får uppehållstillstånd och då den som får tillfälligt skydd får kontinuerligt uppehållstillstånd. Efter att ha beviljats dessa uppehållstillstånd får utlänningarna i fråga en hemkommun i enlighet med 43 § i integrationslagen, där en bostad reserverats för dem och där man förberett deras integration. Alternativt kan de på egen hand skaffa bostad och bosätta sig i en kommun. Förläggningen ska förmedla information om den självständiga flyttningen till den närings-, trafik- och miljöcentral till vars område tillståndshavaren ska flytta.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan mottagningstjänster under en rimlig tid tillhandahållas personer som fått uppehållstillstånd på basis av ansökan om internationellt skydd och personer som fått tillfälligt skydd och beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd. I praktiken har vistelsen på en förläggning kunnat fortsätta flera månader, i vissa fall t.o.m. över ett år, efter att uppehållstillstånd beviljats.

Flytten till den hemkommun som anvisats diskuteras med den som fått uppehållstillstånd. Eftersom det är svårt att finna kom-

muner som tar emot utlänningar som fått uppehållstillstånd, måste utlänningen i allmänhet acceptera den kommun och bostad som anvisats. I sista hand kan förläggningen vräka en utlänning som fått uppehållstillstånd men inte går med på att flytta till den bostad som anvisats. Om en person som fått uppehållstillstånd inte går med på att avlägsna sig från förläggningen, kan polisen avlägsna personen i enlighet med 14 § i polislagen (493/1995). Bestämmelsen ger polisen befogenheter att på begäran avlägsna en person från ett område eller en plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det att efter att uppehållstillstånd förvägrats eller det tillfälliga skyddet upphört för en utlänning som fått mottagningstjänster, tillhandahålls mottagningstjänster tills personen har avlägsnat sig ur landet. Rätten till mottagningstjänster upphör sålunda i samband med utresan ur landet. Utlänningen kan antingen avlägsna sig frivilligt ur landet eller avlägsnas genom att polisen verkställer ett beslut om avlägsnande ur landet. Om sökanden har försvunnit och man därför inte har kunnat övervaka att han eller hon rest ut ur landet eller inte kunnat verkställa beslutet om att avlägsna honom eller henne ur landet, har sökanden inte längre rätt till mottagningstjänster efter att ärendet gällande internationellt skydd har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft eller efter att ansökan om internationellt skydd har förfallit med stöd av 95 c § i utlänningslagen.

I 3 mom. föreskrivs också att en person som söker internationellt skydd och är medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz emellertid tillhandahålls mottagningstjänster endast tills han eller hon fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd. Dessa personer har alltså inte längre rätt till inkvartering på en förläggning efter att de fått del av beslutet om avslag på deras ansökan om internationellt skydd och kan därmed inte få mottagningspenning som betalas till sökande eller några andra mottagningstjänster. Om en person inte går med på att avlägsna sig från en förläggning, kan polisen avlägsna personen i enlighet med 14 § i polislagen. Bestämmelsen ger polisen befo-

genheter att på begäran avlägsna en person från ett område eller en plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid.

En person som söker internationellt skydd och vars ansökan på grund av att personen kommer från ett säkert ursprungsland ska behandlas vid påskyndat asylförfarande har rätt att få mottagningstjänster tills avvisningsbeslutet verkställs. Beslutet kan enligt 201 § 3 mom. i utlänningslagen verkställas tidigast den åttonde dagen efter det att beslutet har delgetts sökanden. Sökande av ändring hindrar inte verkställigheten, om inte förvaltningsdomstolen särskilt utfärdar ett beslut om verkställighetsförbud. Ansökan om internationellt skydd som lämnats in av en medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz avgörs i allmänhet vid påskyndat förfarande för att personen kommer från ett säkert ursprungsland. Till skillnad från andra sökande har unionsmedborgare och därmed jämförbara personer i sådana fall på EU-lagstiftningen grundad rätt att stanna kvar på en annan medlemsstats territorium under en längre tid än vad det påskyndade förfarandet medger. Det är emellertid inte motiverat att anse att de borde få mottagningstjänster då de utnyttjar den allmänna rätten för unionsmedborgare och därmed jämförbara personer att röra sig och uppehålla sig fritt på medlemsstaternas territorium.

I 4 mom. föreslås tillhandahållande av mottagningstjänster i sådana fall där en medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz samtycker till att beslutet om avvisning verkställs innan beslutet vunnit laga kraft. Om ovan nämnd person som fått del av Migrationsverkets beslut om avslag samtycker till att lämna landet under övervakning eller till att beslutet om avvisning verkställs innan 30 dagar har flutit från delgivningen av beslutet, kan personen tillhandahållas mottagningstjänster fram till dess att han eller hon lämnar landet, dock högst 7 dygn. I enlighet med 172 § 4 mom. i utlänningslagen kan en unionsmedborgare eller därmed jämförbar person som ska avvisas ge sitt samtycke till att avvisningsbeslutet med stöd av 202 § i lagen verkställs innan beslutet vunnit laga kraft. Återresan till hemlandet kan också ske så att den

avvisade frivilligt lämnar landet under övervakning. Den återresande ska meddela sitt samtycke till polisen i samband med att han eller hon får del av beslutet om avslag på en asylansökan och beslutet om avvisning. Han eller hon ska omedelbart bereda sig på att lämna landet i samarbete med myndigheterna.

Enligt 4 mom. kan föreståndaren för en förläggning besluta att en medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz som fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd ska tillhandahållas mottagningstjänster under en skälig tid av särskilda personliga orsaker. Denna möjlighet ska tillämpas i begränsad utsträckning och exceptionella situationer. Särskilda personliga skäl kan t.ex. innebära att det är fråga om ett barn som saknar vårdnadshavare eller att den sökande är gravid och nedkomsten nära förestående.

15 §. Information. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om information om mottagandet på det sätt som förutsätts i artikel 5 i mottagningsdirektivet. Paragrafen motsvarar 19 f § i den gällande lagen. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyldigheter i samband med mottagandet, rättshjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet.

Den ovan nämnda informationen ska enligt 2 mom. lämnas av polisen eller gränskontrollmyndigheten till personer som söker internationellt skydd efter att dessa har lämnat in sin ansökan och till personer som får tillfälligt skydd efter deras inresa i landet. I praktiken ger polisen eller gränskontrollmyndigheten den som söker internationellt skydd en broschyr som har utarbetats av Migrationsverket och innehåller information om mottagningstjänster, såsom inkvartering, utkomst och hälsovård samt arbets- och studieverksamhet. I broschyren redogörs det också för den sökandes rätt att anlita biträde eller ombud samt rätt till arbete och skolgång. Vidare nämns skyldigheten att iakttä förläggningens regler och meddela adressen till enskild inkvartering. Broschyren innehåller

också de mest centrala kontaktuppgifterna för sökande och har översatts till flera olika språk. Informationen ska ges så snart som möjligt, dock senast 15 dagar efter att ansökan om internationellt skydd har lämnats in och efter att personuppgifterna om den som får tillfälligt skydd har registrerats. Då informationen lämnas i ett tillräckligt tidigt skede, kan de som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd utnyttja de rättigheter som garanteras dem och uppfylla sina skyldigheter.

I 2 mom. föreslås det att också de anställda vid en förläggning ska lämna sådan information som avses i 1 mom. De anställda ska ge närmare uppgifter om mottagningstjänsterna och rättigheter och skyldigheter för den som får tjänsterna samt informera den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd om förläggningens seder, regler och säkerhetsanvisningar efter registreringen vid förläggningen. Förläggningens personal ger också kontaktuppgifter till byråer, organisationer och jurister som tillhandahåller rätts-hjälptjänster. I artikel 5 i mottagningsdirektivet förutsätts det dessutom att det informeras om organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet och i synnerhet till hälsovård. I Finland är det främst Finlands Röda Kors som är en sådan organisation. I huvudsak är det förläggningens anställda, särskilt socialarbetarna och hälsovårdarna, som bistår i frågor som gäller mottagandet.

Enligt 3 mom. ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd få informationen skriftligt på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att han eller hon förstår. Eftersom man genom mottagandet strävar till att trygga de grundläggande behoven och utkomsten för samt omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd, är det viktigt att man alltid försäkras sig om att de behöriga personerna verkligen förstår sina rättigheter och skyldigheter. Därför föreslås också bestämmelser om att uppgifterna vid behov ska kunna lämnas muntligen. Detta är nödvändigt i synnerhet i de fall då den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inte kan läsa. Förlägg-

ningen kan dessutom lämna information med hjälp av audiovisuella hjälpmedel.

16 §. Inkvartering på en förläggning. Enligt 1 mom. ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. Polisen eller gränskontrollmyndigheten hänvisar en utläning som lämnat in en ansökan om internationellt skydd till närmaste förläggning för att inkvartering ska ordnas, om inte polisen eller gränskontrollmyndigheten kommit överens om något annat med en förläggning. Placering vid en viss förläggning beror förutom på orten var en person har sökt internationellt skydd också på förläggningarnas aktuella situation beträffande inkvarteringsplatser, behoven av asylutredning och beslutsfattandet i fråga om asyl samt faktorer som hänför sig till sökanden. Migrationsverket, som enligt den föreslagna 8 § ska sköta styrningen av mottagningsverksamheten i praktiken, kan ge anvisningar för inkvarteringen med beaktande av behoven av asylutredning och beslut om asyl samt inkvarteringskapaciteten. Förläggningarna ska följa anvisningarna då de fattar beslut om inkvartering. En person som söker internationellt skydd har inte rätt att välja vid vilken förläggning han eller hon inkvarteras. Enligt artikel 7.2 i mottagningsdirektivet får medlemsstaten besluta var den asylsökande ska bosätta sig med hänsyn till allmänt intresse, allmän ordning eller, om så är nödvändigt, för en skyndsam prövning av hans eller hennes ansökan.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd flyttas till en annan förläggning om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd. Motsvarande bestämmelser om förflyttning finns i 19 c § 2 mom. i den gällande integrationslagen. I regel inkvarteras personer som söker internationellt skydd först på transitförläggningar som är belägna nära Migrationsverkets verksamhetsställen och de av polisens verksamhetsställen där sakkunskap i migrationsärenden finns koncentrerad. Efter asylutredningen och asylsamtalet förflyttas sökanden vid behov till en annan förläggning. En person vars ansökan om internationellt skydd ska behandlas vid påskyndat för-

farande blir dock i regel kvar på transitförläggningen. En person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan också på egen begäran bli flyttad till en annan förläggning om han eller hon har grundad anledning till det. Grundad anledning kan t.ex. vara att personen har släktingar i en annan förläggning eller känner sig otrygg på den aktuella boningsorten. En person kan också flyttas till en annan förläggning om det är nödvändigt för förläggningen, t.ex. på grund av personens störande beteende eller för att lösa upp etniska spänningar. En orsak till förflyttning kan också vara förläggningens aktuella situation beträffande inkvarteringsplatser. Förflyttningar bör undvikas efter att sökanden har flyttats från en transitförläggning till en annan förläggning. Förflyttning av barn, i synnerhet av barn utan vårdnadshavare, ska undvikas för att man ska kunna garantera kontinuerliga människorelationer och kontinuerlig vård. Enligt artikel 14.4 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att flyttning av sökande från en anläggning till en annan sker endast om det är nödvändigt. Enligt artikel 19.2 i mottagningsdirektivet ska minderåriga byta inkvartering så sällan som möjligt.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska inkvarteringen ordnas så att familjemedlemmar får bo tillsammans om de så vill. Bestämmelsen motsvarar 19 § 2 mom. i den gällande integrationslagen. Enligt artikel 8 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning inom de familjer som befinner sig på deras territorier, om det är den berörda medlemsstaten som tillhandahållit bostaden. Sådana åtgärder ska vidtas med de asylsökandes medgivande. Enligt artikel 14.3 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att underåriga barn till sökande eller sökande som själva är underåriga inkvarteras, om så är lämpligt, med sina föräldrar eller med den vuxne familjemedlem som ansvarar för dem enligt lag eller sedvana. Enligt artikel 19.2 i direktivet, som gäller underåriga sökande, ska syskon i möjligaste mån hållas samman, varvid man ska beakta den berörde underåriges bästa, särskilt åldern och mognadsgraden.

Enligt 2 mom. är det förläggningen som beslutar om inkvartering och förflyttning. Bestämmelsen är ny. Förläggningen utser enligt sin egen organisations behov en anställd eller anställda som ansvarar för inkvarteringen och kan fatta beslut som gäller inkvartering. Förläggningen förhandlar med den mottagande förläggningen om förflyttning av en person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Beslutet om inkvartering fattas av den mottagande förläggningen. Enligt 2 mom. ska den person som förflyttas höras i ärendet. Om det är fråga om ett barn utan vårdnadshavare, ska också barnets företrädare höras.

Enligt 3 mom. i den föreslagna paragrafen kan Migrationsverket förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller en förflyttning enligt 1 mom. inte kan komma överens om till vilken förläggning personen ska flyttas. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Avsikten är att bestämmelsen ska tillämpas i enskilda fall. För allmänna behov har Migrationsverket möjlighet att ge anvisningar. Det föreslagna momentet behövs för att man i enskilda fall ska kunna garantera att inkvarteringen på en viss förläggning av en person som söker internationellt skydd möjliggör en effektiv behandling av personens ansökan. Verkets rätt att förbehålla sig beslutanderätten är också nödvändig i situationer där man inte kan enas i en fråga som gäller förflyttning.

17 §. Inkvartering av barn utan vårdnadshavare. I paragrafen föreslås bestämmelser om inkvartering av barn utan vårdnadshavare i grupphem, enheter för stödboende eller andra inkvarteringsställen som är avsedda för barn. På inkvartering av barn tillämpas också de allmänna bestämmelserna i 16 § om inkvartering på en förläggning. Bestämmelser om mottagande av barn finns i 19 d § i den gällande integrationslagen, men de gäller endast grupphem. I praktiken har unga som snart uppnår myndighetsåldern inkvarterats i enheter för stödboende, varför bestämmelserna behöver kompletteras till denna del. Enligt artikel 19.2 i mottagningsdirektivet ska underåriga utan medföljande vuxen som

lämnar in en asylansökan tas emot hos vuxna släktingar, hos en fosterfamilj, i förläggningar som utformats särskilt för underåriga eller i annan typ av inkvartering som är lämplig för underåriga.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska barn utan vårdnadshavare inkvarteras i grupphem. På grupphemets verksamhet tillämpas de bestämmelser i 59 § i barnskyddslagen som gäller det maximala antalet barn och unga som får vårdas tillsammans i en bostadsenhet, det maximala antalet barn som får placeras i samma byggnad samt minimiantalet anställda som ska vara sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. På verksamheten vid grupphemmen ska 59 § i barnskyddslagen tillämpas, enligt vilken högst sju barn eller unga personer får vårdas tillsammans i en bostadsenhet. I samma byggnad får högst 24 barn eller unga personer vara placerade samtidigt. I en bostadsenhet ska minst sju anställda vara sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. Om det finns flera bostadsenheter i samma byggnad, ska det per bostadsenhet finnas minst sex anställda som är sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. I brådskande fall kan en tillfällig avvikelse göras från de nämnda antalen barn, om detta är nödvändigt för att barnets vård ska kunna ordnas. Avsikten med bestämmelsen är att garantera barn som bor i grupphem tillräcklig vård, fostran och omsorg, som barn som är åtskilda från sina föräldrar behöver.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om enheter för stödboende för unga som är 16—17 år. Bestämmelsen är ny. Enligt artikel 19.2 i mottagningsdirektivet får medlemsstaterna placera underåriga utan medföljande vuxen som är 16 år eller äldre i förläggningar för vuxna asylsökande. I Finland har det inte ansetts ändamålsenligt att inkvartera barn utan vårdnadshavare tillsammans med vuxna. Däremot har unga som fyllt 16 år inkvarterats i s.k. stödbostäder under de senaste åren. Denna inkvarteringsform utvecklades år 2008 då antalet barn som anlät utan vårdnadshavare hade stigit betydligt.

Stödboende är en lämplig boendeform för barn som är 16—17 år gamla. Avsikten med stödboendet är att stöda barnet i processen att bli vuxen, handleda och stöda den unga så att den lär sig att klara sig själv, stöda och hand-

leda i fritidsverksamhet samt motivera till målinriktade studier. Kommunerna har ordnat stödboende för barn i ålder 16—18 år som sådan eftervård som avses i barnskyddslagen och som har som mål att bl.a. uppnå färdigheter och kunskaper för att kunna bo och leva självständigt. Förutom bostad har de unga fått stöd och handledning i boendefrågor och livshantering.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen får barn som fyllt 16 år inkvarteras i en enhet för stödboende, om det är motiverat med tanke på barnets utveckling och välfärd. I enlighet med 16 § om inkvartering på en förläggning är det förläggningarna som beslutar om inkvarteringen. Den anställda som ansvarar för inkvarteringen på en förläggning avsedd för barn beslutar från fall till fall om ett barn som är 16—17 år ska inkvarteras i en enhet för stödboende, om det är motiverat med beaktande av barnets utveckling och välfärd. I vissa fall tryggar inkvartering i grupphem bättre 16—17-åringens uppväxt, utveckling och välfärd.

Enligt det föreslagna 2 mom. får högst 40 barn vara placerade i en enhet för stödboende. Antalet anställda vid en enhet för stödboende ska stå i proportion till antalet barn. Per tio barn ska det finnas minst tre anställda som är sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. Det ska också finnas nattjour. Utgångspunkten är att behovet av individuell omsorg och vård är mindre hos barn som bor i enheter för stödboende än i grupphem, men hos barn utan vårdnadshavare som bor i en enhet för stödboende beaktas ändå behovet av handledning och råd samt behovet av en vuxens närvaro. En avvikelse från det antal barn och unga personer som enligt 59 § i barnskyddslagen får vårdas tillsammans är motiverad utgående från verksamhetens natur och målgruppen för stödboendet. I regeringens proposition med förslag till barnskyddslag (RP 252/2006 rd) konstateras det att de antal som fastställts i 59 § hänför sig till svåra problem hos barn som placerats i anstalter. Barn i 16—17 års ålder som har sådana allvarliga problem som avses i motiveringen, t.ex. drog- eller andra missbruksproblem, psykiatriska problem eller allvarliga beteendestörningar, ska inte inkvarteras i grupphem. Enligt 25 § i barnskyddslagen är de

som är anställda vid en enhet som bedriver mottagningsverksamhet skyldiga att utan dröjsmål göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

I 2 mom. föreslås dessutom bestämmelser om möjligheten att i brådskande fall tillfälligt avvika från de föreslagna antalen, om det är nödvändigt för att mottagningstjänster ska kunna ordnas för barnet. Bestämmelsen kan jämföras med 59 § 3 mom. i barnskyddslagen. Antalet personer som söker internationellt skydd kan variera betydligt inom en kort tid och man behöver kunna avvika tillfälligt från de antal som fastställts i detta moment.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om möjligheten att inkvartera barn på någon annan inkvarteringsplats för barn. Också i sådana fall gäller de föreslagna bestämmelserna i 1 och 2 mom. om antalet boende och anställda. Den föreslagna bestämmelsen är ny och möjliggör användning av olika slags inkvarteringsformer under förutsättning att utrymmena uttryckligen är avsedda för barn. I praktiken har minderåriga kunnat inkvarteras t.ex. i folkhögskolor, där lämplig verksamhet har ordnats för dem. Det har i Finland ansetts att barn utan vårdnadshavare inte behöver inkvarteras i samma utrymmen som vuxna, och mottagningsdirektivet innehåller inte heller något uttryckligt krav i fråga om detta. Om lokaler avsedda för barn finns i samma byggnad som lokaler avsedda för vuxna, ska det finnas en skild avdelning som uttryckligen är avsedd för barn.

Enligt artikel 19.4 i mottagningsdirektivet ska personal som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen ha fått eller erhålla lämplig utbildning om underårigas behov. Enligt 4 mom. ska bestämmelserna om personal i barnskyddslagen tillämpas i fråga om kompetenskrav för de anställda. Enligt 60 § i barnskyddslagen ska en barnskyddsanstalt ha en tillräckligt stor inom socialvården yrkesutbildad personal och annan personal för den vård och fostran som barn och unga personer behöver. Med yrkesutbildad personal inom

socialvården avses i synnerhet de yrkesutbildade personer som avses i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Den föreståndare som ansvarar för vård- och fostringsuppgifter vid anstalten ska ha behörighet enligt 10 § 4 mom. i nämnda lag. I behörighetsvillkoren för personal i vård- och fostringsuppgifter ska hänsyn tas till specialbehoven bland verksamhetsenhetens klienter och verksamhetens art. Det är önskvärt att en del av de anställda har invandrabakgrund. De anställda ska ha möjlighet att vid behov få fortbildning i flyktingfrågor och arbete för vård och fostring av minderåriga. På anställda vid förläggningar som är avsedda för minderåriga utan vårdnadshavare tillämpas lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002).

18 §. Enskild inkvartering. Enligt den föreslagna paragrafen ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ha rätt att själva ordna sin inkvartering. De ska skriftligen meddela sin adress och lägga fram ett hyresavtal eller någon annan utredning om den enskilda inkvarteringen för den förläggning där de är registrerade som klienter. Bestämmelsen motsvarar 19 c § 3 mom. i den gällande integrationslagen. Adressuppgifter och framläggande av ett hyresavtal eller en utredning ska vara villkor för att andra mottagningstjänster ska kunna ges. Adressen och ändringar i den ska meddelas till förläggningen så snart som möjligt. Enligt artikel 7 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att de sökande underrättar behöriga myndigheter om sin adress och så snabbt som möjligt meddelar dessa myndigheter eventuell adressändring. Enligt 207 § i utlänningslagen är den vars sak myndigheten behandlar skyldig att tillställa myndigheten sin kontaktinformation och meddela förändringar i den. Uppgifter om boendearrangemang och inkvarteringsförhållanden behövs bl.a. för att man ska kunna fastställa behovet av mottagningspenning. I fråga om enskild inkvartering stöds boendet inte ekonomiskt, men den som själv ordnar inkvartering tillhandahåller andra mottagningstjänster än inkvartering av den förläggning där personen är registrerad som klient.

I 2 mom. föreskrivs det om enskild inkvartering av barn utan vårdnadshavare. Paragrafen ersätter 19 e § i den gällande integrationslagen. Den föreslagna bestämmelsen har kompletterats med uppgiften om att det är föreståndaren för förläggningen som beslutar om enskild inkvartering för ett barn.

För barnets bästa kan det vara nödvändigt att inkvartering ordnas någon annanstans än på en förläggning. Ett barn kan t.ex. bo hos sina släktingar om barnet, dess företrädare och släktingar så vill. Mottagningsdirektivet tillåter enskild inkvartering av barn. Enligt artikel 19.2 i direktivet ska underåriga utan medföljande vuxen som lämnar in en asylansökan tas emot hos vuxna släktingar, hos en fosterfamilj, i förläggningar som utformats särskilt för underåriga eller i annan typ av inkvartering som är lämplig för underåriga.

Enligt det föreslagna 2 mom. beslutar föreståndaren för en förläggning om enskild inkvartering av ett barn efter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare. Beslutet ska fattas skriftligen. Förläggningen ska underrätta det kommunala organ på boningsorten som ansvarar för socialvården om adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering samt lämna uppgifter om de personer hos vilka barnet bor. Denna anmälan kan jämföras med den anmälan som avses i 81 § i barnskyddslagen. Enligt 81 § ska anmälan utan dröjsmål göras till det organ som ansvarar för socialvården beträffande barn som något annat än det organ som ansvarar för socialvården varaktigt har placerat i enskilt hem. I praktiken anmäls uppgifterna ofta till kommunens invandrarenhet. Utgående från denna anmälan kan de kommunala myndigheterna ta kontakt med de personer som barnet bor hos, t.ex. om barnet anses behöva tjänster som hänför sig till barnskydd. De kommunala myndigheterna kan också vid behov informera om barnets rätt till förskoleundervisning eller grundläggande utbildning.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska anmälan åtföljas av rapporter av förläggningens socialarbetare och barnets företrädare om huruvida förhållandena i den enskilda inkvarteringen är lämpliga för barnet och huruvida den som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård. I de skriftliga utredningarna

bedöms det om den enskilda inkvarteringen är lämplig för vården och fostran av barnet och om det är förenligt med barnets bästa att barnet bor hos den person eller de personer som tar emot barnet. En socialarbetare vid den förläggning för barn som ligger närmast platsen för enskild inkvartering sköter utredningen. Vid behov ska socialarbetaren vara i kontakt med de sociala myndigheterna i den kommun där barnet ska börja bo. Barnets företrädare ska göra en egen skriftlig utredning i frågan. Då utredningarna görs ska barnets önskemål och åsikt beaktas i enlighet med 5 § 2 mom. i denna lag.

Förläggningarna ger vid behov handledning och råd om barnets vård och fostran till de personer som barnet ska flytta in hos. Förläggningen och kommunens sociala myndigheter ska vid behov följa förutsättningarna för fortsatt enskild inkvartering. Om den enskilda inkvarteringen eller den vård och fostran som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, krävs det att förhållandena rättas till för att den enskilda inkvarteringen ska kunna fortgå. Barnet får fortsätta bo i den enskilda inkvarteringen endast om det är förenligt med barnets bästa.

19 §. Mottagningspenning. Enligt 22 § i den gällande lagen kan asylsökande beviljas utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. I denna regeringsproposition föreslås det att man i stället för utkomststöd ska betala mottagningspenning till de personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och de offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland och är i behov av stöd. Vistelsen i Finland är tillfällig för de personer som omfattas av denna lags tillämpningsområde och en del av det stöd som personerna behöver ordnas i form av nyttigheter på förläggningarna. Det är motiverat att åtskilja det ekonomiska stöd som betalas till dem från det allmänna utkomststödet.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan mottagningspenning beviljas personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland i syfte att trygga den oundgängliga utkomst som en person behöver för ett människovärdigt liv samt att främ-

ja personens möjligheter att klara sig på egen hand om personen är i behov av stöd. Avsikten med mottagningspenningen är att trygga den oundgängliga försörjning som garanteras som vars och ens rätt i 19 § 1 mom. i grundlagen. Enligt artikel 13.5 i mottagningsdirektivet får materiella mottagningsvillkor tillhandahållas i form av ekonomiska bidrag. Det belopp som bidraget uppgår till ska fastställas enligt principerna i denna artikel, vilket enligt andra stycket betyder att en levnadsstandard som täcker de asylsökandes behov i fråga om hälsa och uppehälle ska garanteras. Avsikten är dessutom att mottagningspenningen ska främja möjligheterna för utlänningar och deras familj att klara sig själva. Rätt till mottagningspenning har endast en utlänning som inte kan få sin utkomst genom förvärsarbete, andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller henne eller på något annat sätt. En tillräcklig förutsättning för att mottagningspenning ska beviljas är att utlänningen och hans eller hennes familj verkligen saknar tillgångar för sitt uppehälle. Alla som uppfyller villkoren för beviljandet har rätt till mottagningspenning, och behovet bedöms skilt för varje person och familj. Enligt artikel 13.3 i direktivet får medlemsstaterna fastställa som villkor för att bevilja materiella mottagningsvillkoren att de sökande inte har tillräckliga medel för att garantera en levnadsstandard som täcker deras behov i fråga om hälsa och uppehälle.

Enligt 2 mom. täcker mottagningspenningens grunddel utgifter för kläder, ringa utgifter för hälso- och sjukvård, utgifter för användning av lokaltrafik och telefon samt andra motsvarande utgifter som hänför sig till en persons och familjs dagliga uppehälle samt utgifter för kost i de fall där förläggningen inte ordnar måltider. Andelen för utgifter för kost dras av från den mottagningspenning som betalas ut om förläggningen ordnar måltider. Utgifter för kläder omfattar även skor. Med ringa utgifter för hälso- och sjukvård avses utgifter för det dagliga livet och den första hjälp som ges i familjen, vilka inte äventyrar en individs eller en familjs ekonomi. I dessa utgifter ingår bl.a. utgifter för receptfria läkemedel och medicinska förnöden-

heter, så länge det i genomsnitt rör sig om små mängder. För inkvartering beviljas inget ekonomiskt stöd, utan inkvartering ordnas i enlighet med 16 § i denna lag på förläggningar.

Kompletterande mottagningspenning kan enligt 3 mom. beviljas för att täcka utgifter som ansetts nödvändiga på grund av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden. Särskilda behov eller förhållanden är t.ex. en långvarig eller svår sjukdom, varvid man genom det behovsprövade ekonomiska stödet kan täcka de kostnader i vardagslivet som orsakas av en sådan sjukdom. Utgifter för särskilda behov eller förhållanden kan också vara t.ex. utgifter för nödvändig specialdiät eller för förnödenheter för barn. Till exempel kostnader för resor till asylsamtal kunde också täckas. De som överskridit läropliktsåldern kan få kompletterande mottagningspenning för kostnader för deltagande i utbildningsprogram utanför förläggningen.

20 §. Mottagningspenningens belopp. Enligt 1 mom. är mottagningspenningens belopp skillnaden mellan utgifter enligt mottagningspenningens grunddel och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa och de inkomster och tillgångar som står till förfogande.

I 2 mom. föreskrivs det om mottagningspenningens grunddel per månad för olika grupper av personer. De föreslagna beloppen är kalkylmässiga uppskattningar av utgifterna för det dagliga uppehållet motsvarande de olika persongruppernas minimikonsumtionsnivå. Som utgifter räknas inte inkvartering, eftersom inkvarteringen i enlighet med 16 § i denna lag ordnas på en förläggning.

Bestämmelser om fördelningen av det utkomststöd som betalas till asylsökande finns i 22 § 3 mom. i den gällande lagen samt i inrikesministeriets förordning. Den andel av grunddelen av utkomststödet för asylsökande som kan betalas i pengar är 70 procent och den andel som ges i form av nyttigheter vid mottagandet är 30 procent av det grunddelsbelopp som anges i 9 § i lagen om utkomststöd. Nyttigheternas andel på 30 procent utgörs av avgiftsfria medier som tillhandahålls vid mottagandet och andra nyttigheter som hör till de utgifter som täcks av grunddelen,

såsom städ- och renhållningstjänster samt hobbyutrustning. Om förläggningen ordnar måltider för sina invånare, dras ytterligare en andel på 49 procent av från det stöd som betalas ut. I den paragraf som nu föreslås fastställs mottagningspenningens belopp i euro. Dessutom ändras antalet grupper av personer som får olika stort stödbelopp från nio till tre grupper. Förutom i fråga om minderåriga utan vårdnadshavare föreslås emellertid ingen ändring av det genomsnittliga beloppet av stöd som betalas i pengar.

Enligt 2 mom. är mottagningspenningen 290 euro per månad för ensamstående och ensamförsörjare. Om personen inkvarteras på en förläggning som ordnar måltider är mottagningspenningen 85 euro. Enligt 2 punkten i momentet är mottagningspenningen för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten 245 euro per månad, förutom i förläggningar med måltidsservice där den är 70 euro. Punkten gäller fullvuxna personer som bor i gemensamma hushåll. Ett villkor för tillämpningen är att det verkligen är fråga om ett gemensamt hushåll, dvs. att personerna i fråga har gemensamt kosthåll och att bruksvaror som t.ex. TV och hushållsmaskiner används gemensamt. Att man bor i samma bostadslägenhet betyder inte nödvändigtvis att man har gemensamt hushåll. Enligt 3 punkten i det föreslagna momentet är mottagningspenningens belopp 185 euro för ett barn som bor tillsammans med sin familj, dock 55 euro om familjen bor på en förläggning med måltidsservice.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska inkomsterna och tillgångarna för en person som ansöker om mottagningspenning och hans eller hennes familj beaktas vid beviljandet av mottagningspenning på det sätt som bestäms i lagen om utkomststöd. Inkomsterna och tillgångarna beaktas för det första då mottagningspenning beviljas för utgifter enligt grunddelen och för sådana utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa. Om den sökandes inkomster och tillgångar är så stora att han eller hon inte är berättigad till mottagningspenningens grunddel, överförs det överskott i inkomsterna som beräkningen visar till den eventuella beräkningen av kompletterande mottagningspenning. Med familj avses i gemensamt hushåll boende föräldrar,

en förälders minderåriga barn och adoptivbarn, make, maka samt par som lever i äktenskapsliknande förhållanden.

21 §. Brukspenning. Enligt 1 mom. beviljas barn utan vårdnadshavare brukspenning i stället för mottagningspenning om förläggningen ordnar fullt uppehälle som inkluderar de utgifter som enligt 19 § ska täckas med mottagningspenningens grunddel och den kompletterande mottagningspenningen och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa. För närvarande har utkomststöd kunnat beviljas barn utan vårdnadshavare på samma villkor som för fullvuxna, varvid stödtagaren själv har svarat för de utgifter som ska täckas med stödet, t.ex. utgifter för kläder. I vissa fall har användningen av penningen emellertid inneburit problem och det är därför motiverat att föreskriva om brukspenning för barn i enlighet med 55 § om dispositionsmedel i barnskyddslagen. I sådana fall ska förläggningen emellertid ordna fullt uppehälle, vilket t.ex. innebär att förläggningen står för utgifterna för barnens kläder. I grupphem ordnas alltid måltider som en del av vården och fostran, medan kosthållningen i enheter för stödboende ordnas på ett sätt som ger de unga möjlighet att lära sig att leva ett självständigt liv.

Enligt 2 mom. är brukspenningen för barn utan vårdnadshavare 25 euro per månad för barn under 16 år och 45 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå. Enligt 55 § 2 mom. i barnskyddslagen ska dispositionsmedel betalas för barn under 15 år till ett belopp som motsvarar barnets individuella behov och för barn som har fyllt 15 år minst ett belopp som motsvarar en tredjedel av det underhållsstöd som enligt 9 § i lagen om underhållsstöd (580/2008) ska betalas för ett barn. I den föreslagna paragrafen ändras åldersgränsen emellertid så att den motsvarar åldersgränsen för barn som bor i grupphem och i enheter för stödboende. För att främja en enhetlig praxis föreskrivs det om det brukspenningsbelopp som i regel ska betalas också för barn under 16 år som bor på förläggningar. Storleken av den brukspenning på 45 euro som betalas för barn som fyllt 16 år motsvarar det belopp som enligt

55 § 2 mom. 2 punkten i barnskyddslagen betalas för barn som fyllt 15 år. I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken det är möjligt att sänka brukspenningen om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.

22 §. Justering av mottagnings- och brukspenningen. Enligt det föreslagna 1 mom. ska mottagningspenningens och brukspenningens belopp justeras enligt bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001). I praktiken görs en indexjustering enligt det poängtal för folkpensionsindex som ska tillämpas från ingången av varje år och räknas ut på basis av det genomsnittliga poängtalet för levnads-kostnadsindex för det föregående kalenderårets tredje kvartal.

Enligt 2 mom. i förslaget motsvarar de belopp av mottagnings- och brukspenning som bestäms i 20 och 21 § det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket de folkpensioner som betalades i januari 2010 har beräknats.

23 §. Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenningen. Enligt 1 mom. beviljar den förläggning där sökanden är registrerad som klient mottagnings- och brukspenning på ansökan.

Enligt 2 mom. kan den förläggning som beviljat mottagnings- och brukspenningen återkräva den. Ansökan om återkrav av mottagningspenning riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. i lagen om utkomststöd iakttas i tillämpliga delar vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning. Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i lagen om utkomststöd. Har beviljandet av stöd enligt 20 § i nämnda lag grundat sig på uppsåtligen lämnade vilseledande uppgifter eller försummelse av anmälningsskyldigheten, kan stödet återkrävas till den del beviljandet av stöd av denna orsak har grundat sig på felaktiga uppgifter. Enligt 21 § är en förutsättning för återkrav att den ersättningsskyldige har sådana inkomster eller tillgångar ur vilka ersättningen kan indrivnas utan att den ersättningsskyldiges utkomst eller utkomsten för en person om vilken han drar eller är skyldig att dra försorg äventyras.

Enligt artikel 13.4 i mottagningsdirektivet får medlemsstaterna kräva att de asylsökande återbetalar kostnaderna om det framkommer att en sökande hade tillräckliga medel för att täcka materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård vid den tid då dessa grundläggande behov tillgodosågs.

24 §. Utmättnings- och överföringsförbud. Mottagnings- och brukspenning får inte utmätas. Ett avtal genom vilket mottagnings- eller brukspenning överförs på någon annan är ogiltigt. En motsvarande bestämmelse ingår i 26 § i lagen om utkomststöd.

25 §. Socialservice. I paragrafen föreslås en bestämmelse om rätten för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland att få socialservice. I 19 § 1 mom. i den gällande integrationslagen föreskrivs att det som mottagande av asylsökande och som mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangeras nödvändiga socialvårdstjänster. Det föreslås att bestämmelsen preciseras med en hänvisning till socialvårdslagen.

Enligt 1 mom. ska personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland ha rätt till sådan socialservice enligt 17 § i socialvårdslagen som en yrkesutbildad person inom socialvården bedömt som nödvändig. I sådan service ingår till exempel nödvändig socialarbete, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor, hem- och boendeservice, anstaltvård, familjevård samt tjänster för personer med funktionshinder. En yrkesutbildad person inom socialvården ska alltid bedöma tjänstens nödvändighet utgående från klientens individuella behov. I bedömningen beaktas den uppskattade längden på klientens vistelse i Finland. I praktiken ska förläggningen av kommunen eller en privat tjänsteproducent köpa sådana nödvändiga socialvårdstjänster som den yrkesutbildade personen inom socialvården som anställts av förläggningen inte kan tillhandahålla. Staten ska ersätta kostnaderna för socialservice enligt 7 § i denna lag.

I 2 mom. föreskrivs det om det socialarbete enligt socialvårdslagen som utförs vid för-

läggningarna. Det socialarbete som avses i 18 § i socialvårdslagen utförs vid förläggningarna av yrkesutbildade personer inom socialvården. Arbetet omfattar rådgivning, handledning och utredning av sociala problem samt andra stödåtgärder som upprätthåller och främjar individens och familjens trygghet och förmåga att komma till rätta samt samfunds funktionsduglighet.

I 6 § i denna lag föreskrivs det om tillämpningen av lagen på personer i utsatt ställning. I motiveringen till bestämmelsen hänvisas det till mottagningsdirektivet, där det räknas upp vem som kan anses vara i utsatt ställning. Förteckningen är inte uttömmande, utan huruvida en person är i utsatt ställning och de särskilda behov som detta föranleder utreds alltid individuellt. Enligt artikel 18.2 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till kvalificerad rådgivning när så behövs. Behoven hos ovan nämnda grupper ska beaktas särskilt vid tillhandahållande av socialservice.

26 §. Hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Kommunerna är skyldiga att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för kommunens invånare. Utöver detta är kommunerna skyldiga att på vissa villkor ordna hälso- och sjukvårdstjänster också för andra än kommuninvånarna. Enligt 3 § 1 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter gäller om sådana personers rätt till vård som tillfälligt vistas i Finland vad som särskilt bestäms eller vad som avtalas därom mellan stater på basis av ömsesidighet. Enligt 3 mom. i samma lag ska patientens modersmål och individuella behov samt den kultur som han företräder i mån av möjlighet beaktas i vården och bemötandet. Patientens behov av vård bedöms enligt hans eller hennes individuella behov. Enligt artikel 15 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att de sökande får nödvändig hälso- och sjukvård som åtminstone skall innefatta akutsjukvård och nödvändig behandling

av sjukdomar. Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 15 sörja för nödvändig läkarhjälp eller annan hjälp för sökande med särskilda behov.

Enligt 19 § 1 mom. i den gällande integrationslagen ska nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster arrangeras som mottagande av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd. I 25 a § i den gällande integrationslagen föreskrivs att hälso- och sjukvårdstjänster kan ordnas för offer för människohandel. De uttryck som använts i de nämnda lagrummen kan anses lämna rum för tolkning. Det föreslås att bestämmelserna om hälso- och sjukvårdstjänster delvis ska preciseras så att grunderna för tillhandahållandet av tjänsterna bestäms enligt lagstiftningen om hälso- och sjukvården.

Enligt 7 § i denna lag ska staten ersätta kostnader som orsakas av hälso- och sjukvårdstjänster. I praktiken ska man köpa hälso- och sjukvårdstjänster av privata tjänsteproducenter.

I 1 mom. föreskrivs det om rätten till hälso- och sjukvårdstjänster för de personer som söker internationellt skydd och de offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Enligt 14 § 1 mom. 10 punkten i folkhälsolagen (66/1972) åligger det kommunen att oberoende av patientens boningsort ordna brådskande öppen sjukvård, inklusive brådskande mun- och tandvård. Enligt 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) är kommunen skyldig att sörja för att personer som inte har hemort i Finland i brådskande fall får behövlig specialiserad sjukvård. Enligt 31 § i samma lag ska den som är i brådskande behov av sjukvård omedelbart ges den vård hans eller hennes hälsotillstånd förutsätter. För att någon ska kunna intas på ett sjukhus för sjukvård förutsätts i övrigt en på läkar- eller tandläkarundersökning grundad remiss. Enligt 22 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) beslutar legitimerade läkare om medicinska undersökningar av en patient, ställer diagnos och beslutar om vården i samband därmed. På motsvarande sätt beslutar legitimerade tandläkare om odontologiska undersökningar av en patient, ställer diagnos och beslutar om vården i samband därmed.

De personer som avses i det föreslagna 1 mom. kan stanna i landet från några veckor till några år. Därför kan inte tillgång till brådskande vård anses vara en tillräcklig nivå på hälso- och sjukvården. Också icke-brådskande vårdtjänster bör garanteras med beaktande av personens hälsotillstånd och hur länge han eller hon vistas i Finland. Förutom brådskande vård får de personer som avses i momentet också andra nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Behovet av en tjänst bedöms alltid av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utgående från klientens individuella behov av vård. Vid bedömningen ska man även beakta hur lång tid personen beräknas stanna i Finland. Till de tjänster som anses nödvändiga hör bl.a. tjänster hos en rådgivningsbyrå för mödravård och nödvändig vård för kroniska sjukdomar. I 6 § i denna lag föreskrivs om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning. I motiveringen till bestämmelsen hänvisas det till mottagningsdirektivet, där det räknas upp vem som kan anses vara i utsatt ställning. Förteckningen är inte uttömmande, utan huruvida en person är i utsatt ställning och de särskilda behov som detta föranleder utreds alltid individuellt. I artikel 20 i mottagningsdirektivet föreskrivs dessutom särskilt om medlemsstaternas skyldighet att se till att personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra grova våldshandlingar erhåller nödvändig behandling för skador som förorsakats av ovannämnda gärningar. Behoven hos dem som är i utsatt ställning ska beaktas särskilt vid tillhandahållandet av mottagningsstjänster.

I 2 mom. föreskrivs det om rätten till hälso- och sjukvårdstjänster för personer som får tillfälligt skydd samt barn. Personer som får tillfälligt skydd har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som personer som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Detta motsvarar bestämmelsen i 19 a § i den gällande integrationslagen. Uppehållstillstånd för en person som får tillfälligt skydd beviljas enligt 110 § i utlänningslagen för högst ett år i sänder. Eftersom tillfälligt skydd enligt 109 § i utlänningslagen kan vara upp till tre år, är det skäligt att den som får tillfälligt skydd är berättigad till samma hälso- och sjukvårdstjänster

som dem som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

I praktiken tillhandahålls barn för närvarande hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som dem som är stadigvarande bosatta i kommunen. Enligt det föreslagna 2 mom. ska barn som söker internationellt skydd och offer för människohandel som är barn och inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland få hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland. Enligt artikel 18.2 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till rehabilitering, och se till att lämplig psykisk vård tillhandahålls och att det ges tillgång till kvalificerad rådgivning när så behövs.

27 §. Tolkning och översättning. I paragrafen finns närmare bestämmelser om tolk- och översättartjänster som förläggningarna med stöd av 13 och 33 § ska tillhandahålla personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. Bestämmelsen ska enligt språklagen gälla också andra förläggningar än sådana som upprätthålls av myndigheterna. Enligt 25 § 1 mom. i språklagen gäller för en enskild i ett uppdrag det som i språklagen sägs om myndigheter när en offentlig förvaltningsuppgift genom lag eller med stöd av lag hör till den enskilde. Med stöd av 7 § i den föreslagna lagen ersätter staten förläggningen för kostnaderna för tolk- och översättartjänster.

I 1 mom. preciseras de situationer där förläggningen ska sörja för tolkning eller översättning. Bestämmelsen grundar sig på 26 § 1 och 3 mom. i förvaltningslagen. Enligt 26 § 1 mom. i förvaltningslagen ska en myndighet ordna tolkning och översättning i ett ärende som kan inledas av en myndighet, om en part som använder ett annat språk inte behärskar det språk, finska eller svenska, som ska användas vid myndigheten eller på grund av handikapp eller sjukdom inte kan göra sig förstådd. Enligt 26 § 3 mom. i förvaltningslagen kan myndigheten ordna tolkning och översättning också i andra ärenden än de som

avses i 1 mom. för utredning av ett ärende eller för att trygga en parts rättigheter. Förläggningen ska i mån av möjlighet ordna tolkning eller översättning också i sådana fall då det är fråga om andra ärenden än sådana som inlets av en myndighet när de gäller klientens rättigheter eller skyldigheter. I praktiken har förläggningarna ordnat tolktjänster för socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster samt arbets- och studieverksamhet och annan handledning och rådgivning som de erbjuder.

Tolkning förutsätter inte att tolken befinner sig i samma rum som den som är part, utan vid behov kan man också använda sig av distanstolkning via telefon eller video. Med hjälp av distanstolkning kan man göra insparingar i resekostnader och restid. Förläggningarna har försökt minska behovet av tolkning genom att utarbeta broschyrer och informationsblad på de språk som är vanligast bland dem som söker internationellt skydd och genom att anställa personal med mångsidiga språkkunskaper.

I 2 mom. föreskrivs att ett ärende kan tolkas eller översättas till ett språk som det finns grundad anledning att anta att klienten förstår. I detta sammanhang är 26 § 2 mom. i förvaltningslagen viktig. Enligt detta kan ett ärende tolkas eller översättas till ett språk som parten kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art. Avsikten med bestämmelsen är att främja en flexibel skötsel av ärenden, ändå så att klientens rättsskydd tillgodoses på behörigt sätt och att rätten enligt 21 § i grundlagen att på behörigt sätt få sin sak behandlad tryggas.

Enligt 3 mom. utfärdas bestämmelser om förvaltningsdomstolens skyldighet att tillhandahålla tolkning och översättning genom förvaltningsprocesslagen.

28 §. Jäv och tystnadsplikt för tolkar och översättare. Enligt 1 mom. får en person som står i ett sådant förhållande till antingen parten eller ärendet som kan äventyra tilltron till tolkens eller översättarens pålitlighet eller partens säkerhet inte användas som tolk eller översättare av förläggningen. Huruvida en relation äventyrar tilltron till pålitligheten ska grunda sig på en helhetsbedömning av situationen, och t.ex. en nära släktrrelation mellan

tolken och parten är inte som sådan en jävsgrund av det slag som avses här.

Det föreslås att 2 mom. ska vara en hänvisningsbestämmelse. Enligt den gäller om tystnadsplikt för tolkar och översättare vad som bestäms om saken i förvaltningslagen. Enligt 13 § 3 mom. i förvaltningslagen ska de bestämmelser om tystnadsplikt som gäller ombud och biträden också tillämpas på tolkar och översättare som anlitas i ärendet.

29 §. Arbets- och studieverksamhet. Enligt 1 mom. ska det vid andra förläggningar än transitförläggningar ordnas arbets- och studieverksamhet för att främja självständigt handlande hos dem som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. En person som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd undertecknar efter att ha anlänt till förläggningen ett personligt åtgärdsprogram, som kan omfatta t.ex. studier, barnavård, hushållsarbete eller andra underhållsarbeten. Den studieverksamhet som ska ordnas för dem som inte längre omfattas av läroplikten är i regel undervisning i finska eller svenska. Undervisning kan också ges i kännedom om det finländska samhället. Personer i läropliktsåldern deltar i mån av möjlighet i förberedande eller grundläggande utbildning. Också vid transitförläggningar kan arbets- och studieverksamhet ordnas, men eftersom vistelsen där i allmänhet är kortvarig, har det inte ansetts nödvändigt att lagstifta om skyldigheten att ordna sådan verksamhet.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att högst 20 procent av mottagnings- och brukspenningen ska dras av under högst två månaders tid, om en invånare vid en förläggning upprepade gånger utan grundad anledning vägrar delta i den arbets- eller studieverksamhet som han eller hon anvisats. Avdraget får inte äventyra den oundgängliga försörjning som behövs för tryggnad av ett människovärdigt liv och det får inte heller i övrigt vara oskäligt. Vid bedömningen av oskäligheten ska personens fysiska och psykiska hälsa, familjesituation och övriga faktorer som inverkar på hans eller hennes funktionsförmåga och möjligheter att delta beaktas.

30 §. Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbets- och studieverksamhet. Eftersom personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan åläggas att delta

i arbets- och studieverksamhet vid hot om minskad mottagnings- och brukspenning, ska verksamhetsarrangörerna också ordna försäkringsskyddet. Det mest förmånliga sättet anses vara att ersättningen betalas av statens medel på det sätt som föreslås i 1 mom. på samma grunder som i fråga om olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfallsförsäkring till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.

Enligt 2 mom. ska Statskontoret vara första instans när det gäller behandlingen av ärenden som gäller ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat får ändring sökas på det sätt som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.

På grund av skyldigheten att delta i arbets- och studieverksamheten är det nödvändigt också med en ansvarsförsäkring. Enligt 3 mom. ordnar Migrationsverket gruppansvarsförsäkring för dem som deltar i arbets- och studieverksamhet.

31 §. Stöd för återresa. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om stöd för återresa i fråga om personer som sökt internationellt skydd, fått tillfälligt skydd eller fallit offer för människohandel. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i fråga om personer som söker internationellt skydd 22 § 5 mom. i den gällande integrationslagen och i fråga om personer som får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel 8 § i integrationslagen. Enligt 1 mom. kan en person som söker internationellt skydd få ersättning för skäligena resekostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där personens inresa är garanterad, om han eller hon frivilligt avlägsnar sig ur landet efter att ha återtagit sin ansökan om skydd eller efter att ha fått sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen. Till personer som fått tillfälligt skydd och till offer för människohandel som enligt lagen om hemkommun inte har någon hemort i Finland kan skäligena rese- och flyttkostnader betalas för återresan till hemlandet eller till något annat land där deras inresa är garanterad. Till en enskild person kan därutöver betalas ett bidragsbelopp som motsvarar utkomststödets grunddel för högst två månader och till en familj ett bidragsbelopp som mot-

svarar utkomststödets grunddel för högst fyra månader.

Utresan anses vara frivillig när en person avlägsnar sig på egen hand utan någon följeslagare som förordnats av polisen eller gränsbevakningsmyndigheten. Återresan kan alltså betraktas som frivillig, trots t.ex. ett avslag på en ansökan om internationellt skydd och ett samtidigt beslut om avlägsnande ur landet. En frivillig återresa ordnas i allmänhet i samförstånd mellan den som återvänder, förläggningens personal och Internationella migrationsorganisationen IOM.

Enligt 2 mom. beviljar den förläggning där den återvändande är registrerad som klient ersättning för resan och flyttningen samt bidraget för återresan på hans eller hennes ansökan.

Enligt 3 mom. kan ersättningen eller bidraget återkrävas, om det visar sig att ersättningen eller bidraget har betalats ut på felaktiga grunder eller utan grund. Den beviljande förläggningen återkräver ersättningen eller bidraget. Ansökan om återkrav riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.

32 §. Avgifter för mottagnings tjänster. Paragrafen föreskriver om möjligheten att ta ut avgifter för mottagnings tjänster. Paragrafen motsvarar 21 a § i den gällande integrationslagen. Enligt artikel 13.4 i mottagningsdirektivet får medlemsstaterna kräva att de sökande täcker eller bidrar till kostnaderna för de materiella mottagningsvillkoren och hälso- och sjukvården, om de har tillräckliga medel eller inkomster för detta.

Det föreslås i 1 mom. att en skälig avgift, som får vara högst lika stor som de faktiska kostnaderna, kan tas ut för mottagnings tjänsterna. Bestämmelsen är nödvändig bl.a. av den orsaken att personer som söker internationellt skydd, efter en viss väntetid, och personer som får tillfälligt skydd har rätt att arbeta. I praktiken kan avgiften närmast tas ut hos dem som arbetar i Finland. Bestämmelsen gör det också möjligt att ta ut avgiften om personen har tillgång till andra inkomster eller till förmögenhet i Finland.

Att avgiften tas ut får emellertid inte äventyra den oundgängliga utkomst som en person behöver för tryggheten av ett människovärdigt liv eller uppfyllandet av sin lagstad-

gade försörjningsplikt. Avgiften ska vid behov nedsättas eller inte tas ut överhuvudtaget.

Det föreslås vidare i 1 mom. att avgiftens belopp bestäms genom förordning av statsrådet. Avgiftens belopp bestäms så, att hyresavgifterna, utgifterna för användning av fastigheter och utgifterna för mottagnings tjänster räknas samman för samtliga förläggningar. Summan delas med det sammanlagda antalet mottagningsplatser vid förläggningarna. Storleken på den avgift som tas ut hos personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska vara det framräknade beloppet i euro för en mottagningsplats. Avgiftsbeloppet räknas utgående från de mest aktuella bokslutsuppgifterna över kostnader och antalet mottagningsplatser. För närvarande föreskrivs om avgiftsbeloppet i en förordning om utkomststöd som utfärdats av inrikesministeriet. För inkvarteringen på förläggningen får en avgift på högst 6 euro per dygn tas ut och för andra mottagnings tjänster ytterligare 1,50 euro per dygn. Avgiften för alla som inkvarteras vid en förläggning blir därmed lika stor oberoende av vid vilken förläggning eller i vilken av förläggningen ordnad inkvarteringslokal de inhyts. Att avgiften är lika stor för alla beror på att de som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inte själva kan välja vilken förläggning som tar emot dem.

Det föreslås i 2 mom. att det hos dem som använder social- och hälsovårdstjänster ska kunna tas ut avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Enligt förslaget ska 13 § i den lagen dock inte tillämpas på personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. Enligt paragrafen i fråga kan det bestämmas genom förordning att avgifter och ersättningar kan tas ut hos personer som inte är bosatta i Finland enligt grunder som avviker från den lagen, om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för Finland.

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd har inte rätt till social- och hälsovårdstjänster som baserar sig på att de är bosatta i Finland, men de har rätt till social- och hälsovård i enlighet med den föreslagna lagen. För tjänsterna svarar den för-

läggning i vars invånarregister personen är registrerad. Förläggningen köper tjänsterna av kommunen eller en privat serviceproducent. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och har tillgångar eller arbetsinkomster ska svara för klientavgifterna på samma grunder som personer bosatta i Finland. Om de inte har några ekonomiska förutsättningar för att betala avgiften kan avgiften efterskänkas. Förfarandet motsvarar principen enligt 1 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, enligt vilken en avgift kan tas ut enligt en persons betalningsförmåga.

Enligt 3 mom. ska förläggningens förestandare påföra klientavgiften. Det är nödvändigt att lagstifta om detta eftersom en privat serviceproducent inte kan ges i uppdrag att ta ut en klientavgift av det här slaget utan att det bestäms i lag. Förläggningen kan tänkas köpa tjänster av ett flertal privata serviceproducenter. Dessutom kan omsättningen på serviceproducenter vara stor. Att nå överenskommelser med serviceproducenterna försvåras om det skulle vara besvärligt att ta ut en del av ersättningen eller om ingen ersättning alls skulle gå att få. Också kommunala serviceproducenter vill trygga sina tillgodohavanden i det avseendet att förläggningarna står för sina kostnader också i fråga om klientavgifterna. Avgifterna tas inte ut retroaktivt.

4 kap. **Hjälp till offer för människohandel**

De bestämmelser om hjälp till offer för människohandel som ingår i 4 a kap. i den gällande integrationslagen föreslås bli överförda som sådana, och kommer enligt förslaget att utgöra 33—38 § i 4 kap. i den nya lagen. Bestämmelserna om tjänster och stöd till offer för människohandel fogades till integrationslagen genom en lag om ändring av integrationslagen (1269/2006) som trädde i kraft den 1 januari 2007. I fråga om detaljmotiveringen till bestämmelserna hänvisas till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av invandrars integration samt mottagande av asylsökande (RP 183/2006 rd).

33 §. Innehållet i hjälpen. Paragrafen föreslås innehålla en bestämmelse om de tjänster och stöd som erbjuds offer för människohandel. Paragrafen ska motsvara 25 a § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 17—18). De tjänster och stödåtgärder som erbjuds offren för människohandel föreslås dock utökas med möjligheten att i stället för utkomststöd erbjuda mottagningspenning. Mottagningspenning ska enligt förslaget betalas ut till de offer för människohandel som enligt lagen om hemkommun inte har hemkommun i Finland. Dessutom ska tjänsteutbudet utökas med översättartjänster utöver tolktjänsterna.

34 §. Behöriga myndigheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur hjälpen verkställs. Paragrafen ska motsvara 25 b § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 18—19).

35 §. Inledande av hjälpen. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om inledande av hjälpen. Paragrafen ska motsvara 25 c § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 19—20).

36 §. Beslut om tillämpning av bestämmelserna om hjälp. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur det fastställs att bestämmelserna om hjälp ska tillämpas och att tillämpningen ska upphöra. Paragrafen ska motsvara 25 d § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 20).

37 §. Yrkesövergripande bedömningsgrupp. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsättandet av en yrkesövergripande bedömningsgrupp. Paragrafen ska motsvara 25 e § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 20—21).

38 §. Behandling av ärenden i den yrkesövergripande bedömningsgruppen. I paragrafen föreslås en bestämmelse om behandling av personuppgifter för offer för människohandel i bedömningsgruppen. Paragrafen ska motsvara 25 f § i den gällande integrationslagen (RP 183/2006 rd, s. 21).

5 kap. **Företrädande av barn utan vårdnadshavare**

39 §. Förordnande av företrädare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs på det sätt som förutsätts i artikel 19 i mottagningsdi-

rektivet och i artikel 17 i asylprocedurdirektivet om förordnande av företrädare för barn utan vårdnadshavare. I paragrafen finns bestämmelserna i 26, 28 och 30 § i den gällande integrationslagen samlade.

Enligt 1 mom. ska det utan dröjsmål utses en företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Ordalydelsen i paragrafens föreslås bli ändrad så att den är mera tvingande än nu. Enligt den gällande integrationslagen utses företrädare utan dröjsmål endast för barn som fallit offer för människohandel. För andra barn utan vårdnadshavare är det enbart möjligt att utse företrädare. I praktiken har det utan undantag utsetts företrädare för alla barn utan vårdnadshavare.

Ett utländskt barn som vistas i Finland utan vårdnadshavare behöver som omyndigt en företrädare förutom enligt det tillståndsförfarande som föreskrivs i utlänningslagen också i andra förvaltnings- och domstolsärenden som gäller dess person och förmögenhet.

Enligt 2 mom. görs ansökan om förordnande av företrädare av den förläggning eller flyktingsluss där barnet har registrerats som klient. Ärenden som gäller ansökan om företrädare för offer för människohandel inleds för närvarande vid förläggningen i Uleåborg. Före en ansökan om förordnande av företrädare ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. i den föreslagna lagen. Vidare föreskrivs i 2 mom. att den talan som ankommer på vårdnadshavaren i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet ska användas av förläggningens eller flyktingslussens föreståndare tills en företrädare för barnet har förordnats.

Beslut om förordnande av företrädare fattas enligt 3 mom. av tingsrätten. Ändring i tingsrättens beslut får enligt den föreslagna bestämmelsen sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Företrädarens uppdrag inleds genom tingsrättens beslut om förordnande av företrädare.

40 §. Företrädarens behörighet. Enligt det föreslagna 1 mom. förordnas till företrädare en för uppdraget lämplig myndig person som

ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt.

Företrädarens uppdrag ska inte vara bundet till någon viss utbildning eller arbetserfarenhet, även om erfarenhet av socialvårdssektorn, i synnerhet barnskyddsfrågor, ger en god grund för att fungera som företrädare. Företrädaren ska vara insatt i frågor som gäller invandrare, i synnerhet internationellt skydd och människohandel. Företrädaren bör dessutom förstå sig på de tillståndsförfaranden som gäller internationellt skydd och offer för människohandel men också kunna arbeta med barn. Företrädarens uppdrag blir lättare om han eller hon är insatt i barnets nationella, språkliga, religiösa och kulturella bakgrund. Företrädaren bör i mån av möjlighet delta i någon av de kurser för företrädare som ordnas av Migrationsverket, förläggningarna, barnskyddsorganisationerna eller andra sakkunniga.

En företrädare kan vara kommunal tjänsteinnehavare eller arbetstagarare. Företrädarens uppdrag kan ansluta sig till tjänsten eller anställningen, men endast personer som gett sitt samtycke ska utses till uppdraget. Uppdraget kan skötas av t.ex. en tjänsteförmyndare eller socialarbetare i kommunen. Företrädaren kan också arbeta inom en barnskyddsorganisation eller vara någon annan för uppdraget lämplig person. Den som är juridisk rådgivare till en person som söker internationellt skydd kan i regel inte samtidigt vara företrädare. En person anställd vid en förläggning bör inte utses till företrädare.

Enligt förslaget ska 2 mom. utgöras av en ny bestämmelse enligt vilken en förutsättning för förordnande till företrädare är att personen har lämnat in ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993). Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn trädde i kraft i början av år 2003. Enligt den förutsätts det att arbetsgivaren kontrollerar om personer som arbetar med barn har brottslig bakgrund. Av naturliga skäl består arbetet som företrädare i att ha en personlig växelverkan med barnet utan en vårdnadshavare är närvarande. Ett brottsregisterutdrag lämnas enbart ut till den person det gäller. Personen i fråga kan inte ge någon instans fullmakt att beställa utdrag i sitt stäl-

le. Därför ska företrädarkandidaten själv skaffa fram utdraget och lämna in det till tingsrätten för påseende. Tingsrätten ska så snart som möjligt återlämna utdraget till den som lämnat in det.

41 §. Företrädarens uppgifter. Enligt 1 mom. för företrädaren vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet och förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen, 17 § och 18 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen och i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

Paragrafen ersätter 26 § i den gällande integrationslagen. Det föreslås att den bestämmelse om att förmyndaren ska bestämma om barnets boende som tidigare ingått i paragrafen ska upphävas. I praktiken har företrädaren och den förläggning som är avsedd för barn redan i samförstånd avgjort var barnet ska bo. Enligt 16 § 2 mom. i lagförslaget ska en förläggning fatta beslut om ett barns boende efter att ha hört dess företrädare. Enligt vad som föreslås i 18 § 2 mom. ska föreståndaren för en förläggning besluta om förflyttning av ett barn till enskild inkvartering efter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare.

Innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet enligt det föreslagna momentet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. Enligt artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter ska ett barn beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare, i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet.

Företrädaren ska se till barnets bästa under behandlingen av en ansökan om internationellt skydd. Han eller hon ska i mån av möjlighet delta i asylsamtalet eller på annat sätt se till att barnets bästa har beaktats vid asylförfarandet. Vid behov ska företrädaren stå i kontakt med barnets juridiska biträde och de som ordnar mottagningstjänsterna. Han eller hon ska använda sig av vårdnadshavarens rätt att föra talan i ärenden som gäller barnets skolgång och social- och hälsovård och andra viktiga frågor som gäller barnets levnad. Vid behov ska han eller hon bistå barnet när det gäller kontakten med barnets släktingar i Fin-

land eller på annat håll. Spårningen av barnets familj kan inledas av företrädaren genom Finlands Röda Kors personsökning, om barnet inte säkert vet var dess familj befinner sig och inte har några kontaktuppgifter till familjen. Företrädaren ska i mån av möjlighet förhandla om barnets framtid med dennes släktingar eller en representant för det etiska samfund som barnet anser sig tillhöra. Bestämmelser om företrädarens arvode och ersättning av dennes kostnader finns i 7 §.

Enligt 2 mom. ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övrig omvårdnad i företrädarens uppgifter. För dessa uppgifter sörjer den förläggning som är avsedd för mottagande av barn. Med tanke på administrationen av förläggningarna och med hänsyn till jämlikheten mellan de barn som bor på en förläggning är det nödvändigt att avgränsa företrädarens uppdrag. Det är inte meningen av det ska jämföras med t.ex. den vänverksamhet som genomförs som frivilligt arbete. I företrädarens uppgifter ska inte ingå t.ex. att ständigt ordna gemensam fritidsverksamhet, att träna finska eller svenska med barnet eller att bekanta barnet med det finländska samhället och kulturen.

Enligt 3 mom. ska företrädaren, när uppdraget upphör, avge redovisning i enlighet med vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet. På redovisningen tillämpas bestämmelserna i 5 kap. i lagen om förmyndarverksamhet. Bestämmelsen är nödvändig för att de uppgifter som ansluter sig till förvaltningen av barnets förmögenhet ska kunna övervakas.

42 §. Befriande av företrädaren från uppdraget. Framgår det efter att företrädaren förordnats att barnet har en vårdnadshavare i Finland, ska företrädaren enligt 1 mom. befrias från sitt uppdrag, såvida inte befriandet strider mot barnets fördel. Vidare föreslås det i 1 mom. att en företrädare ska kunna befrias från sitt uppdrag, om han eller hon begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl. Grunden för befriandet kan alltså vara att företrädaren är sjuk eller förhindrad att sköta sitt uppdrag på grund av andra arbetsuppgifter eller oförmåga att sköta uppdraget. Befriande av företrädaren från

uppdraget kan också komma i fråga om företrädarens intresse står i strid med barnets eller om barnet och företrädaren annars inte kommer överens.

Enligt 2 mom. får ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare göras av företrädaren, den förläggning eller flyktingsluss där barnet har registrerats som klient, barnet självt efter att det fyllt 15 år eller barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet. Med någon annan laglig företrädare avses ett organ enligt 6 § 1 mom. i socialvårdslagen i det fall att barnet har omhändertagits. Om ett barn som har fyllt 15 år till en anställd vid en förläggning eller flyktingsluss framställer en önskan om att företrädaren ska befrias från sitt uppdrag, ska den anställde hjälpa till med att inleda ärendet. Om en anställd märker att en företrädare inte är lämplig för sitt uppdrag eller att barnet t.ex. är skrämt eller ångestfyllt på grund av företrädarens handlande, ska förläggningen eller flyktingslussen försöka reda ut situationen genom att höra barnet och företrädaren och vid behov ansöka om att företrädaren befrias från uppdraget.

Beslut om befriande av företrädaren från uppdraget fattas enligt 3 mom. av tingsrätten. Ändring i tingsrättens beslut får enligt den föreslagna bestämmelsen sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Ett beslut av tingsrätten som gäller befriande av företrädaren från sitt uppdrag ska iakttas, även om beslutet inte vunnit laga kraft. Trots att ändring sökts kan det ligga i barnets intresse att en för sitt uppdrag olämplig företrädare får en efterföljare så snart som möjligt. Det föreskrivs därför att ett beslut som en underrätt fattat, men som inte vunnit laga kraft, ändå ska vara bindande.

43 §. Upphörande av företrädaruppdraget. Enligt 1 mom. kan en företrädarens uppdrag upphöra utan särskild ansökan. Det föreslås att uppdrag för det första ska kunna upphöra när den som företräds uppnår myndighetsålder. Detta gäller också i situationer där det efter att företrädaren förordnats, till exempel på basis av en rättsmedicinsk undersökning som gjorts för att utreda personens ålder, framgår att den som ska företrädas var myndig redan när företrädaren förordnades. För

det andra ska företrädarens uppdrag kunna upphöra när den som företräds varaktigt flyttar från Finland. Företrädarens uppdrag ska också upphöra när en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för den som företräds utses i Finland. Med någon annan laglig företrädare avses ett organ enligt 6 § 1 mom. i socialvårdslagen i det fall att barnet har omhändertagits.

44 §. Anmälningsskyldighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om anmälningsskyldighet när det gäller företrädare för barn. Enligt 1 mom. ska tingsrätten underrätta Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande av företrädare för barn eller befriande från uppdraget. I utlänningsregistret införs uppgifter om utläningar i Finland som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel samt uppgifter om förordnande och befriande av företrädare för dem. Uppgifter om företrädare är nödvändiga för behandling av tillståndsärenden enligt utlänningslagen och för betalning av arvoden och kostnadsersättningar till företrädare. Paragrafen motsvarar 31 § i den gällande integrationslagen. Medan skyldigheten att göra anmälan till befolkningsdatasystemet enligt den gällande integrationslagen har begränsats till beslut som gäller företrädare för barn som fått uppehållstillstånd, föreslås det nu att befolkningsdatasystemet ska underrättas om alla tingsrättsbeslut som gäller förordnande eller befriande av företrädare för barn. I befolkningsdatasystemet kan nu registreras uppgifter om utläningar som ännu inte har beviljats uppehållstillstånd.

Om barnet har förmögenhet som ska förvaltas på det sätt som avses i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet, ska tingsrätten enligt det föreslagna 2 mom. meddela förmyndarmyndigheten om att förordnandet av företrädare ska införas i registret över förmyndarskapsärenden. Den tingsrätt som förordnar företrädaren ska begära en utredning av den sökande över huruvida barnet har förmögenhet som kommer att förvaltas av företrädaren och, om så är fallet, meddela förmyndarmyndigheten att de ska införa uppgifterna i sitt register. Om barnets tillgångar är små, kan det med tanke på övervakningen anses tillräckligt att företrädaren efter utfört uppdrag

lämnar redovisning över hur barnets egendom har förvaltats.

6 kap. Register

45 §. *Registret över mottagna klienter och företrädarregistret.* I paragrafen föreslås bestämmelser om personregister som behövs för att ordna mottagande och företrädande av barn utan vårdnadshavare. Enligt 1 mom. är registret över mottagna klienter ett personregister som förs med hjälp av automatisk databehandling över personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel. I 34 § i den gällande integrationslagen föreskrivs att det personregister som är avsett för planering och genomförande av mottagande samt för hjälp till offer för människohandel är ett invånarregister. Registrets namn föreslås bli ändrat till registret över mottagna klienter, som bättre beskriver registrets syfte. I stället för asylsökande hänvisas i momentet till personer som söker internationellt skydd för att termerna i den föreslagna lagen på så vis ska överensstämma med de termer som används i utlänningslagen.

Enligt 2 mom. är företrädarregistret ett register som förs med hjälp av automatisk databehandling över företrädare som med stöd av 39 § förordnats för barn utan vårdnadshavare. I den gällande integrationslagen finns inte några bestämmelser om ett register över företrädare. Uppgifter om företrädare finns emellertid införda i förteckningar med tanke på de praktiska arrangemangen i fråga om företrädarverksamheten. Förläggningarna lämnar in ansökan om förordnande av företrädare för barn utan vårdnadshavare och Migrationsverket betalar ut arvoden och kostnadsersättningar till företrädarna. Ett register är därför nödvändigt och bör regleras i lag.

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt, men närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. I 3 mom. föreskrivs det att lagstiftningen om skydd av personuppgifter tillämpas på registret över mottagna klienter och företrädarregistret.

46 §. *Registrens användningsändamål.* I 37 § i den gällande integrationslagen föreskrivs det att invånarregistret är ett personregister

som är avsett för planering och genomförande av mottagande samt för hjälp till offer för människohandel. Enligt vad som föreslås i 45 § ändras registrets namn till registret över mottagna klienter. Enligt 34 § i den gällande integrationslagen omfattar invånarregistret ett riksomfattande delregister och förläggningarnas delregister. Registrens användningsändamål förblir desamma, vilket enligt förslaget föreskrivs i paragrafen. Utöver förläggningarnas delregister ska också flyktingslussarna nämnas i paragrafen. Dessa ordnar enligt 12 § mottagningstjänster då det är fråga om mottagande vid massinvandring.

Enligt 1 mom. är det riksomfattande delregistret avsett för styrning, planering och uppföljning av mottagandet av personer som ansöker om internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och hjälpen till offer för människohandel. Denna uppgift vilar enligt 8 § i lagförslaget på Migrationsverket. De delregister som förs av förläggningar och flyktingslussar upprätthålls med tanke på tillhandahållandet av mottagningstjänster för personer som ansöker om internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och på organiseringen av tjänster och stödåtgärder för offer för människohandel. Flyktingslussarna nämns inte i den nuvarande integrationslagens registerbestämmelser. De ordnar dock mottagningstjänsterna i samband med massinvandring, och det föreslås därför att de ska tas med bland registerförarna.

I 2 mom. ingår bestämmelser om företrädarregistret, som det inte finns några bestämmelser om i gällande integrationslag. Företrädarregistret ska föras med tanke på styrning, planering och uppföljning samt praktisk administrering av verksamheten i anslutning till företrädare för barn utan vårdnadshavare. I företrädarregistret ingår enligt förslaget ett riksomfattande delregister och de delregister som förs av förläggningarna och flyktingslussarna. Det riksomfattande delregistret är avsett för styrning, planering och uppföljning av den verksamhet som gäller företrädare för barn utan vårdnadshavare. De delregister som förs av förläggningarna och flyktingslussarna ska föras med tanke på den praktiska administrationen av verksamheten i anslutning till företrädare för barn utan vårdnadshavare. Migrationsverket kan

använda registret vid utförandet av sina styrnings-, planerings- och uppföljningsuppgifter och vid betalning av arvoden och kostnadsersättningar till företrädarna. Förläggningarna i sin tur kan använda registret för de uppgifterna i samband med förordnandet av företrädare och den praktiska verksamheten i anslutning till detta.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om användningen av registret över mottagna klienter och företrädareregistret för statistikföringsändamål. När statistiken görs upp ska bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) följas. I 15 § i den lagen föreskrivs om behandling av personuppgifter för uppgörande av statistik.

47 §. Registeransvariga. I 35 § i den gällande integrationslagen ingår bestämmelser om registerförarna, som är Migrationsverket och förläggningarna. Enligt den föreslagna paragrafen ska Migrationsverket svara för förandet av de riksomfattande delregister som avses i 46 §. Migrationsverket är därmed registerförare i fråga om det riksomfattande delregistret över mottagna klienter och det riksomfattande delregistret över företrädare. Förläggningarna och flyktingslussarna svarar för sina egna delregister över mottagna klienter och företrädare. För registerföringen svarar den förläggning eller flyktingsluss som ordnar personens mottagningstjänster enligt 12 och 13 § eller lämnar in en ansökan om förordnande av företrädare enligt 39 §.

48 §. Uppgifter som införs i registret över mottagna klienter. Bestämmelser om vilka uppgifter som ska införas i det nuvarande invånarregistret finns i 37 § i den gällande integrationslagen. Det inledande stycket i paragrafen motsvarar i huvuddrag bestämmelsen i 37 § 2 mom. 1 punkten i den gällande integrationslagen, men det föreslås att bestämmelsen preciseras. I registret över mottagna klienter får i fråga om sådana personer som nämns i 45 § och deras familjemedlemmar registreras ärendets eller klientens nummer, uppgift om namn, kön, födelsedatum, födelseort och födelseland, personbeteckning och utländskt personnummer eller någon annan utländsk beteckning för identifiering av personen och uppgift om medborgarskap, civilstånd och familjeförhållanden.

Enligt 1 punkten får uppgift om den registrerades inkvartering införas i registret. Uppgift om på vilken förläggning eller flyktingsluss den registrerade bor vid registreringen får införas i registret. Om personen själv har ordnat sin inkvartering, får den adress som han eller hon uppgivit enligt 18 § införas i registret.

Enligt 2 punkten får uppgifter om mottagnings- och brukspenning som betalas till den registrerade införas i registret. Den gällande integrationslagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse. Enligt 19 och 21 § i detta lagförslag kan uppgift om mottagnings- och brukspenning betraktas som sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § 6 punkten i personuppgiftslagen. Enligt 12 § 1 mom. 5 punkten i den lagen utgör förbudet mot behandling av känsliga uppgifter inte något hinder för sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den registeransvarige i lag.

Enligt 3 punkten får uppgifter om den registrerades hälsotillstånd införas i registret. I 37 § i den gällande integrationslagen nämns inte något införande av uppgifter om hälsotillstånd. I 11 § 4 punkten i personuppgiftslagen anges att uppgifter om någons hälsotillstånd är känsliga uppgifter. Enligt 12 § 1 mom. 10 punkten i den lagen utgör detta inte något hinder för att en verksamhetsenhet inom hälsovården eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården behandlar uppgifter som de i denna verksamhet fått om den registrerades hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller de vårdåtgärder som gäller honom eller andra uppgifter som är nödvändiga för vården av den registrerade. Dessa uppgifter kan alltså behandlas och införas i register endast av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som arbetar vid en förläggning eller flyktingsluss.

I 4 punkten bestäms att uppgifter om den registrerades språkkunskaper, utbildning, yrkesskicklighet och arbetserfarenhet får införas i registret. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 37 § 2 mom. 2 punkten i den gällande integrationslagen.

Det bestäms i 5 punkten att också uppgifter om den registrerades etniska ursprung och religiösa övertygelse får införas i registret, om

den registrerade ger sitt samtycke till det. Enligt 11 § 1 och 2 punkten i personuppgiftslagen är sådana uppgifter känsliga uppgifter. Det är emellertid enligt 12 § 1 mom. 1 punkten i den lagen möjligt att behandla uppgifterna, om den registrerade har gett sitt uttryckliga samtycke till det. Att ge sitt uttryckliga samtycke innebär enligt motiveringen till bestämmelsen i allmänhet ett skriftligt samtycke varav det framgår den typ av behandling av personuppgifter som tillståndet beviljats för. Bestämmelsen i 5 punkten motsvarar i övrigt 37 § 4 punkten i den gällande integrationslagen, men det föreslås att ett villkor tas in i punkten enligt vilket uppgifterna ska kunna ordnas om de behövs för att ordna mottagningstjänsterna. Med tanke på inkvarteringen är det viktigt att beakta eventuella spänningar mellan olika etniska och religiösa grupper.

Enligt 6 punkten får sådana uppgifter i anslutning till ansökningar om internationellt skydd och uppehållstillstånd införas som behövs för tillhandahållandet av mottagningstjänster. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak bestämmelsen i 37 § 3 punkten i den gällande integrationslagen, men det föreslås att den preciseras och formuleras på ett sådant sätt att den bättre motsvarar de begrepp som används i utlänningslagen. Med tanke på tillhandahållandet av mottagningstjänster är det t.ex. nödvändigt för förläggningen eller flyktingslussen att veta när beslut har fattats i fråga om en ansökan om internationellt skydd eller uppehållstillstånd och om uppehållstillstånd har beviljats eller inte.

49 §. Uppgifter som införs i företrädarregistret. Den gällande integrationslagen innehåller inga bestämmelser om register över företrädare för barn utan vårdnadshavare. Enligt den föreslagna paragrafen får namn, personbeteckning och adressuppgifter och andra kontaktuppgifter införas i fråga om en företrädare som avses i 39 §. Dessutom föreslås det att uppgifter som gäller förordnande till företrädare, befriande av företrädare från uppdraget och upphörande av uppdraget som företrädare får införas i registret.

50 §. Ansvaret för uppgifter som har införts i registren. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll bestämmelsen i 36 § i den gällande integrationslagen. Registerföraren ansvarar

för att de uppgifter som förts in i registret är korrekta. Registerföraren svarar också för att användningen av registret sker på lagligt sätt vid skötseln av de egna åliggandena. På registerförarens ansvar tillämpas personuppgiftslagen och andra bestämmelser som gäller skydd för personuppgifter.

51 §. Den registrerades rättigheter. Den gällande integrationslagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse. Paragrafen innehåller en hänvisning till vad som gäller i fråga om den registrerades rättigheter enligt 8 kap. i personuppgiftslagen.

52 §. Utlämnande av uppgifter ur registret. Enligt 1 mom. får utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag och trots sekretessbestämmelserna sådana uppgifter lämnas ut ur registret över mottagna klienter och företrädarregistret till Migrationsverket, polisen, gränsbevakningsmyndigheterna samt närings-, trafik- och miljöcentralerna som är nödvändiga för att de ska kunna utföra sina uppgifter i fråga om mottagandet av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och hjälpen till offer för människohandel. Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsmyndigheterna behöver uppgifter som ingår i registret över mottagna klienter och företrädarregistret för att kunna utföra de uppgifter som avses i utlänningslagen. Sådana uppgifter är t.ex. förhör för att utreda grunderna för asylansökan, asylsamtal, delgivning av beslut och verkställandet av beslut om avlägsnande ur landet. För att kunna sköta sina arbetsuppgifter enligt 37 § i förslaget till ny integrationslag behöver närings-, trafik- och miljöcentralerna uppgifter om ett beslut om godkännande av den registrerades ansökan om internationellt skydd och uppehållstillstånd och om huruvida den registrerade på egen hand har sökt bostad och valt bostadskommun efter att ha fått beslutet.

Enligt 2 mom. kan uppgifter lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning. Innan uppgifter lämnas ut genom teknisk anslutning ska den som begär uppgifterna visa att de kommer att skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

53 §. Rätt att få uppgifter ur register. Trots sekretessbestämmelserna har den registerförande myndigheten rätt att från Migrations-

verket, polisen, gränsbevakningsmyndigheterna och närings-, trafik- och miljöcentralerna få sådan information för införande i registret över mottagna klienter som är nödvändig för utförande av de arbetsuppgifter som föreskrivs för den i lag. Polisen och gränsbevakningsmyndigheterna reder ut identitet och personuppgifter i enlighet med 97 § i utlänningslagen också när det är fråga om personer som får tillfälligt skydd eller utläningar som söker något annat uppehållstillstånd. Personuppgifterna kan ännu preciseras eller ändras under tillståndsbehandlingen, till exempel under det asylsamtal som utförs av Migrationsverket. För att de arbetsuppgifter som avses i den föreslagna lagen ska kunna utföras är det nödvändigt att de personuppgifter i fråga om de registrerade som polisen, gränsbevakningsmyndigheterna och Migrationsverket rätt ut förs in i registret över mottagna klienter. Det är också nödvändigt att föra in sådana uppgifter i registret över mottagna klienter som fås från närings-, trafik- och miljöcentralerna om anvisande av bostadskommun för personer som får internationellt skydd enligt förslaget till ny integrationslag.

Enligt 2 mom. kan uppgifterna i enlighet med vad som avtalas med den registeransvarige lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning efter att det har utretts att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

54 §. Utplåning av uppgifter ur register och lagring av uppgifter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om lagringstider och utplåning av uppgifter ur registren.

Enligt 1 mom. ska uppgifterna i registret över mottagna klienter och företrädarregistret utplånas, när det inte längre finns någon orsak att använda dem med tanke på tillämpningen av den föreslagna lagen. Uppgifterna ska utplånas senast fem år efter det att en uppgift om den registrerade senast införts i registret. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 40 § 1 mom. i den gällande integrationslagen.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar bestämmelsen i 40 § 2 mom. i den gällande integrationslagen. Med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994) kan arkivverket bestämma

vilka handlingar och uppgifter i handlingar som ska förvaras varaktigt. Enligt 8 § 2 mom. i arkivlagen ska arkivbildaren bestämma förvaringstiderna och förvaringssätten för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av uppgifterna och ha en arkivbildningsplan över dem. När förvaringstiderna för handlingarna fastställs ska det beaktas vad som särskilt bestäms om dem.

7 kap. Rättsskydd

Enligt artikel 21 i mottagningsdirektivet ska medlemsstaterna se till att avslag i fråga om beviljande av förmåner i enlighet med detta direktiv kan överklagas enligt de förfaranden som fastställts i den nationella lagstiftningen. Det föreslagna 7 kapitlet innehåller bestämmelser om sökande av ändring i andra beslut än tingsrättens beslut om förordnande av företrädare och befriande av företrädaren från uppdraget. Bestämmelser om dessa föreslås i 39 och 42 §.

55 §. Ändringssökande. Det föreskrivs i bestämmelsen att ändring i beslut som avses i den föreslagna lagen, med undantag för tingsrättens beslut, får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Enligt 2 mom. kan besvärsskriften även lämnas in till föreståndaren för en förläggning som utan dröjsmål ska lämna in den och sitt eget utlåtande till förvaltningsdomstolen.

Enligt 3 mom. får ändring i sådana beslut av förvaltningsdomstolen som avses i den föreslagna lagen sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

56 §. Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster. Det föreskrivs i paragrafen att den betalningsskyldige har rätt att hos den föreståndare för en förläggning som påfört en avgift för mottagningstjänster kräva rättelse, om det har skett ett fel vid påförandet av avgiften. Rättelse kan yrkas inom sex månader efter det att avgiften påfördes. Ändring i ett beslut som gäller rättelseyrkande får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den för-

läggning som påfört avgiften är belägen. Besvaren ska på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från delfäendet. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Sökande av ändring sker i sak på det sätt som bestäms om sökande av ändring i ett ärende som gäller påförande av avgift enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Det är ändå nödvändigt att införa bestämmelser om sökande av ändring i den föreslagna lagen, eftersom lagen om grunderna för avgifter till staten enbart gäller statliga myndighetsprestationer. Även andra än stat och kommun kan ordna mottagnings-tjänster.

57 §. Besvärshöjning. Enligt bestämmelsen får ändring inte sökas genom besvär i ett beslut som en förläggning eller Migrationsverket fattat med stöd av 16 § och som gäller inkvartering eller förflyttning från en förläggning till en annan. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 44 § i den gällande integrationslagen.

Enligt 16 § i den föreslagna lagen inkvarteras personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd på en förläggning. De kan flyttas till en annan förläggning om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningsens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd. Inkvarteringen ska ordnas så att familjemedlemmar får bo tillsammans om de så vill. Förläggningsen beslutar om inkvartering och förflyttning. Innan det beslutas om en förflyttning ska den som ska förflyttas höras, och om det är fråga om ett barn utan vårdnadshavare ska också barnets företrädare höras.

Enligt 9 § 1 mom. i grundlagen har utläningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd vistas enligt 40 § i utlänningslagen lagligen i landet, och den fria rörlighet och rätt att välja bostadsort som garanteras i grundlagen gäller därmed också dem. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd får enligt 18 § i den föreslagna lagen själva ordna sin inkvartering, och det föreligger alltså inte något tvång för dem att bo på en förläggning.

Det föreslås att inga bestämmelser ska intas i den nationella lagstiftningen om den möjlighet enligt artikel 7 i mottagningsdirektivet som medlemsstaterna under vissa förutsättningar har att bestämma var den asylsökande skall bosätta sig, kvarhålla en asylsökande på en bestämd plats eller ställa som villkor för att bevilja de materiella mottagningsvillkor som avses i detta kapitel att de sökande bosätter sig på en bestämd plats, vilken fastställs av medlemsstaten. Därför kan det anses överflödigt att föreskriva om rätt att söka ändring i inkvarteringsbeslut.

8 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. Rätt att få uppgifter I paragrafen föreskrivs om rätten att få uppgifter. Med stöd av 1 mom. ska statliga och kommunala myndigheter, förläggningar och flyktingslussar, företrädare för barn utan vårdnadshavare och privata tjänsteproducenter ha rätt att trots sekretessbestämmelserna av statliga och kommunala myndigheter, förläggningar och flyktingslussar samt privata tjänsteproducenter få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. Uppgifterna ska fås avgiftsfritt. I paragrafen föreskrivs uttryckligen att myndigheterna ska ha rätt att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna. Grundlagens 10 § 1 mom. som tryggar skydd för privatlivet och 26 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) förutsätter att uttryckliga bestämmelser om ärendet ska utfärdas på lagnivå. Rätten att få uppgifter ska begränsas till nödvändiga uppgifter som behövs för skötseln av uppgifter. Till exempel en förläggning som svarar för hjälp till offer för människohandel behöver uppgifterna för att ordna tjänster och stödåtgärder för offer för människohandel. Med tanke på rättssäkerheten vid beslutsfattandet när det gäller systemet för hjälp till offer för människohandel är det viktigt att den som fattar beslut har möjlighet att trots sekretessbestämmelserna av statliga myndigheter, kommuner och framför allt av Migrationsverket få uppgifter för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. I praktiken behövs det uppgifter av åklagarväsendet, domstolarna och kommunerna för att möta behovet av

tjänster och sköta uppgifter som gäller offer för människohandel. Uppgifter som behövs för skötseln av uppgifterna ska också kunna lämnas ut av en förläggning till en annan förläggning eller av en flyktingsluss till en annan flyktingsluss förutsatt att det är nödvändigt för att ordna mottagande. Företrädare för minderåriga som saknar vårdnadshavare behöver uppgifterna för att sköta de uppgifter som avses i 41 §.

På motsvarande sätt som det föreskrivs i det föreslagna 52 § 2 mom. ska uppgifterna enligt 2 mom. även kunna lämnas ut enligt avtal med den registeransvarige i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning efter det att en utredning lämnats om att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

59 §. Sekretess. Enligt artikel 14.5 och artikel 19.4 i mottagningsdirektivet ska personal vid förläggningar och personal som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete. I 43 § i den gällande integrationslagen finns bestämmelser om sekretessplikt. Det föreslås att bestämmelsen ändras så, att det tas in en hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i den. Sekretessbestämmelsen gäller rätten för någon annan än en behörig att få ta del av en handling. Även en behörig persons rätt till en handling fastställs enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

60 §. Omhändertagande av ämnen och föremål. Paragrafen ska enligt förslaget innehålla bestämmelser om förläggningarnas och flyktingslussarnas skyldighet att ta hand om farliga eller skadliga ämnen och föremål. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska hänsyn tas till 62 § enligt vilken det är tillåtet att omhändertaga ämnen och föremål endast om det är absolut nödvändigt för att skydda invånarens eller någon annan persons hälsa eller säkerhet eller för att skydda egendom.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska förläggningarna och flyktingslussarna ta hand om sådana ämnen och föremål som kan vara farliga för invånarens eget eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet. Också sådana ämnen eller föremål som kan skada egendom ska tas

om hand. I bägge de situationer som nämns ovan förutsätter ett omhändertagande att det är sannolikt att ämnet eller föremålet skulle användas på ett sådant sätt som avses i bestämmelsen. Därutöver ska förläggningar och flyktingslussar enligt 1 mom. 2 punkten ta hand om sådana ämnen och föremål vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag.

Sådana ämnen och föremål som avses i 1 punkten kan vara t.ex. skjutvapen, sprängämnen, eggvapen, olika tillhyggen och knivar och i vissa situationer även t.ex. saxar, kosmetika i sprayform, läkemedel och olika hjälpmedel för att göra upp eld. Därmed kan i tillämpningsområdet för bestämmelsen också ingå olika slag av ämnen och föremål som är allmänt godkända för ett visst ändamål, men som på grund av sina egenskaper också lämpar sig för användning som kan äventyra säkerheten eller skada egendom. Om man tvingas ta hand om en invånarens läkemedel bör man om möjligt först rådgöra med någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och i vilket fall som helst se till att invånaren får ha kvar läkemedel som han eller hon behöver på grund av sitt hälsotillstånd.

Bestämmelserna i ordningslagen (612/2003) kan vara till hjälp vid tolkningen av vilka ämnen och föremål som ett omhändertagande enligt det föreslagna 1 mom. kan gälla. I 9 § i ordningslagen förbjuds tillverkning, införsel, saluföring samt innehav på allmän plats av de farliga föremål som räknas upp i paragrafen, om inte innehavet sammanhänger med utförandet av vissa arbetsuppgifter. I 10 § i samma lag förbjuds innehav på allmän plats av föremål eller ämnen som är avsedda eller lämpar sig för att allvarligt skada någon annan och i 13 § av ämnen som lämpar sig för klottring, om det inte finns någon godtagbar orsak till innehavet. Förteckningarna i bestämmelserna är detaljerade, men inte uttömmande. I sista hand måste det avgöras från fall till fall och med beaktande av förhållandena i dess helhet hur föremålet eller ämnet är avsett att användas. Eftersom antalet ämnen och föremål som omfattas av formuleringen i den föreslagna bestämmelsen är stort, har det ansetts motiverat att förutsätta att ämnet eller föremålet ska användas till att äventyra säkerheten eller

skada egendom på det sätt som avses i paragrafen. En invånare får naturligtvis inte inneha ämnen och föremål vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag. Sådana är närmast narkotika, olagliga vapen eller stöldgods.

Invånaren ska ändå ha rätt att bestämma över sin egendom, trots att den är omhändertagen. På invånarens begäran eller med dennes samtycke kan egendomen överlåtas till en utomstående person som inte vistas på förläggningen eller flyktingslussen och som han eller hon namnger, om det inte är förbjudet att inneha ämnet eller föremålet med stöd av någon annan lag.

Enligt 2 mom. ska den omhändertagna egendomen när inkvarteringen upphör återlämnas till den person som den påträffades hos, om inte något annat föreskrivs om återlämnande, överlåtelse eller förstöring någon annanstans i lag. Enligt t.ex. 8 § i narkotikalagen (373/2008) är den som har kommit i besittning av narkotika utan att vara berättigad att inneha den skyldig att utan dröjsmål överlämna den till polis-, tull- eller gränsbevakningsmyndigheter. Om ett ämne eller föremål inte riskfritt kan återlämnas till den från vilken det omhändertagits, ska det överlämnas till polisen antingen för att återlämnas eller för åtgärder enligt 24 § i polislagen.

Enligt 3 mom. kan beslut om omhändertagande fattas och omhändertagandet utföras av förläggningens eller flyktingslussens föreståndare eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. Med personer som utför socialvårdsarbete avses yrkesutbildade personer enligt definitionen i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården eller anställda som utför motsvarande arbete vid förläggningen eller flyktingslussen. Ämnen och föremål som avses i paragrafen bör dock kunna tas i förvar av förläggningen eller flyktingslussen utan dröjsmål i situationer där det föreligger en omedelbar säkerhetsrisk. Det är därför motiverat att omhändertagandet i brådskande fall, utöver av de beslutsfattare som nämns ovan, kan göras även av någon annan person som utför socialvårdsarbete vid förläggningen eller flyktingslussen. I sådana fall ska föreståndaren eller den av denne förordnade personen som utför socialvårdsarbe-

te omedelbart underrättas om omhändertagandet, och denne ska besluta om omhändertagande, om egendomen inte återställs. Omhändertagande av ämnen och föremål är en faktisk förvaltningsåtgärd, men beslut om omhändertagande kan fattas också i efterhand. Det är motiverat att det alltid fattas ett förvaltningsbeslut om saken så att beslutet kan överklagas, om det omhändertagna ämnet eller föremålet inte omedelbart kan återlämnas. Ändring i ett beslut om omhändertagande får enligt 55 § sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

61 §. Inspektion av rum som en invånare förfogar över. I 1 mom. föreslås att de rum som en invånare förfogar över ska kunna inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att invånaren där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att det inte finns sådana ämnen och föremål på förläggningen eller flyktingslussen med vilka någon kan äventyra säkerheten eller skada egendom. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska hänsyn tas till 62 § enligt vilken det är tillåtet att inspektera rum som en invånare förfogar över endast om det är absolut nödvändigt för att skydda invånarens eller någon annan persons hälsa eller säkerhet eller för att skydda egendom.

Enligt 2 mom. ska beslut om inspektion fattas och inspektionen utföras av förläggningens eller flyktingslussens föreståndare eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. Med personer som utför socialvårdsarbete avses yrkesutbildade personer enligt definitionen i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården eller anställda som utför motsvarande arbete vid förläggningen eller flyktingslussen. Inspektionen ska utföras så att en annan anställd vid förläggningen eller flyktingslussen och, om möjligt, invånaren är närvarande. Det kan vara nödvändigt till exempel av säkerhetsskäl att inspektera de rum som en invånare förfogar över även om invånaren inte är närvarande.

62 §. Allmänna förutsättningar för omhändertagande av ämnen och föremål och för inspektion av rum som en invånare förfogar över. Den föreslagna paragrafen innehåller allmänna principer för under vilka premisser

ämnen eller föremål som en invånare har i varje enskilt fall får tas om hand och de rum som står till hans eller hennes förfogande får inspekteras. Paragrafen i sig ger inte rätt till omhändertagande av ämnen eller föremål eller till inspektion, utan förutsättningarna för dessa åtgärder regleras särskilt i 60 och 61 §. Det centrala målet för befogenheterna enligt dessa paragrafer är att genom att begränsa en invånares grundläggande rättighet trygga en annan, ännu viktigare grundläggande trygghet för invånaren själv och andra, såsom den rätt till liv och personlig trygghet som fastslås i 7 § i grundlagen och den rätt till oundgänglig omsorg som är en förutsättning för ett människovärdigt liv och som fastslås i 19 § 1 mom. i grundlagen. Ytterligare ett mål är att öka invånarnas och de anställdas rättssäkerhet och att underlätta övervakning och uppföljning.

Enligt 1 mom. får sådana åtgärder riktas mot en invånare endast i den mån de är absolut nödvändiga för invånarens egen eller en annan persons hälsa eller säkerhet eller skyddet av egendom. Befogenheterna får inte användas i något annat syfte än det som framgår av bestämmelsen. Att utnyttja åtgärderna t.ex. som straff är därmed förbjudet.

Ett ingripande i invånarens rättigheter förutsätter enligt ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen att det är absolut nödvändigt för att skydda de intressen som nämns i bestämmelsen. Bestämmelsen understryker vikten av att välja den lindrigaste formen av ingripande. Om lindrigare åtgärder än inspektion och omhändertagande är tillräckliga, får inspektion och omhändertagande inte användas alls. De åtgärder som avses i bestämmelsen måste alltid stå i rimlig och skäligen proportion till de mål man önskar uppnå genom att vidta åtgärderna.

Vidare ska åtgärderna enligt 1 mom. utföras på ett säkert sätt och med respekt för invånarens människovärde, och de får inte ge upphov till onödig olägenhet för invånaren eller till skada på egendom.

63 §. Antecknande av åtgärder för omhändertagande av ämnen och föremål och för inspektion av rum som en invånare förfogar över. Enligt 1 mom. ska förläggningen eller flyktingslussen upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och

över inspektion av rum som en invånare förfogar över. Protokollet ska undertecknas av den som utfört åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades. Den vidtagna åtgärden ska registreras i protokollet för att trygga säkerheten för både invånaren och den som vidtagit åtgärden.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska protokollet innehålla en beskrivning av åtgärden, orsaken till att den genomförs och tidpunkten för genomförandet liksom namnet på den person det gäller, den som har fattat beslut om åtgärden, den som utför den och den som är närvarande som vittne. Orsaken till åtgärden ska specificeras; enbart en hänvisning till bestämmelsen räcker inte. Vilka ämnen och föremål som tas om hand och deras skick antecknas i protokollet. Genom att underteckna protokollet försäkrar ägaren och den anställda vid förläggningen att de är eniga om vilket slag av egendom som har tagits om hand och i vilken omfattning liksom egendomens skick.

Enligt 3 mom. ska invånaren förklaras protokollets innehåll och möjligheten att söka ändring i det på ett språk som invånaren förstår. Invånaren ska också ges en kopia av protokollet.

Enligt 4 mom. ska en kopia av protokollet lämnas in till Migrationsverket. Detta är viktigt med tanke på övervakningen av de åtgärder som avses i 60 och 61 §. Enligt den föreslagna 8 § ska Migrationsverket styra och övervaka förläggningarnas och flyktingslussarnas verksamhet.

9 kap. **Ikraftträdande**

64 §. I kraftträdande. Denna lag föreslås träda i kraft den 1 september 2011.

1.2 **Lag om Migrationsverket**

2 §. Uppgifter. Det föreslås att 2 mom. ska ändras. Migrationsverket ska svara för styrningen och planeringen av den praktiska verksamheten vid mottagande av asylsökande

de och mottagande av personer som får tillfälligt skydd. Det föreslås att uppgifterna ska utökas med övervakningen av den praktiska verksamheten. I 8 § i förslaget till lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd föreslås en bestämmelse om att Migrationsverket ska svara för styrningen och planeringen av mottagningsverksamheten i praktiken och dessutom för övervakningen av mottagningsverksamheten. Ordet asylsökande som används i momentet föreslås bli ändrad till personer som söker internationellt skydd för att motsvara definitionen i utlänningslagen.

Paragrafens 3 mom. ska ändras genom att ersätta invånarregistret med ett register över mottagna klienter och lägga till ett företrädarregister. Bestämmelser om dessa två finns i 6 kap. i förslaget till lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Migrationsverket ansvarar för båda registren. Samtidigt föreslås det att hänvisningen till flyktingregistret stryks från momentet. I regeringens proposition med förslag till lag om främjande av integration föreslås det att flyktingregistret slopas.

1.3 Lag om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

1 §. Lagens syfte. Det föreslås att 2 mom. ändras till följd av den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, som ska utfärdas. Momentets hänvisning till lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

Genom 2 mom. i denna bestämmelse ska i den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd följande paragrafer tillämpas: 5 § om tillämpning av lagen på barn, 6 § om tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning, 15 § om information, 26 § om hälso- och sjukvårdstjänster, 27 § om tolkning och översättning, 28 § om jäv och tystnadsplikt för tolkar och översättare, 31 § om stöd för återresa och 39—44 § om företrädande av minderårig som saknar vårdnadshavare.

12 §. Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd. Det föreslås att rubriken och innehållet i den gällande bestämmelsen ändras till följd av den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Enligt förslaget ska paragrafens 2 mom. ses över, eftersom sådana personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd och är offer för människohandel och som inte har hemkommun i Finland ska enligt 19 § i den föreslagna nya lagen beviljas mottagningspenning i stället för utkomststöd. Med stöd av 21 § i den föreslagna lagen ska de barn som saknar vårdnadshavare och som inkvarteras i en förläggning som ordnar fullt uppehälle beviljas brukspenning.

Till en utlänning som tagits i förvar betalas i regel brukspenning. Det är här dock inte fråga om den brukspenning som avses i förslaget till lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Närmare bestämmelser om den brukspenning som betalas till utlänningar som tagits i förvar utfärdas genom förordning av arbetsministeriet (157/2002). Enligt 1 § i förordningen kan en utlänning som tagits i förvar och som inte har några medel till sitt förfogande på beslut av föreståndaren för förvarsenheten beviljas 2 euro i brukspenning per inkvarteringsdag. Såsom det i propositionen med förslag till lag om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (RP 192/2001 rd) konstateras, ska brukspenningen vara primär i förhållande till annat ekonomiskt stöd.

Utlänningar som tagits i förvar borde i regel inte ha behov av något annat ekonomiskt stöd, eftersom det ordnas fullt uppehälle för dem vid förvarsenheterna. Utkomststöd enligt prövning har i praktiken ytterst sällan betalats till en utlänning som tagits i förvar.

Förutom personer som söker internationellt skydd kan även andra utlänningar som eventuellt också har en hemkommun i Finland vara klienter vid en förvarsenhet, och därför är hänvisningen i paragrafens 2 mom. till både den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och lagen om utkomststöd nödvändig. Om en utlänning som tagits i förvar visar sig ha ett exceptionellt behov av ekonomiskt stöd, kan han eller hon beviljas ekonomiskt stöd enligt prövning

antingen som utkomststöd i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd eller som kompletterande mottagningspenning i enlighet med bestämmelserna i 19 § 3 mom. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. På eventuellt sökande av ändring tillämpas följaktligen bestämmelserna i dessa lagar.

Det föreslås att 3 mom. ses över så att det i momentet förutom brukspenning och utkomststöd dessutom nämns mottagningspenning. Begreppet asylsökande används enligt förslaget inte längre i bestämmelsen.

33 §. Hantering av i förvar tagna utlänningars personuppgifter. Det föreslås att den gällande bestämmelsen ändras så att bestämmelserna om register i förslaget till lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd blir beaktade. I lagförslaget föreslås det att benämningen invånareregister ändras till register över mottagna klienter, som bättre beskriver registrets syfte.

Enligt förslaget ska i 3 mom. förutom hänvisningsändringarna av teknisk natur tas in hänvisningar till 6 kap. om register i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Det föreslås att hänvisningen ändras i fråga om förvaring av uppgifter så att det hänvisas allmänt till förvaring av uppgifter, inte till permanent förvaring av uppgifter, eftersom 6 kap. som det hänvisas till reglerar frågan i större omfattning.

34 §. Rätt att få uppgifter och sekretess. Det föreslås att rubriken för och innehållet i den gällande bestämmelsen ändras till följd av den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Hänvisningen till rätten att utlämna uppgifter föreslås bli struken, eftersom bestämmelser om detta tas in i 33 §. Av samma orsak föreslås också paragrafens rubrik bli ändrad.

I fråga om rätten att få uppgifter hänvisas det i 1 mom. till 58 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

I fråga om sekretess hänvisas det i 2 mom. till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, där det föreskrivs om sekretess i fråga om uppgifter och handlingar. Sekretessbestämmelsen gäller någon annans än en behörigs rätt att få ta del av en handling. Även en behörig persons rätt till en handling

fastställs enligt lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet.

1.4 Utlänningslagen

97 a §. Asylsamtal. I 5 mom. i paragrafen föreskrivs om att en företrädare för en minderårig som saknar vårdnadshavare ska ges tillfälle att närvara under asylsamtalet. I fråga om företrädaren hänvisas det till 26 § 1 mom. i integrationslagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det hänvisas till 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. I denna paragraf finns bestämmelser om förordnande av företrädare.

105 a §. Rätt att få uppgifter. I 3 mom. i paragrafen föreskrivs om en förläggningsskyldighet att i vissa fall lämna uppgifter till företrädaren för en minderårig som saknar vårdnadshavare. I fråga om företrädaren hänvisas det till 26 § i integrationslagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det hänvisas till 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. I denna paragraf finns bestämmelser om förordnande av företrädare.

133 §. Registrering av invandrare vid massinvandring. I 1 mom. i paragrafen fastställs att, om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna, kan statsrådet vid allmänt sammanträde besluta att invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar, för registrering ska föras till en flyktingluss som avses i 6 a § i integrationslagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det hänvisas till 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

1.5 Lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

22 §. Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informations-system. I anslutning till rätten att få uppgifter ur register hänvisas det i 2 mom. i paragrafen till integrationslagen. Det föreslås att momentet ändras så att hänvisningen gäller lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

1.6 Lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden

7 §. *Rätt att få uppgifter.* I 3 mom. i paragrafen föreskrivs om minoritetsombudsmannens rätt att för verksamheten som nationell rapportör om människohandel få uppgifter av de tjänsteproducenter som deltar i tillhandahållandet av tjänster och stödåtgärder enligt 25 a § i integrationslagen. I 25 a § i integrationslagen finns bestämmelser om innehållet i hjälpen till offer för människohandel. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i den hänvisas till 33 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Denna paragraf innehåller en motsvarande bestämmelse.

1.7 Barnskyddslagen

25 §. *Anmälningsskyldighet.* I 1 mom. i paragrafen föreskrivs om vissa aktörers anmälningsskyldighet, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds. I punkt 10 i momentet hänvisas det till en enhet som bedriver mottagningsverksamhet för asylsökande. Det föreslås att paragrafen ändras så att termerna i den motsvarar de termer som använts i den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Enligt förslaget ska det i momentet hänvisas till en sådan förläggning eller flyktingluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av den gällande integrationslagen har det utfärdats författningar på lägre nivå än lag. Den föreslagna lagen om främjande av integration ska upphäva integrationsförordningen, statsrådets beslut om ersättning för kostnader, arbetsministeriets förordning om kommissionen för invandrarfrågor (315/2006), inrikesministeriets förordning om utkomststöd och arbetsministeriets förordning om behöriga förläggningar när det

gäller att hjälpa offer för människohandel (1256/2007).

Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om tillsättning av tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktinglussarna (9 § 3 mom.). Vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om vilka kommuner som är skyldiga att ingå ett avtal med Migrationsverket om inrättande av en förläggning eller flyktingluss, inrätta ett tillräckligt antal flyktinglussar och förläggningar och förvalta dem (12 § 3 mom.). Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om storleken på den avgift som tas ut för mottagningstjänster (32 § 1 mom.).

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för betalning av arvoden till företrädare för minderåriga som saknar vårdnadshavare och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader (7 § 3 mom.). Bestämmelser om behöriga förläggningar när det gäller att hjälpa offer för människohandel utfärdas genom förordning av inrikesministeriet (34 § 1 mom.).

3 Ikraftträdande

Det föreslås att den gällande integrationslagen ska upphävas när lagen om främjande av integration träder i kraft. Därför är det nödvändigt att de i denna proposition föreslagna lagarna om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om ändring av vissa lagar som har samband med den och lagen om främjande av integration ska träda i kraft samtidigt. Regeringens proposition som gäller den sistnämnda lagen har lämnats till riksdagen tidigare.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med den nya lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel med respekterande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri-

och rättigheterna samt med beaktande av EU:s lagstiftning och internationella fördrag som är förpliktande för Finland. I den nya lagen ingår en uttrycklig bestämmelse om lagens syfte som generellt ska styra myndigheternas verksamhet. I enskilda fall av tillämpning ska bestämmelserna i lagen tolkas i enlighet med lagens syfte.

Ambitionen har varit att i lagförslaget beakta de grundläggande fri- och rättigheterna skilt i varje bestämmelse. Det föreslås att bestämmelserna om hjälp till offer för människohandel i denna regeringsproposition överförs till en ny lag oförändrade i sak. Bestämmelserna i fråga fogades till den gällande integrationslagen genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 2007. De ansågs inte innehålla betydande ändringar med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och lagförslaget behandlades i vanlig lagstiftningsordning.

Syftet med den nya lagen är att jämlikhetsprincipen, som tryggas som en grundläggande fri- och rättighet i 6 § i grundlagen, ska genomföras. Alla personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd tillhandahålls sådana mottagningstjänster som föreslås i denna lag. Enligt grundlagsutskottet (GrUU 26/2010 rd) finns det godtagbara grunder för att medborgare i en medlemsstat i EU eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz enligt förslaget ska ha en annan rättslig ställning än andra asylsökande i samma situation. Jämlikhetsprincipen ska också genomföras genom att utfärda mer precisa bestämmelser om de mottagningstjänster som tillhandahålls och på detta sätt garantera att mottagarna av mottagningstjänster sinsemellan ska ha en allt jämlikare ställning oavsett vid vilken förläggning eller flyktingsluss de har registrerats som klienter.

I den nya lagen strävar man efter att bättre beakta barns rätt enligt 6 § 3 mom. i grundlagen att bemötas som jämlika individer och deras rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Till denna del är lagförslaget av betydelse också mot bakgrunden av artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter. Lagförslagets 5 § innehåller en allmän bestämmelse om utredande och beaktande av barnets önskemål och åsikter och om dess rätt att bli hört. Utöver

detta finns det i bestämmelserna om företrädare för minderårig som saknar vårdnadshavare hänvisningar till 5 §.

Enligt 9 § 1 mom. i grundlagen har utläningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd vistas lagligen i landet enligt 40 § i utlänningslagen varför rätten att röra sig fritt och välja bostadsort gäller också dem. Enligt 16 § i lagförslaget beslutar förläggningen om inkvartering på en förläggning och förflyttning från en förläggning till en annan. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan dock enligt den föreslagna 18 § själva ordna sin inkvartering, och det föreligger alltså inte något tvång för dem att bo på en förläggning.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Med tanke på detta krav är bl.a. innehållet i de registrerade personuppgifterna viktiga föremål för reglering, och likaså hur omfattande och detaljerad regleringen av dessa skall vara på lagnivå (GrUU 25/1998 rd, s. 2/II). Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis (t.ex. GrUU 14/2009 rd och GrUU 27/2006 rd) begränsas lagstiftarens spelrum dock av att skyddet för personuppgifter utgör en del av skyddet för privatlivet i samma moment. Utskottet har i sin praxis ansett att det med tanke på skyddet av personuppgifter är viktigt att reglera åtminstone registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet uppgifternas överlåtbarhet och bevaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara omfattande och detaljerad (t.ex. GrUU 11/2008 rd).

Bestämmelser om skydd för personuppgifter finns i personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen tillämpas enligt 2 § 2 mom. på automatisk behandling av personuppgifter. Lagen tillämpas också på annan behandling av personuppgifter då personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant. I 6 kap. i den föreslagna lagen finns bestämmelser om registret över mottagna klienter och företrädarregistret. I lagen finns detaljerade bestämmelser

ser om registrets användningsändamål och om vilka uppgifter som får registreras i registret. I lagen finns dessutom bestämmelser om utplåning av uppgifter ur registret, lagring av uppgifter, rätt att få uppgifter och utlämnande av uppgifter ur registret. De föreslagna bestämmelserna uppfyller kraven i 10 § i grundlagen.

Lagförslagets 60—63 § gör det möjligt att ingripa i skyddet av privatliv i 10 § och egendomsskyddet i 15 § i grundlagen. Enligt den föreslagna 60 § förutsätts det att förläggningen eller flyktingslussen tar hand om sådana ämnen och föremål som närmare fastställs i bestämmelsen och som kan förorsaka fara eller skada. Enligt den föreslagna 61 § ska de rum som en invånare i förläggningen eller flyktingslussen förfogar över kunna inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att invånaren där förvarar sådana ämnen och föremål som avses i 60 §. I den föreslagna 62 § finns det bestämmelser om allmänna förutsättningar för omhändertagande av ämnen och föremål och i 63 § om antecknande av åtgärderna. I samband med barnskyddslagen har grundlagsutskottet undersökt acceptabiliteten, den exakta avgränsningen och proportionaliteten av sådana åtgärder som nämns ovan (GrUU 5/2006 rd).

Syftet med den föreslagna lagen är att tillgodose rätten till oundgänglig försörjning och omsorg som enligt 19 § 1 mom. i grundlagen är tryggad för alla. Syftet med de föreslagna 60—63 § är att säkra tryggheten för alla invånare och hela personalen på förläggningarna. I de föreslagna paragraferna är det i sista hand fråga om allas rätt till liv och trygghet. Den föreslagna 62 § ska avgränsa möjligheten att begränsa rättigheterna för förläggningens invånare till situationer där detta är absolut nödvändigt för att skydda invånarens eller någon annan persons säkerhet eller för att skydda egendom. De föreslagna befogenheterna får inte användas till andra ändamål än det som anges i paragrafen. Det är däremot förbjudet att utnyttja åtgärderna enligt de föreslagna 60 och 61 § t.ex. som straff.

Vid beredningen av bestämmelserna om omhändertagande av ämnen och föremål och inspektion av rum som en invånare förfogar över har särskild hänsyn tagits till kravet på

exakt avgränsning. Ämnen och föremål får tas om hand endast om de orsakar fara för liv, hälsa eller säkerhet eller skadar egendom. Det förutsätts dessutom att det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ovan nämnda sätt. Bostadsutrymmen får endast inspekteras om det finns grundad anledning att misstänka att invånaren där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses ovan. Särskild uppmärksamhet har också fästs vid att det av bestämmelserna framgår tydligt vem som har rätt att utöva befogenheter enligt 60 och 61 § och hur de ska förfara vid utövandet av befogenheterna.

Av den föreslagna 62 § framgår allmänna förutsättningar för nödvändigheten och proportionaliteten av omhändertagandet. En förutsättning för att ingripa i invånarens rättigheter är enligt bestämmelsens ordalydelse alltid att detta är nödvändigt för att säkerställa det intresse som nämns i bestämmelsen. Bestämmelsen understryker vikten av att välja den lindrigaste formen av ingripande. Om lindrigare åtgärder än inspektion och omhändertagande är tillräckliga, får inspektion och omhändertagande inte användas alls. De åtgärder som avses i bestämmelsen måste alltid stå i rimlig och skälig proportion till de mål man önskar uppnå genom att vidta åtgärderna. Vidare ska åtgärderna utföras på ett säkert sätt och med respekt för invånarens människovärde, och de får inte ge upphov till onödig olägenhet för invånaren eller till skada på egendom.

Vid beredningen av bestämmelserna har särskild avseende också fästs vid rättsskydd. Enligt den föreslagna 63 § ska förläggningen upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och över inspektion av rum som en invånare förfogar över. Protokollet ska innehålla en beskrivning av åtgärden och orsaken till att den genomförs. Orsaken till åtgärden ska specificeras; enbart en hänvisning till bestämmelsen räcker inte. Protokollet ska undertecknas av den som utfört åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades. En kopia av protokollet ska lämnas in till Migrationsverket, vilket underlättar övervakningen av de åtgärder

som avses i 60 och 61 §. Enligt den föreslagna 55 § får ändring i beslut som avses i den föreslagna lagen sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Möjligheten att söka ändring gäller både omhändertagande och inspektion av rum, även om inspektionen har karaktären av en åtgärd som leder till att det inte är möjligt att genom ändringssökande återställa rättsläget till vad som gällde före inspektionen.

Med begreppen försörjning och omsorg som nämns i 1 § i lagförslaget, hänvisas det i synnerhet till 19 § i grundlagen, enligt vilken alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Grundlagens 19 § har nära samband med 7 § i samma lag som tryggar rätten till liv. Oundgänglig försörjning och omsorg för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd tryggas genom de mottagningstjänster som ordnas av förläggningar. I 13 § i lagförslaget definieras innehållet i mottagningstjänsterna. Till mottagningstjänsterna hör enligt den paragrafen inkvartering, mottagnings- och brukspenning, social- och hälsovårdstjänster, tolknings- och översättningstjänster samt arbets- och studieverksamhet enligt det som bestäms i lagens kapitel om mottagningstjänster. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas.

Grundlagsutskottet har ansett att utkomststödet i praktiken kan betraktas som en garanti för den försörjning och omsorg som enligt grundlagens 19 § 1 mom. krävs för ett människovärdigt liv i den mån stödet ges i pengar (GruU 31/1997 rd). Det föreslås att det i stället för utkomststöd föreskrivs om mottagningspenning och brukspenning i 19—21 § i den nya lagen. Mottagningspenningens belopp ska motsvara utkomststödet grunddel enligt lagen om utkomststöd, dock så att en andel motsvarande de nyttigheter som ordnas av förläggningen har dragits av beloppet. Om förläggningen ordnar fullt uppehälle ska barn utan vårdnadshavare i stället för mottagningspenning beviljas brukspenning i enlighet med 55 § i barnskyddslagen.

I 12 § i lagförslaget föreskrivs om inkvartering i flyktingslussar och om tillhandahållande av de nyttigheter som behövs för den

oundgängliga försörjningen i samband med en massinvandring. I sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (GrUU 18/2001 rd) ansåg grundlagsutskottet att vid massinvandring kan försörjning och omsorg inom ramen för brådskande mottagande i det första skedet ges ut i någon annan form än utkomststöd i pengar. Utskottet konstaterade dock att om försörjning uteslutande ordnas i form av nyttigheter betyder detta åtminstone i princip att deras valfrihet när det gäller fundamentala saker i livet är mindre än om de hade fått utkomststöd i pengar. En situation som detta är ett potentiellt problem med avseende på bestämmelserna om jämlikhet och diskrimineringsförbudet i 6 § grundlagen, och sett i ett grundlagsperspektiv kan den föreslagna regleringen tillåtas endast eftersom tiden på flyktingsluss är kort och inte är tänkt att vara längre än från några dagar till en vecka.

Enligt grundlagens 19 § 3 mom. ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Den gällande integrationslagens bestämmelse om ordnande av nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster kan anses vara mångtydig, varför bestämmelserna om hälso- och sjukvårdstjänster föreslås bli preciserade så att grunderna för tillhandahållande av tjänster fastställs enligt hälsovårdsbranschens författningar. I den nya lagens 26 § om hälso- och sjukvården finns en hänvisning till bestämmelserna om brådskande vård i folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård. Förutom brådskande vård ska icke-brådskande vård också tryggas med beaktande av personens hälsotillstånd och den tid han eller hon vistats i Finland. Förutom brådskande vård ska personer som avses i momentet tillhandahållas också andra nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster. Behovet av en tjänst ska alltid utvärderas av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården på basis av klientens individuella behov av vård. Personer som får tillfälligt skydd och barn har dock rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

Enligt grundlagens 21 § 1 mom. har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt paragrafens 2 mom. ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Dessa grundlagens bestämmelser är viktiga med tanke på förvaltningsbeslutets nödvändighet och överklagbarheten. Bestämmelser om ändringssökande finns i 55 och 56 § i det lagförslag som ingår i propositionen. I 39 och 42 § föreskrivs dessutom om sökande av ändring i tingsrätts beslut. I 57 § i lagförslaget föreskrivs om besvärshänsyn som gäller beslut om inkvartering på en förläggning eller förflyttning från en förläggning till en annan. Enligt den föreslagna 16 § ska förläggningen besluta om inkvartering och förflyttning. Innan beslut om förflyttning fattas, ska den som ska flyttas höras och när beslut fattas om att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas ska också barnets företrädare höras. Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan dock enligt den föreslagna 18 § själva ordna sin inkvartering, och det föreligger alltså inte något tvång för dem att bo på en förläggning. I denna proposition föreslås inte bestämmelser om den möjlighet enligt artikel 7 i mottagningsdirektivet som medlemsstaterna fått att under vissa förutsättningar besluta om var den asylsökande skall bosätta sig, kvarhålla en asylsökande på en bestämd plats eller ställa som villkor för att bevilja de materiella mottagningsvillkor som avses i detta kapitel att de sökande bosätter sig på en bestämd plats. Därför kan möjligheten att söka ändring i inkvarteringsbeslut anses vara onödig.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvalt-

ning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast ges myndigheter. I 10 § i lagförslaget föreskrivs det om förläggningar och flyktingslussar som upprätthålls av någon annan än staten. Förläggningar kan upprätthållas förutom av staten och kommunerna dessutom av offentliga rättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser. I praktiken har förläggningar upprätthållits av staten och kommunerna och dessutom av Finlands Röda Kors, som har en lång erfarenhet av ordnande av mottagningsverksamhet i Finland. Grundlagens 124 § förutsätter att det i lagen intas bestämmelser som tryggar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning när offentliga förvaltningsuppgifter överförs andra än myndigheter. Enligt förvaltningslagens 2 § som gäller lagens tillämpningsområde tillämpas lagen vid statens affärsverk, offentligt rättsliga föreningar samt på enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Den tjänsteproducent som upprätthåller en förläggning eller flyktingsluss ska sålunda iaktta både förvaltningslagens och denna lags bestämmelser i frågor som gäller att tillhandahålla eller vägra mottagningstjänster, bereda dessa frågor och fatta eller verkställa beslut. I sina avtal med Migrationsverket förbinder sig den tjänsteproducent som upprätthåller en förläggning eller flyktingsluss att följa allmänna förvaltningslagar som tryggar rättssäkerheten, även om, såsom grundlagsutskottet har konstaterat i sitt utlåtande (GrUU 13/2010 och GrUU 3/2009), skyldigheten att följa de allmänna förvaltningslagarna som garanterar rättssäkerheten följer direkt av lag. I 10 § 4 mom. i lagförslaget har för informativitetens skull intagits en bestämmelse om det straffrättsliga tjänsteansvaret som gäller någon annan aktör än myndigheten när denna utövar offentlig makt vid skötseln av uppgifter som hänförs till mottagningstjänster.

Vid utövande av befogenheter enligt 60—63 § i lagförslaget är det fråga om en offentlig förvaltningsuppgift i vilken ingår utövande av offentlig makt. Utövandet av nämnda befogenheter är därför begränsad till föreståndaren för en förläggning eller flyktingsluss som har behörig utbildning eller en av denne förordnad person som utför social-

vårdsarbete och som har behörig utbildning. Eftersom de ovan nämnda paragraferna även annars har utformats så att de har så exakta gränser som möjligt, innebär de befogenheter som här anförtros någon annan än en myndighet inte sådan betydande utövande av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen att de inte kan anförtros någon annan än en myndighet.

De lagförslag som ingår i propositionen kan enligt regeringens uppfattning behandlas

i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom propositionen ändå innehåller flera omständigheter som är av betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, anser regeringen att det är ändamålsenligt att begära grundlagsutskottets utlåtande.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om mottagande av personer som söker internationellt skydd**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel med respekterande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna samt med beaktande av Europeiska unionens lagstiftning och de internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på mottagande av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt på hjälp till offer för människohandel.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *person som söker internationellt skydd* en utlänning som ansökt om internationellt skydd i enlighet med 95 § i utlänningslagen (301/2004),

2) *person som får tillfälligt skydd* en utlänning som fått skydd med stöd av 109 § i utlänningslagen,

3) *mottagande* en helhet som utgörs av förläggningar och flyktingslussar samt deras mottagningstjänster och vars syfte är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd,

4) *förläggning* en plats där personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras och där det ordnas mottagningstjänster för personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd; grupper och enheter för stödboende som är avsedda för barn är också förläggningar,

5) *transitförläggning* en förläggning eller del av en förläggning där personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras under tiden för asylutredning och asylsamtal eller annars för en kort tid,

6) *flyktingsluss* en plats där utlänningslagen som avses i 109 eller 133 § i utlänningslagen inkvarteras och där mottagningstjänster ordnas för dem,

7) *offer för människohandel* en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 52 a § i utlänningslagen, getts betänketid enligt 52 b § i den lagen eller som annars med hänsyn till omständigheterna kan bedömas ha blivit offer för människohandel eller som är i behov av särskild hjälp när ett människohandelsbrott utreds,

8) *hjälp till offer för människohandel* tjänster och stödåtgärder som en förläggning ordnar för offer för människohandel.

4 §

Förhållande till andra lagar

Vid behandlingen av ärenden som avses i denna lag iakttas förvaltningslagen (434/2003) och vid ärenden som gäller änd-

ringssökande iakttas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms särskilt i lag.

5 §

Tillämpning av lagen på barn

Då denna lag tillämpas på den som är yngre än aderton år ska särskild uppmärksamhet fästas vid faktorer som hänför sig till barnets bästa och barnets utveckling och hälsa. Vid bedömningen av barnets bästa ska bestämmelserna om bedömning av barnets bästa i barnskyddslagen (417/2007) beaktas.

Då de åtgärder som anges i denna lag genomförs, ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Endast i sådana fall där utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas. Ett barn som fyllt tolv år ska ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen bli hört i ett ärende som gäller barnet självt.

Ärenden som gäller barn ska behandlas skyndsamt.

6 §

Tillämpning av lagen på personer i utsatt ställning

Då denna lag tillämpas ska de särskilda behov som beror på en persons särskilt utsatta ställning, såsom på åldern eller det fysiska och psykiska tillståndet, beaktas hos personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

7 §

Ersättning för kostnader

Staten ersätter kostnader som orsakas av åtgärder som avses i denna lag inom ramen för statsbudgeten.

Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar och flyktingslussar samt ersättning till tjänsteproducenten för ordnandet av mottagningstjänsterna. Kostnaderna ersätts för den

tid under vilken en utlänning har rätt till mottagningstjänster med stöd av 12 och 14 § i denna lag. Migrationsverket betalar ersättning till tjänsteproducenten för hjälp till sådana offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland.

Migrationsverket betalar på ansökan arvodet till en företrädare för en minderårig som saknar vårdnadshavare och inte har uppehållstillstånd i Finland på basis av den tid som företrädaren har använt för uppgifterna och ersättning för de kostnader som orsakats av företräddet. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för betalningen av arvodet och arvodets storlek, de kostnader som ersätts samt förfarandet vid betalningen av arvoden och ersättning för kostnader.

2 kap.

Mottagande

8 §

Styrning av mottagandet

Styrningen och planeringen av samt övervakningen av mottagningsverksamheten i praktiken samt styrningen av genomförandet av hjälp till offer för människohandel ska skötas av Migrationsverket.

9 §

Statliga förläggningar och flyktingslussar

Inrikesministeriet beslutar om inrättande och nedläggning av statliga förläggningar och flyktingslussar samt om deras verksamhetsställen.

De statliga förläggningarna och flyktingslussarna lyder under Migrationsverket.

Föreståndaren för en statlig förläggning eller flyktingsluss förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver. Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om tillsättning av

tjänster vid de statliga förläggningarna och flyktingslussarna samt om arbetsordning.

10 §

Icke-statliga förläggningar och flyktingslussar

Inrikesministeriet ger Migrationsverket befogenheter att med kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser avtala om inrättande och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar samt om deras verksamhetsställen.

Avtalet ska åtminstone innehålla bestämmelser om

- 1) förläggningens och flyktingslussens lokaler och personal,
- 2) ordnandet av mottagningstjänster med iakttagande av denna lag och allmänna förvaltningslagar,
- 3) ersättning av kostnaderna,
- 4) styrning och tillsyn,
- 5) utvidgning, inskränkning och nedläggning av förläggningar och flyktingslussar, samt
- 6) en beredskapsplan.

I fråga om behörighetsvillkoren för förestandare för icke-statliga förläggningar och flyktingslussar gäller bestämmelserna i 9 § 3 mom. i denna lag.

Då någon annan aktör än en myndighet utövar offentlig makt vid skötseln av sådana uppgifter enligt denna lag som hänför sig till mottagningstjänster, ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på aktören.

11 §

Ordnande av tagande i förvar av utlänningar

En utlänning kan tas i förvar vid en förläggning som upprätthålls av staten eller av en kommun med stöd av 121 § i utlänningslagen. Bestämmelser om bemötandet av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter finns i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002).

12 §

Mottagande vid massinvandring

Om ett så stort antal utlänningar enligt 109 eller 133 § i utlänningslagen kommer till Finland att de inte kan placeras på förläggningarna eller det inte är möjligt att klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna vid sedvanligt förfarande, ska mottagningstjänsterna ordnas på flyktingslussar. Avsikten är att inkvartering på flyktingslussar ska vara kortvarig. Den som inkvarteras på en flyktingsluss får de nyttigheter som behövs för den oundgängliga försörjningen.

Inrikesministeriet kan förordna närings-, trafik- och miljöcentralen att avtala med en kommun om utarbetande av en beredskapsplan för mottagandet vid massinvandring. Beredskapsplanen ska utarbetas i form av en avsiktsförklaring.

De kommuner som utarbetat en beredskapsplan eller kommuner där det annars med hänsyn till omständigheterna är motiverat att placera de utlänningar som kommit till Finland ska med Migrationsverket ingå ett avtal enligt 10 §, inrätta ett tillräckligt antal flyktingslussar och förläggningar och förvalta dem. Vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om vilka kommuner skyldigheten enligt detta moment gäller.

3 kap.

Mottagningstjänster

13 §

Mottagningstjänster

Mottagningstjänsterna ordnas av den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient.

Till mottagningstjänsterna hör inkvartering, mottagnings- och brukspenning, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster, tolk- och översättartjänster samt arbets- och studieverksamhet enligt det som bestäms i detta kapitel. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas.

Fullt uppehälle kan ordnas i grupp och enheter för stödboende avsedda för barn som saknar vårdnadshavare.

14 §

Mottagare av mottagningstjänster

Mottagningstjänster tillhandahålls personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd.

Mottagningstjänster kan under en rimlig tid tillhandahållas personer som på basis av ansökan om internationellt skydd fått uppehållstillstånd och personer som fått tillfälligt skydd och har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd.

Efter att uppehållstillstånd förvägrats eller det tillfälliga skyddet upphört för en utlänning som fått mottagningstjänster, tillhandahålls mottagningstjänster tills personen har avlägsnat sig ur landet. En person som söker internationellt skydd och är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz tillhandahålls emellertid mottagningstjänster endast tills han eller hon fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd.

Om en medborgare i en stat enligt 3 mom. som fått del av Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om internationellt skydd samtycker till att lämna landet under övervakning eller till att beslutet om avvisning verkställs innan 30 dagar har förflutit från delgivningen av beslutet, kan personen tillhandahållas mottagningstjänster fram till dess att han eller hon lämnar landet, dock i högst 7 dygn. Föreståndaren för en förläggning kan besluta att en sådan person ska tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid av särskilda personliga orsaker.

15 §

Information

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska informeras om mottagningstjänsterna, rättigheter och skyl-

digheter i samband med mottagandet, rätts hjälp samt organisationer som bistår i frågor som hänför sig till mottagandet.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska ge sådana uppgifter som avses i 1 mom. till personer som söker internationellt skydd då de lämnar in sin ansökan och till personer som får tillfälligt skydd efter att de anlänt till landet. Uppgifterna ska ges så snart som möjligt, dock senast 15 dagar efter det att ansökan om internationellt skydd har lämnats in och efter att personuppgifterna om den som får tillfälligt skydd har registrerats. Förläggningen ger de uppgifter som avses i 1 mom. efter registreringen vid förläggningen.

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd ska få uppgifterna skriftligen på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att han eller hon förstår. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.

16 §

Inkvartering på en förläggning

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd inkvarteras på en förläggning. En person kan flyttas till en annan förläggning om det är nödvändigt för personens egen skull, förläggningens verksamhet eller behandlingen av ansökan om internationellt skydd. Inkvarteringen ska ordnas så att familjemedlemmar får bo tillsammans om de så vill.

Förläggningen beslutar om inkvartering och förflyttning. Innan beslut om förflyttning fattas, ska den som ska flyttas höras. Innan det beslutas att ett barn utan vårdnadshavare ska flyttas, ska också barnets företrädare höras.

Migrationsverket kan förbehålla sig rätten att besluta om inkvartering eller förflyttning, om det behövs för behandlingen av ansökan om internationellt skydd eller om man i ett ärende som gäller förflyttning enligt 1 mom. inte kan komma överens om till vilken förläggning personen ska flyttas.

17 §

Inkvartering av barn utan vårdnadshavare

Barn utan vårdnadshavare inkvarteras i grupphem. På grupphemets verksamhet tillämpas de bestämmelser i 59 § i barnskyddslagen som gäller det maximala antalet barn och unga som får vårdas tillsammans i en bostadsenhet, det maximala antalet barn som får placeras i samma byggnad samt minimiantalet anställda som ska vara sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter.

I en enhet för stödboende får barn som fyllt 16 år och saknar vårdnadshavare inkvarteras, om det är motiverat med tanke på barnets utveckling och välfärd. I samma byggnad får högst 40 barn placeras. Per tio barn ska det finnas minst tre anställda som är sysselsatta i vård- och fostringsuppgifter. I brådskande fall kan en temporär avvikelse göras från de antal som anges i detta moment, om detta är nödvändigt för att mottagningsstjänsterna ska kunna ordnas för barnet.

Barn utan vårdnadshavare kan också inkvarteras på andra inkvarteringsställen som är avsedda för barn. I sådana fall gäller det som i 1 och 2 mom. bestäms om antalet boende och anställda.

I fråga om kompetenskraven för de anställda vid grupphem, enheter för stödboende och andra inkvarteringsställen för barn gäller bestämmelserna i 60 § i barnskyddslagen.

18 §

Enskild inkvartering

Personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering. De ska då skriftligen uppge sin adress och lägga fram ett hyresavtal eller en annan utredning om den enskilda inkvarteringen för den förläggning där de är registrerade som klienter. Adressuppgifterna och hyresavtalet eller utredningen krävs för att andra mottagningsstjänster ska kunna ges.

Föreståndaren för en förläggning beslutar om förflyttning av ett barn utan vårdnadshavare till enskild inkvartering efter att ha hört barnet och dess företrädare samt förläggningens socialarbetare. Förläggningen med-

delar det kommunala organ på boningsorten som ansvarar för socialvården adressen för ett barn utan vårdnadshavare som bor i enskild inkvartering och uppgifter om de personer hos vilka barnet bor. Meddelandet ska åtföljas av rapporter av förläggningens socialarbetare och barnets företrädare om huruvida förhållanden i den enskilda inkvarteringen är lämpliga samt om huruvida den eller de som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård.

19 §

Mottagningspenning

Mottagningspenning beviljas personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland i syfte att trygga den oundgängliga utkomst som en person behöver för ett människovärdigt liv samt att främja personens möjligheter att klara sig på egen hand om personen är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller henne eller på något annat sätt.

Mottagningspenningens grunddel täcker utgifter för kläder, ringa avgifter för hälso- och sjukvård, utgifter för användning av lokaltrafik och telefon samt andra motsvarande utgifter som hänför sig till en persons och familjs dagliga uppehälle samt utgifter för kost i de fall där förläggningen inte ordnar måltider.

Den kompletterande mottagningspenningen täcker utgifter som ansetts nödvändiga på grund av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden.

20 §

Mottagningspenningens belopp

Mottagningspenningens belopp är skillnaden mellan utgifter enligt mottagningspenningens grunddel och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa samt de in-

komster och tillgångar som står till förfogande.

Mottagningspenningens grunddel per månad är

1) för ensamstående och ensamförsörjare 290 euro, i förläggningar med måltidsservice 85 euro,

2) för andra personer över 18 år än de som avses i 1 punkten 245 euro, i förläggningar med måltidsservice 70 euro,

3) för barn som bor tillsammans med sin familj 185 euro, i förläggningar med måltidsservice 55 euro.

Inkomsterna och tillgångarna för en person som ansöker om mottagningspenning och för personens familj beaktas vid beviljandet av mottagningspenning på det sätt som bestäms i lagen om utkomststöd (1412/1997).

21 §

Brukspenning

Om förläggningen ordnar fullt uppehälle som inkluderar de utgifter enligt 19 § som täcks med mottagningspenningens grunddel och den kompletterande mottagningspenningen och utgifter för hälso- och sjukvård som är större än ringa, beviljas barn utan vårdnadshavare brukspenning i stället för mottagningspenning.

Brukspenningen för barn utan vårdnadshavare är 25 euro per månad för barn under 16 år och 45 euro per månad för barn som fyllt 16 år. Brukspenningen kan också vara mindre än så, om det är motiverat med tanke på barnets ålder och utvecklingsnivå.

22 §

Justering av mottagnings- och brukspenningen

Mottagningspenningens och brukspenningens belopp justeras enligt bestämmelserna i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

De belopp av mottagnings- och brukspenning som bestäms i 20 och 21 § motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket de folkpensioner som betalades i januari 2010 har beräknats.

23 §

Beviljande och återkrav av mottagnings- och brukspenningen

Den förläggning där sökanden är registrerad som klient beviljar mottagnings- och brukspenning på ansökan.

Den förläggning som beviljat mottagnings- och brukspenningen kan återkräva den. Ansökan om återkrav av mottagningspenning riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.

Vid beviljandet av mottagnings- och brukspenning iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. i lagen om utkomststöd. Vid återkrav av mottagnings- och brukspenning tillämpas bestämmelserna om återkrav i 4 kap. i lagen om utkomststöd.

24 §

Utmättnings- och överföringsförbud

Mottagnings- och brukspenning får inte utmätas. Ett avtal genom vilket mottagnings- eller brukspenning överförs på någon annan är ogiltigt.

25 §

Socialservice

Personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland har rätt till sådan socialservice enligt 17 § i socialvårdslagen som en yrkesutbildad person inom socialvården bedömt som nödvändig.

Det socialarbete som avses i 18 § i socialvårdslagen utförs vid förläggningen av yrkesutbildade personer inom socialvården. Arbetet omfattar rådgivning, handledning och utredning av sociala problem samt andra stödåtgärder som upprätthåller och främjar individens och familjens trygghet och förmåga att komma till rätta samt samfunds funktionsduglighet.

26 §

Hälso- och sjukvårdstjänster

Personer som söker internationellt skydd och offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland har rätt till hälso- och sjukvårdstjänster på det sätt som föreskrivs i 14 § 1 mom. 10 punkten i folkhälsolagen (66/1972) och 3 § 2 mom. i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) samt rätt till andra hälso- och sjukvårdstjänster som en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömt som nödvändiga.

Personer som får tillfälligt skydd eller barn som söker internationellt skydd samt offer för människohandel som är barn och inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland får hälso- och sjukvårdstjänster på samma grunder som en person som har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland.

27 §

Tolkning och översättning

Förläggningen ska ordna tolkning eller översättning, om en klient inte behärskar det språk, svenska eller finska, som enligt språklagen (423/2003) ska användas hos en myndighet, eller om klienten på grund av handikapp eller sjukdom inte kan göra sig förstådd i ett ärende som avses i denna lag och som kan inledas av myndigheten. Förläggningen ser i mån av möjlighet till att klienten också i andra ärenden som gäller dennes rättigheter och skyldigheter har tillgång till tolkning eller översättning.

Ärendet kan tolkas eller översättas till ett språk som det finns grundad anledning att anta att klienten förstår.

Bestämmelser om förvaltningsdomstolens skyldighet att ordna tolkning och översättning finns i förvaltningsprocesslagen.

28 §

Jäv och tystnadsplikt för tolkar och översättare

En förläggning får inte anlita en person som tolk eller översättare som står i ett sådant förhållande till en part eller ett ärende som kan äventyra tilltron till tolkens eller översättarens pålitlighet eller partens säkerhet.

I fråga om tystnadsplikt för tolkar och översättare gäller vad som bestäms i förvaltningslagen.

29 §

Arbets- och studieverksamhet

Vid andra förläggningar än transitförläggningar ska möjligheter till arbete och studier ordnas för att främja självständigt handlande hos personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Också vid transitförläggningar kan motsvarande möjligheter ordnas.

Om en förläggningsinvånare upprepade gånger utan grundad anledning vägrar delta i sådant arbete eller sådana studier som han eller hon anvisats, kan den mottagningspenning som betalas ut till invånaren minskas med högst 20 procent under högst två månaders tid. Avdraget får inte äventyra den oundgängliga försörjning som invånaren behöver för trygghet av ett människovärdigt liv eller för uppfyllande av sin lagstadgade underhållsskyldighet och det får inte heller i övrigt vara oskäligt.

30 §

Försäkringskyddet för personer som deltar i arbete och studier

För olycksfall eller yrkessjukdom som drabbat en person under arbete och studier betalas till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) till den del som den ska-

dade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.

Statskontoret behandlar ärenden som gäller betalning av ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat med stöd av denna paragraf får ändring sökas på det sätt som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Migrationsverket ordnar gruppansvarsförsäkring för personer som deltar i arbete och studier.

31 §

Stöd för återresa

En person som sökt internationellt skydd kan få ersättning för skäligena resekostnader för återresan till hemlandet eller till något annat land där personens inresa är garanterad, om han eller hon frivilligt avlägsnar sig ur landet efter att ha återtagit sin ansökan om skydd eller efter att ha fått sin ansökan om uppehållstillstånd avslagen. Till personer som fått tillfälligt skydd eller fallit offer för människohandel och som enligt lagen om hemkommun inte har någon hemort i Finland kan skäligena rese- och flyttkostnader betalas för återresan till hemlandet eller till något annat land där deras inresa är garanterad. Till en enskild person kan därutöver betalas ett bidragsbelopp som motsvarar utkomststödets grunddel för högst två månader och till en familj ett bidragsbelopp som motsvarar utkomststödets grunddel för högst fyra månader.

Ersättningen och bidraget beviljas på den återvändande personens ansökan av den förläggning där han eller hon är registrerad som klient.

Den beviljande förläggningen kan återkräva ersättningen eller bidraget, om det visar sig att ersättningen eller bidraget har betalats ut på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav ska lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningen är belägen.

32 §

Avgifter för mottagningstjänster

För mottagningstjänster kan tas ut en skäligen avgift. Avgiften får vara högst lika stor som de faktiska kostnaderna. Någon avgift ska inte tas ut eller avgiften ska nedsättas, om den oundgängliga utkomst som en person behöver för tryggheten av ett människovärdigt liv eller uppfyllandet av sin lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Bestämmelser om avgiftens belopp utfärdas genom förordning av statsrådet.

Hos personer som använder social-, hälso- och sjukvårdstjänster får tas ut en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Bestämmelserna i 13 § i den nämnda lagen tillämpas inte på personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

Avgiften påförs av förläggningens förestandare. Avgifterna tas inte ut retroaktivt.

4 kap.

Hjälp till offer för människohandel

33 §

Innehållet i hjälpen

Offer för människohandel kan ges hjälp genom tillhandahållande av tjänster och stödåtgärder som kan omfatta juridisk rådgivning och annan rådgivning, krishjälp, social- och hälsovårdstjänster, tolk- och översättartjänster och övriga stödtjänster, inkvartering eller boende, mottagningspenning eller utkomststöd och annan nödvändig omsorg samt stödjande av möjligheterna att återvända tryggt. När tjänster och stödåtgärder tillhandahålls ska hänsyn tas till de särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet hos offret för människohandel samt säkerheten för offret och de anställda som ordnar tjänsterna och stödåtgärderna.

34 §

Behöriga myndigheter

Bestämmelser om behöriga förläggningar när det gäller att hjälpa offer för människohandel utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Förläggningarna kan ordna de tjänster och stödåtgärder som avses i 33 § själva eller köpa dem av offentliga eller privata serviceproducenter.

35 §

Framställning om hjälp till offer för människohandel

En myndighet, ett offer för människohandel själv eller en enskild eller offentlig serviceproducent kan göra en framställning till förläggningen om tjänster och stödåtgärder till offret för människohandel. Tjänster och stödåtgärder kan dock inte tillhandahållas mot personens vilja.

36 §

Beslut om tillämpning av bestämmelserna om hjälp

Förläggningens föreståndare beslutar om att bestämmelserna om hjälp ska tillämpas och att tillämpningen ska upphöra.

37 §

Yrkesövergripande bedömningsgrupp

I anslutning till en förläggning finns en yrkesövergripande bedömningsgrupp som ska stödja förläggningens föreståndare vid beslutsfattandet och bedöma behovet av service hos offren för människohandel.

Bedömningsgruppen ska förutom föreståndaren bestå av minst en sakkunnig inom socialvården och en sakkunnig inom hälso- och sjukvården samt en företrädare för polisen och för gränskontrollmyndigheten. Migra-

tionsverket tillsätter bedömningsgruppen för tre år i sänder efter att ha hört regionförvaltningsverket och förläggningens föreståndare. Om en medlem i bedömningsgruppen avgår eller avlider under mandatperioden, utnämner Migrationsverket en ny medlem på förslag av den berörda sammanslutningen. Medlemmarna i bedömningsgruppen handlar under tjänsteansvar.

Bedömningsgruppen ska vid behov höra kommunala myndigheter, arbetarskyddsmyndigheter, arbetsmarkandsorganisationer, sakkunniga inom mentalvårdsarbetet och barnskyddet och andra aktörer som behövs för att hjälpa offren för människohandel.

Bedömningsgruppen ska

1) bedöma behovet av hjälp hos offren för människohandel samt bedöma om bestämmelserna om hjälp ska tillämpas eller om tillämpningen av bestämmelserna ska upphöra,

2) bedöma placeringen av och behovet av service hos offren för människohandel,

3) delta i bedömningen av säkerhetsriskerna för offren för människohandel och i planeringen och ordnandet av säkerhetsåtgärder för dem,

4) sörja för informationsutbytet mellan myndigheterna och aktörerna inom systemet för hjälp till offer för människohandel.

38 §

Behandling av ärenden i den yrkesövergripande bedömningsgruppen

Förläggningens föreståndare sammankallar bedömningsgruppen. Trots bestämmelserna om sekretess får förläggningens föreståndare lämna ut personuppgifterna för ett enskilt offer för människohandel och bedömningsgruppen får använda uppgifterna för att sköta sitt uppdrag, om personen i fråga ger sitt samtycke eller det är nödvändigt för att bedöma behovet av service, ordna tjänster eller planera och ordna säkerhetsåtgärder. Bedömningsgruppen får inte lämna ut uppgifterna till någon utomstående.

5 kap.

Företrädande av barn utan vårdnadshavare

39 §

Förordnande av företrädare

För barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd ska det utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.

Ansökan om förordnande av företrädare görs av den förläggning eller flyktingsluss där barnet har registrerats som klient. Innan ansökan görs ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. Förläggnings- eller flyktingslusses föreståndare ska använda den talan som ankommer på vårdnadshavaren i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet tills en företrädare för barnet har förordnats.

Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som klient är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Ett beslut om förordnande av företrädare ska iakttas, även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

40 §

Företrädarens behörighet

Till företrädare förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt.

En förutsättning för förordnande till företrädare är att personen har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993).

41 §

Företrädarens uppgifter

Företrädaren för vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen, 17 § och 18 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen samt i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Innan ett beslut som gäller barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom.

I företrädarens uppgifter ingår inte barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad.

När uppdraget upphör ska företrädaren avge redovisning i enlighet med vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet.

42 §

Befriande av företrädaren från uppdraget

Framgår det efter att företrädaren förordnats att barnet har en vårdnadshavare i Finland, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, såvida inte befriandet strider mot barnets fördel. En företrädare kan befrias från sitt uppdrag, om han eller hon begär det eller på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl.

Ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare får göras av företrädaren, av barnet självt efter att det fyllt 15 år, av den förläggning eller flyktingsluss där barnet har registrerats som klient eller av barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet.

Företrädaren befrias från sitt uppdrag av den tingsrätt inom vars domkrets den förläggning där barnet har registrerats som klient är belägen. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Ett beslut om befriande av företrädaren från uppdraget ska iakttas, även om beslutet inte vunnit laga kraft.

43 §

Upphörande av företrädaruppdraget

Företrädarens uppdrag upphör när

- 1) den som företräds uppnår myndighetsålder,
- 2) den som företräds varaktigt flyttar från Finland, eller
- 3) en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds.

44 §

Anmälningsskyldighet

Tingsrätten ska underrätta Migrationsverket och befolkningsdatasystemet om beslut som gäller förordnande till företrädare för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel eller befriande av företrädare från uppdraget.

Har barnet förmögenhet som avses i 66 § i lagen om förmyndarverksamhet och som förvaltas av företrädaren, ska tingsrätten meddela förmyndarmyndigheten om att uppdraget som företrädare ska införas i registret över förmynderskapsärenden.

6 kap.

Register

45 §

Registret över mottagna klienter och företrädarregistret

Registret över mottagna klienter förs med hjälp av automatisk databehandling och är ett personregister över personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

Företrädarregistret förs med hjälp av automatisk databehandling och är ett personregister över företrädare som med stöd av 39 § förordnats för barn utan vårdnadshavare.

På registret över mottagna klienter och företrädarregistret tillämpas lagstiftningen om skydd av personuppgifter.

46 §

Registrens användningsändamål

I registret över mottagna klienter ingår ett riksomfattande delregister och de delregister som förs av förläggningarna och flyktingslussarna. Det riksomfattande delregistret används för styrning, planering och uppföljning av mottagandet av personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd och av hjälpen till offer för människohandel. De delregister som förs av förläggningar och flyktingslussar används för organiseringen av mottagningstjänster för personer som ansöker om internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt av tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel.

I företrädarregistret ingår ett riksomfattande delregister och de delregister som förs av förläggningarna och flyktingslussarna. Det riksomfattande delregistret används för styrning, planering och uppföljning av verksamheten i anslutning till företrädare för barn utan vårdnadshavare. De delregister som förs av förläggningarna och flyktingslussarna är avsedda för den praktiska administrationen av verksamheten i anslutning till företrädare för barn utan vårdnadshavare.

Uppgifterna i registret över mottagna klienter och företrädarregistret kan användas för att ta fram statistik för nationella och internationella behov med beaktande av personuppgiftslagens (523/1999) bestämmelser om behandling av personuppgifter.

47 §

Registeransvariga

Migrationsverket svarar för förandet av de riksomfattande delregister som avses i 46 §. Förläggningarna och flyktingslussarna svarar för förandet av de egna delregister som avses i 46 §.

48 §

Uppgifter som införs i registret över mottagna klienter

I registret över mottagna klienter får i fråga om sådana personer som nämns i 45 § och deras familjemedlemmar registreras ärendets eller klientens nummer, uppgift om namn, kön, födelsedatum, födelseort och födelse-land, personbeteckning och utländskt personnummer eller någon annan utländsk be- teckning för identifiering av personen och uppgift om medborgarskap, civilstånd och familjeförhållanden. Utöver dessa uppgifter får i registret införas uppgifter om den regi- strerades

- 1) inkvartering,
- 2) mottagnings- eller brukspenning,
- 3) hälsotillstånd,
- 4) språkkunskaper, utbildning, yrkesskick- lighet och arbetserfarenhet,
- 5) etniska ursprung och religiösa överty- gelse, om de behövs för tillhandahållande av mottagningstjänster och den registrerade ger sitt samtycke, samt
- 6) uppgifter som behövs för tillhandahåll- ande av mottagningstjänster i anslutning till ansökningar om internationellt skydd och uppehållstillstånd.

49 §

Uppgifter som införs i företrädarregistret

I företrädarregistret får införas namn, per- sonbeteckning, adress- och andra kontakt- uppgifter i fråga om en företrädare enligt 39 § samt uppgifter som gäller förordnande till företrädare, befriande av företrädare från uppdraget och upphörande av uppdraget som företrädare.

50 §

Ansvaret för uppgifter som har införts i re- gistren

Registerföraren svarar för att de uppgifter som har förts in i registret är korrekta samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt vid skötseln av de egna ålig-

gandena. I övrigt tillämpas på registerföra-rens ansvar vad som bestäms om skydd av personuppgifter någon annanstans i lag.

51 §

Den registrerades rättigheter

I fråga om den registrerades rättigheter gäller vad som föreskrivs i 6 kap. i person- uppgiftslagen.

52 §

Utlämnande av uppgifter ur registret

Utöver vad som föreskrivs någon annan- stans i lag får ur registret över mottagna kli- enter och företrädarregistret, trots sekretess- bestämmelserna, lämnas ut sådana uppgifter till Migrationsverket, polisen, gränsbevak- ningsmyndigheterna samt närings-, trafik- och miljöcentralerna som är nödvändiga för att de ska kunna utföra sina uppgifter i fråga om personer som söker internationellt skydd eller får internationellt skydd och hjälp till offer för människohandel.

Uppgifter kan lämnas ut även i maskinläs- bar form eller med hjälp av teknisk anslut- ning. Innan uppgifter lämnas ut genom tek- nisk anslutning ska den som begär uppgifter- na visa att de skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

53 §

Rätt att få uppgifter ur register

Trots sekretessbestämmelserna har den re- gisterförande myndigheten rätt att från Mi- grationsverket, polisen, gränsbevaknings- myndigheterna samt närings-, trafik- och mil- jöcentralerna få sådan information för re- gistret över mottagna klienter som är nöd- vändig för utförande av de uppgifter som fö- reskrivs för den i lag.

Uppgifterna kan, i enlighet med vad som avtalas med den registeransvarige, lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning efter att det har utretts att

uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

54 §

Utplåning av uppgifter ur registren och lagring av uppgifter

Uppgifterna om en registrerad i registret över mottagna klienter och i företrädarregistret utplånas när uppgifterna inte längre behövs och senast fem år efter det att den sista uppgiften om den registrerade har införts.

I fråga om varaktig lagring av registret över mottagna klienter, företrädarregistret och de uppgifter som ingår i dem bestämmer arkivverket med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994). Bestämmelser om förvaring av handlingar i övrigt finns i 8 § 2 mom. i arkivlagen.

7 kap.

Rättsskydd

55 §

Ändringssökande

I andra beslut som avses i denna lag ännu tingsrättens beslut får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Besvärsskriften kan även lämnas in till förläggningens föreståndare som utan dröjsmål ska lämna in den och sitt eget utlåtande till förvaltningsdomstolen.

I sådana beslut av förvaltningsdomstolen som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

56 §

Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster

En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift kan kräva rättelse hos den föreståndare

för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet. I ett beslut som gäller rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

57 §

Besvärsförbud

I ett beslut som en förläggning eller Migrationsverket fattat med stöd av 16 § och som gäller inkvartering eller förflyttning från en förläggning till en annan får ändring inte sökas genom besvär.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

58 §

Rätt att få uppgifter

Statliga och kommunala myndigheter, förläggningar och flyktingslussar, företrädare för barn utan vårdnadshavare och privata tjänsteproducenter har rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt från statliga och kommunala myndigheter, förläggningar och flyktingslussar samt tjänsteproducenter få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag.

Uppgifterna kan även lämnas ut i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning. Innan uppgifter lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning ska den som begär uppgifter lämna en utredning om att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. personuppgiftslagen.

59 §

Sekretess

Uppgifter och handlingar som har erhållits för utförande av uppgifter som avses i denna

lag är sekretessbelagda i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

60 §

Omhändertagande av ämnen och föremål

En förläggning eller flyktingsluss ska ta hand om sådana ämnen och föremål som påträffas hos en invånare och

1) som kan orsaka fara för invånarens eller en annan persons liv, hälsa eller säkerhet eller skada egendom, om det är sannolikt att ämnet eller föremålet kommer att användas på ett sådant sätt, eller

2) vars innehav är förbjudet med stöd av någon annan lag.

Egendomen ska när inkvarteringen upphör återlämnas till den person som den påträffades hos, om inte något annat föreskrivs om återlämnande, överlåtelse eller förstöring av egendom någon annanstans i lag.

Beslut om omhändertagande fattas och omhändertagandet utförs av förläggnings- eller flyktingslussens förestående eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbete. I brådskande fall kan även någon annan person som utför socialvårdsarbete vid förläggnings- eller flyktingslussens göra omhändertagandet. Föreståndaren eller den av denne förordnade personen som utför socialvårdsarbete ska omedelbart underrättas om saken, och denne ska besluta om omhändertagande, om egendomen inte återställs.

61 §

Inspektion av rum som en invånare förfogar över

De rum som en invånare i förläggnings- eller flyktingslussens förfogar över kan inspekteras, om det finns grundad anledning att misstänka att invånaren där förvarar sådana ämnen eller föremål som avses i 60 §.

Beslut om inspektion fattas och inspektionen utförs av förläggnings- eller flyktingslussens förestående eller av en av denne förordnad person som utför socialvårdsarbe-

te. Inspektionen ska utföras så att en annan anställd vid förläggnings- eller flyktingslussens och, om möjligt, invånaren är närvarande.

62 §

Allmänna förutsättningar för omhändertagande av ämnen och föremål och för inspektion av rum som en invånare förfogar över

Det är tillåtet att omhänderta ämnen och föremål och inspektera rum som en invånare förfogar över endast om det är absolut nödvändigt för att skydda invånarens eller någon annan persons hälsa eller säkerhet eller för att skydda egendom. Åtgärderna ska utföras på ett säkert sätt och med respekt för invånarens människovärde, och de får inte ge upphov till onödig olägenhet för den som åtgärderna gäller eller till skada på egendom.

63 §

Antecknande av åtgärder för omhändertagande av ämnen och föremål och för inspektion av rum som en invånare förfogar över

Förläggnings- eller flyktingslussens ska upprätta protokoll över omhändertagande av ämnen och föremål och över inspektion av rum som en invånare förfogar över. Protokollet ska undertecknas av den som utfört åtgärden, av en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och av den hos vilken den omhändertagna egendomen påträffades eller som förfogade över de rum som inspekterades.

Protokollet ska innehålla en beskrivning av åtgärden, orsaken till att den genomförts och tidpunkten för genomförandet samt namnet på den som fattat beslut om åtgärden, den som utfört den och en annan anställd som varit närvarande vid utförandet och på den invånare som varit föremål för åtgärden. I protokollet uppräknas de ämnen och föremål

som har omhändertagits och ges en beskrivning av deras skick vid omhändertagandet.

Den invånare som varit föremål för åtgärden ska upplysas om innehållet i protokollet och möjligheten att söka ändring i det på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att han eller hon förstår. Han eller hon ska ges en kopia av protokollet.

En kopia av protokollet ska lämnas in till Migrationsverket.

9 kap.

Ikraftträdande

64 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

2.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 §, sådan den lyder i lag 1344/2009, som följer:

2 §

Uppgifter

Migrationsverket ska handlägga och avgöra de ärenden angående utlänningar och finskt medborgarskap som anges som dess uppgifter i lag eller genom förordning av statsrådet.

Migrationsverket ska svara för styrningen, planeringen och övervakningen av den praktiska verksamheten vid mottagande av personer som söker internationellt skydd och mottagande av personer som får tillfälligt skydd, för styrningen av och övervakningen av för-

varsenheternas praktiska verksamhet samt för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel.

Migrationsverket ska föra utlänningsregistret, registret för mottagna klienter och företrädarregistret. Migrationsverket ska tillhandahålla ministerierna och övriga myndigheter samt internationella organisationer information som gäller frågor inom dess verksamhetsområde.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

3.

Lag

om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) 1, 12, 33 och 34 §, av dem 1, 12 och 33 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 976/2007, som följer:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

Om förvarsenheternas verksamhet gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) föreskrivs om mottagande av personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd eller utkomststöd i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd för en utlänning beviljas av den förläggning till vilken förvarsenheten är knuten.

33 §

Behandling av i förvar tagna utlänningars personuppgifter

För behandlingen av uppgifter om utlänningar som tagits i förvar finns det ett register över mottagna klienter. Klientregistret är ett personregister enligt 45 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

För klientregistret får samlas in och i det får införas

1) uppgifter som behövs för identifiering av en utlänning som tagits i förvar, de klientnummer som den registeransvarige och Mi-

12 §

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd

En utlänning får brukspenning om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

grationsverket ger samt uppgifter om födelseort och medborgarskap, samt

2) uppgifter om när utlänningen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat enheten.

På de registeransvariga, ansvaret för de uppgifter som införts i registret, den registrerades rättigheter, utlämnandet av uppgifter ur registret, rätten till information samt utplåning av uppgifter ur registret och lagring av uppgifter tillämpas 6 kap. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

34 §

Rätt att få uppgifter och sekretess

Om rätt att få uppgifter gäller vad som föreskrivs i 58 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

I fråga om sekretess gäller vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

4.

Lag**om ändring av utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 97 a, 105 a och 133 §, av dem 97 a § sådan den lyder i lag 432/2009 och 105 a § sådan den lyder i lag 973/2007, som följer:

97 a §

Asylsamtal

När en sökande hörs i ett asylsamtal är det endast av grundad anledning tillåtet för en familjemedlem att vara närvarande. När en minderårig asylsökande hörs ska 6 § i denna lag och 14 § i förvaltningslagen tillämpas.

Under asylsamtalet ska det särskilt utredas hur sökanden förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och sändas till ett säkert asyl- eller ursprungsland samt till att meddelas inreseförbud. Med sökanden ska särskilt utredas på vilka grunder han eller hon anser att staten i fråga inte är säker för honom eller henne. Dessutom ska det utredas om det finns andra grunder än behov av internationellt skydd för att sökanden ska beviljas uppehållsrätt.

Asylsamtalet får spelas in i form av ljud och bild. Sökanden ska underrättas om inspelningen innan den påbörjas.

Ett protokoll ska upprättas över asylsamtalet. Efter samtalet ska protokollet tolkas för sökanden och sökanden ska underrättas om in möjlighet att göra korrigeringar och tillägg till det. Sökanden ska bekräfta protokollets innehåll med sin underskrift. Sökanden ska ges en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter samtalet.

En företrädare som avses i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) ska ges tillfälle att närvara under asylsamtal med en minderårig som saknar vårdnadshavare.

105 a §

Rätt att få uppgifter

Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna på begäran få sådana uppgifter av förläggningar som gäller födelsedatum för en minderårig asylsökande som saknar vårdnadshavare, hans eller hennes familjemedlemmar och deras vistelseort och som är nödvändiga för ovan nämnda myndigheter när de utreder den minderårigas identitet, resrutt eller förutsättningar för inresa eller beviljande av uppehållstillstånd eller när Migrationsverket enligt 105 b § försöker spåra föräldrarna till en minderårig asylsökande utan vårdnadshavare eller någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden. Vid begäran om uppgifter ska myndigheterna fästa särskild uppmärksamhet vid barnets bästa.

En minderårig asylsökande utan vårdnadshavare ska informeras om att uppgifter som avses i 1 mom. oberoende av hans eller hennes samtycke kan lämnas ut till Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet. Vid utlämnande av uppgifter ska hänsyn tas till barnets ålder och utvecklingsnivå.

Innan en förläggning lämnar ut en uppgift som avses i 1 mom. till Migrationsverket, polisen eller gränsbevakningsväsendet, ska den företrädare som utsetts för den minderåriga med stöd av 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd informeras om saken.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

Om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna, kan statsrådet vid allmänt sammanträde besluta att invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar, för registrering ska föras till en flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

Statsrådet fattar beslutet för en bestämd tid, likväl för högst tre månader.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten eller, under deras tillsyn, en tjänsteman som inrikesministeriet förordnat för uppgiften får i samband med registreringen ta upp i 131 § 1 mom. avsedda signalement på invandrarna. Under tiden för registreringen ska invandrarna uppehålla sig i flyktingslussen, om inte skäl som hänför sig till deras hälsotillstånd eller någon annan viktig personlig orsak förutsätter något annat.

Registreringen ska utföras utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

5.

Lag**om ändring av 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005)
22 § 2 mom. som följer:

22 §

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

—————
I fråga om rätten att få registeruppgifter gäller dessutom vad som föreskrivs i straffregisterlagen, lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002), lagen om konkurs- och företags-saneringsregistret (137/2004), lagen om näringsförbud (1059/1985), lagen om mottagan-

de av personer som söker internationellt skydd (/20), lagen om vissa personregister vid magistraterna (57/2005), räddningslagen (468/2003), lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten (1251/1995), tullagen (1466/1994), lagen om utlänningsregistret (1270/1997), utsökningslagen (37/1895), lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller någon annanstans i lag.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden (660/2001) 7 §, sådan den lyder i lagarna 22/2004 och 1109/2008, som följer:

7 §

Rätt att få uppgifter

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har minoritetsombudsmannen rätt att av övriga myndigheter avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för skötseln av åliggandena enligt denna lag och utlänningslagen.

Minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden har rätt att av myndigheter och verksamhetsutövare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om likabehandling samt av deras anställda få upplysningar om omständigheter som är nödvändiga för att övervaka att förbudet mot diskriminering på grund av etniskt ursprung enligt nämnda lag iakttas, samt för att bedöma planeringen och genomförandet av åtgärder som gäller främjande av etnisk likabehandling. Rätten att få upplysningar gäller inte uppgifter som den

som upplysningarna begärs av har rätt att vägra vittna om.

Utan hinder av vad som någon annanstans i lag bestäms om sekretess och utlämnande av uppgifter har minoritetsombudsmannen dessutom rätt att för verksamheten som nationell rapportör om människohandel få uppgifter av de tjänsteproducenter som deltar i tillhandahållandet av tjänster och stödåtgärder enligt 33 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) eller som får statsbidrag för verksamheten mot människohandel. Av dem som avses i detta moment har Minoritetsombudsmannen dock rätt att få personuppgifter om ett enskilt offer för människohandel endast om uppgifterna är nödvändiga för skötseln av rapportörens uppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

7.

Lag

om ändring av 25 § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i barnskyddslagen (417/2007) 25 §, sådan den lyder i lag 88/2010, som följer:

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottsförklaringsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare,
- 9) en församling eller något annat religiöst samfund,
- 10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20),
- 11) en enhet som bedriver nödcentralverksamhet, eller hos
- 12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som eventuellt gäller dem.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. gäller det som särskilt bestäms eller föreskrivs om tystnadsplikten i anslutning till bikt eller annan sjuksjukvård.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2011.

Helsingfors den 26 november 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Migrations- och Europaminister *Astrid Thors*

2.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 §, sådan den lyder i lag 1344/2009, som följer:

*Gällande lydelse**Fösrlag*

2 §

2 §

*Uppgifter**Uppgifter*

Migrationsverket ska handlägga och avgöra de ärenden angående utlänningar och finskt medborgarskap som anges som dess uppgifter i lag eller genom förordning av statsrådet.

Migrationsverket ska svara för styrningen och planeringen av den praktiska verksamheten vid mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd, för styrningen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet samt för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel.

Migrationsverket ska föra utlänningsregistret, invånarregistret och *flyktingregistret*. Migrationsverket ska tillhandahålla ministerierna och övriga myndigheter samt internationella organisationer information som gäller frågor inom dess verksamhetsområde.

Migrationsverket ska handlägga och avgöra de ärenden angående utlänningar och finskt medborgarskap som anges som dess uppgifter i lag eller genom förordning av statsrådet.

Migrationsverket ska svara för styrningen, planeringen och *övervakningen* av den praktiska verksamheten vid mottagande av *personer som söker internationellt skydd* och mottagande av personer som får tillfälligt skydd, för styrningen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet samt för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel.

Migrationsverket ska föra utlänningsregistret, *registret för mottagna klienter och företrädarregistret*. Migrationsverket ska tillhandahålla ministerierna och övriga myndigheter samt internationella organisationer information som gäller frågor inom dess verksamhetsområde.

3.

Lag**om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) 1, 12, 33 och 34 §, av dem 1, 12 och 33 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 976/2007, som följer:

*Gällande lydelse**Förslag*

1 §

1 §

*Lagens syfte**Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

Om förvarsenheternas verksamhet gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om mottagande av asylsökande i lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande (493/1999).

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

Om förvarsenheternas verksamhet gäller i tillämpliga delar vad som *i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) föreskrivs* om mottagande av personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.

12 §

12 §

*Brukspenning och utkomststöd**Brukspenning, **mottagningspenning** och utkomststöd*

En utlänning får brukspenning om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

På utkomststöd samt frågor i anslutning till stödet och sökande av ändring tillämpas vad som bestäms om utkomststöd, frågor i anslutning till stödet och sökande av ändring i fråga om personer som omfattas av mottagande av asylsökande i lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande, med undantag av 22 § 4 mom. i nämnda lag.

En utlänning får brukspenning om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd eller utkomststöd i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Utkomststöd och brukspenning för en utlänning beviljas av den förläggning för asylsökande till vilken förvarsenheten är knuten.

Brukspenning, *mottagningspenning* och utkomststöd för en utlänning beviljas av den förläggning till vilken förvarsenheten är knuten.

33 §

Behandling av i förvar tagna utlänningars personuppgifter

För behandling av uppgifter om utlänningar som tagits i förvar finns ett invånarregister. Med invånarregister avses ett personregister enligt 37 § lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande.

För invånarregistret får insamlas och i det får införas

1) uppgifter som behövs för identifiering av den i förvar tagna utlänningen, de klientnummer som den registeransvarige och Migrationsverket ger samt uppgifter om födelseort och medborgarskap, samt

2) uppgifter om när utlänningen placerats i förvarsenheten och när han eller hon lämnat enheten.

På den registeransvarige och dennes ansvar för de uppgifter som införts i registret, utplåning av uppgifter ur registret och varaktig lagring av uppgifter tillämpas bestämmelserna i 35, 36 och 40 § lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande.

34 §

Rätt att få uppgifter, utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt

Om rätt att få uppgifter, utlämnande av uppgifter och tystnadsplikt gäller vad som bestäms i 41–43 § lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande.

33 §

Behandling av i förvar tagna utlänningars personuppgifter

För behandlingen av uppgifter om utlänningar som tagits i förvar finns det *ett register över mottagna klienter*. Klientregistret är ett personregister enligt 45 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

För *klientregistret* får samlas in och i det får införas

1) uppgifter som behövs för identifiering av en utlänning som tagits i förvar, de klientnummer som den registeransvarige och Migrationsverket ger samt uppgifter om födelseort och medborgarskap, samt

2) uppgifter om när utlänningen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat enheten.

På *de registeransvariga*, ansvaret för de uppgifter som införts i registret, *den registrerades rättigheter, utlämnandet av uppgifter ur registret, rätten till information samt utplåning av uppgifter ur registret och lagring av uppgifter tillämpas 6 kap. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd*.

34 §

Rätt att få uppgifter och sekretess

Om rätt att få uppgifter gäller vad som föreskrivs i 58 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

I fråga om sekretess gäller vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999).

4.

Lag**om ändring av utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i utlänningslagen (301/2004) 97 a §, 105 a § och 133 §, av dem 97 a § sådan den lyder i lag 432/2009 och 105 a § sådan den lyder i lag 973/2007, som följer:

Gällande lydelse

97 a §

Asylsamtal

När en sökande hörs i ett asylsamtal är det endast av grundad anledning tillåtet för en familjemedlem att vara närvarande. När en minderårig asylsökande hörs ska 6 § i denna lag och 14 § i förvaltningslagen tillämpas.

Under asylsamtalet ska det särskilt utredas hur sökanden förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och sändas till ett säkert asyl- eller ursprungsland samt till att meddelas inreseförbud. Med sökanden ska särskilt utredas på vilka grunder han eller hon anser att staten i fråga inte är säker för honom eller henne. Dessutom ska det utredas om det finns andra grunder än behov av internationellt skydd för att sökanden ska beviljas uppehålls rätt.

Asylsamtalet får spelas in i form av ljud och bild. Sökanden ska underrättas om inspelningen innan den påbörjas.

Över asylsamtalet ska upprättas ett protokoll. Efter samtalet ska protokollet tolkas för sökanden och sökanden ska underrättas om sin möjlighet att göra korrigeringar och tillägg till det. Sökanden ska bekräfta protokollets innehåll med sin underskrift. Sökanden ska ges en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter samtalet.

En företrädare som avses i 26 § 1 mom. i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) ska ges tillfälle att närvara under asylsamtal med en minderårig som saknar vårdnadshavare.

Förslag

97 a §

Asylsamtal

När en sökande hörs i ett asylsamtal är det endast av grundad anledning tillåtet för en familjemedlem att vara närvarande. När en minderårig asylsökande hörs ska 6 § i denna lag och 14 § i förvaltningslagen tillämpas.

Under asylsamtalet ska det särskilt utredas hur sökanden förhåller sig till att eventuellt avlägsnas ur landet och sändas till ett säkert asyl- eller ursprungsland samt till att meddelas inreseförbud. Med sökanden ska särskilt utredas på vilka grunder han eller hon anser att staten i fråga inte är säker för honom eller henne. Dessutom ska det utredas om det finns andra grunder än behov av internationellt skydd för att sökanden ska beviljas uppehålls rätt.

Asylsamtalet får spelas in i form av ljud och bild. Sökanden ska underrättas om inspelningen innan den påbörjas.

Över asylsamtalet ska upprättas ett protokoll. Efter samtalet ska protokollet tolkas för sökanden och sökanden ska underrättas om sin möjlighet att göra korrigeringar och tillägg till det. Sökanden ska bekräfta protokollets innehåll med sin underskrift. Sökanden ska ges en kopia av protokollet genast eller så snart som möjligt efter samtalet.

En företrädare som avses i 39 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) ska ges tillfälle att närvara under asylsamtal med en minderårig som saknar vårdnadshavare.

105 a §

Rätt att få uppgifter

Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna på begäran få sådana uppgifter av förläggningar som gäller födelsedatum för en minderårig asylsökande som saknar vårdnadshavare, hans eller hennes familjemedlemmar och deras vistelseort och som är nödvändiga för ovan nämnda myndigheter när de utreder den minderårigas identitet, resrutt eller förutsättningar för inresa eller beviljande av uppehållstillstånd eller när Migrationsverket enligt 105 b § försöker spåra föräldrarna till en minderårig asylsökande utan vårdnadshavare eller någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden. Vid begäran om uppgifter ska myndigheterna fästa särskild uppmärksamhet vid barnets bästa.

En minderårig asylsökande utan vårdnadshavare ska informeras om att uppgifter som avses i 1 mom. oberoende av hans eller hennes samtycke kan lämnas ut till Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet. Vid utlämnande av uppgifter ska hänsyn tas till barnets ålder och utvecklingsnivå.

Innan en förläggning lämnar ut en uppgift som avses i 1 mom. till Migrationsverket, polisen eller gränsbevakningsväsendet, ska den företrädare som utsetts för den minderåriga med stöd av 26 § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) informeras om saken.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

Om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna, kan statsrådet vid allmänt sammanträde besluta att invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar, för registrering skall föras till en flyktingsluss som avses i 6 a § lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999).

105 a §

Rätt att få uppgifter

Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna på begäran få sådana uppgifter av förläggningar som gäller födelsedatum för en minderårig asylsökande som saknar vårdnadshavare, hans eller hennes familjemedlemmar och deras vistelseort och som är nödvändiga för ovan nämnda myndigheter när de utreder den minderårigas identitet, resrutt eller förutsättningar för inresa eller beviljande av uppehållstillstånd eller när Migrationsverket enligt 105 b § försöker spåra föräldrarna till en minderårig asylsökande utan vårdnadshavare eller någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden. Vid begäran om uppgifter ska myndigheterna fästa särskild uppmärksamhet vid barnets bästa.

En minderårig asylsökande utan vårdnadshavare ska informeras om att uppgifter som avses i 1 mom. oberoende av hans eller hennes samtycke kan lämnas ut till Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet. Vid utlämnande av uppgifter ska hänsyn tas till barnets ålder och utvecklingsnivå.

Innan en förläggning lämnar ut en uppgift som avses i 1 mom. till Migrationsverket, polisen eller gränsbevakningsväsendet, ska den företrädare som utsetts för den minderåriga med stöd av 39 § i lagen om *mottagande av personer som söker internationellt skydd* informeras om saken.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

Om antalet invandrare undantagsvis är så stort att det inte är möjligt att vid sedvanligt förfarande klarlägga förutsättningarna för inresa och registrera invandrarna, kan statsrådet vid allmänt sammanträde besluta att invandrare i fråga om vilka förutsättningarna för inresa är oklara eller identiteten är oklar, för registrering ska föras till en flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om *mottagande av personer som söker internationellt skydd*.

*Gällande lydelse**Förslag*

Statsrådet fattar beslutet för en bestämd tid, likväl för högst tre månader.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten eller, under deras tillsyn, en tjänsteman som inrikesministeriet förordnat för uppgiften får i samband med registreringen ta upp i 131 § 1 mom. avsedda signalement på invandrarna. Under tiden för registreringen skall invandrarna uppehålla sig i flyktingslussen, om inte skäl som hänför sig till deras hälsotillstånd eller någon annan viktig personlig orsak förutsätter något annat.

Registreringen skall utföras utan dröjsmål.

Statsrådet fattar beslutet för en bestämd tid, likväl för högst tre månader.

Polisen eller gränskontrollmyndigheten eller, under deras tillsyn, en tjänsteman som inrikesministeriet förordnat för uppgiften får i samband med registreringen ta upp i 131 § 1 mom. avsedda signalement på invandrarna. Under tiden för registreringen ska invandrarna uppehålla sig i flyktingslussen, om inte skäl som hänför sig till deras hälsotillstånd eller någon annan viktig personlig orsak förutsätter något annat.

Registreringen ska utföras utan dröjsmål.

5.

Lag**om ändring av 22 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005)
22 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Förslag

22 §

22 §

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

I fråga om rätten att få registeruppgifter gäller dessutom vad som föreskrivs i straffregisterlagen, lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002), lagen om konkurs- och företags-saneringsregistret (137/2004), lagen om näringsförbud (1059/1985), lagen om främjande av invandrarens integration samt mottagande av asylsökande (493/1999), lagen om vissa personregister vid magistraterna (57/2005), räddningslagen (468/2003), lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten (1251/1995), tullagen (1466/1994), lagen om utlänningsregistret (1270/1997), utsökningslagen (37/1895), lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) och i annan lag.

I fråga om rätten att få registeruppgifter gäller dessutom vad som föreskrivs i straffregisterlagen, lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002), lagen om konkurs- och företags-saneringsregistret (137/2004), lagen om näringsförbud (1059/1985), lagen om *mottagande av personer som söker internationellt skydd* (/20), lagen om vissa personregister vid magistraterna (57/2005), räddningslagen (468/2003), lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten (1251/1995), tullagen (1466/1994), lagen om utlänningsregistret (1270/1997), utsökningslagen (37/1895), lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller någon annanstans i lag.

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden (660/2001) 7 §, sådan den lyder i lagarna 22/2004 och 1109/2008, som följer:

Gällande lydelse

Förslag

7 §

7 §

Rätt att få uppgifter

Rätt att få uppgifter

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har minoritetsombudsmannen rätt att av övriga myndigheter avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för skötseln av åliggandena enligt denna lag och utlänningslagen.

Minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden har rätt att av myndigheter och verksamhetsutövare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om likabehandling samt av deras anställda få upplysningar om omständigheter som är nödvändiga för att övervaka att förbudet mot diskriminering på grund av etniskt ursprung enligt nämnda lag iakttas, samt för att bedöma planeringen och genomförandet av åtgärder som gäller främjande av etnisk likabehandling. Rätten att få upplysningar gäller inte uppgifter som den av vilken upplysningarna begärs har rätt att vägra vittna om.

Utan hinder av vad som någon annanstans i lag bestäms om sekretess och utlämnande av uppgifter har minoritetsombudsmannen dessutom rätt att för verksamheten som nationell rapportör om människohandel få uppgifter av de tjänsteproducenter som deltar i tillhandahållandet av tjänster och stödåtgärder enligt 25 a § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) eller som får statsbidrag för verksamheten mot människohandel. Av dem som avses i detta moment har minoritetsombudsmannen dock rätt att få personuppgifter om ett enskilt offer för människohandel endast om uppgifterna är nödvändiga för skötseln av rapportörens åligganden enligt denna lag.

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har minoritetsombudsmannen rätt att av övriga myndigheter avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för skötseln av åliggandena enligt denna lag och utlänningslagen.

Minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden har rätt att av myndigheter och verksamhetsutövare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om likabehandling samt av deras anställda få upplysningar om omständigheter som är nödvändiga för att övervaka att förbudet mot diskriminering på grund av etniskt ursprung enligt nämnda lag iakttas, samt för att bedöma planeringen och genomförandet av åtgärder som gäller främjande av etnisk likabehandling. Rätten att få upplysningar gäller inte uppgifter som den som upplysningarna begärs av har rätt att vägra vittna om.

Utan hinder av vad som någon annanstans i lag bestäms om sekretess och utlämnande av uppgifter har minoritetsombudsmannen dessutom rätt att för verksamheten som nationell rapportör om människohandel få uppgifter av de tjänsteproducenter som deltar i tillhandahållandet av tjänster och stödåtgärder enligt 33 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20) eller som får statsbidrag för verksamheten mot människohandel. Av dem som avses i detta moment har Minoritetsombudsmannen dock rätt att få personuppgifter om ett enskilt offer för människohandel endast om uppgifterna är nödvändiga för skötseln av rapportörens åligganden enligt denna lag.

7.

Lag**om ändring av 25 § i barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 25 §, sådan den lyder i lag 88/2010, som följer:

*Gällande lydelse**Förslag*

25 §

25 §

*Anmälningsskyldighet**Anmälningsskyldighet*

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottsåtgärdsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare,
- 9) en församling eller något annat religiöst samfund,
- 10) en enhet som bedriver mottagningsverksamhet för asylsökande,
- 11) en enhet som bedriver nödcentralverksamhet, eller hos
- 12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som eventuellt

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottsåtgärdsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare,
- 9) en församling eller något annat religiöst samfund,
- 10) *en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (/20),*
- 11) en enhet som bedriver nödcentralverksamhet, eller hos
- 12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som eventuellt

Gällande lydelse

gäller dem.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. gäller det som särskilt bestäms eller föreskrivs om tystnadsplikten i anslutning till bikt eller annan själavård.

ellt gäller dem.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. gäller det som särskilt bestäms eller föreskrivs om tystnadsplikten i anslutning till bikt eller annan själavård.